Cemil Kavukçu

TEMMUZ SUÇLU



ÖYKÜLER

Cemil Kavukçu

TEMMUZ SUÇLU





ÖYKÜLER

1. basım: Mart 1990, Varlık
2. basım: Ekim 1998, Can
3. basım: Şubat 2000, Can
E-kitap 1. sürüm Ekim 2014, İstanbul
2000 tarihli 3. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

ISBN 978-975-07-1755-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

CEMİL KAVUKÇU
TEMMUZ SUÇLU

ÖYKÜ



Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995

Yalnız Uyuyanlar İçin, 1996

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, 1997

Temmuz Suçlu, 1998

Dönüş, 1998

Dört Duvar Beş Pencere, 1999

Pazar Güneşi, 2000

Gemiler de Ağlarmış, 2001

Başkasının Rüyaları, 2003

Suda Bulanık Oyunlar, 2004

Gamba, 2005

Nolya, 2005

Mimoza'da Elli Gram, 2007

Angelacoma'nın Duvarları, 2008

Tasmalı Güvercin, 2009

CEMİL KAVUKÇU, 1951 yılında İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980 yılından bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı yapıtıyla 1987 yılında Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü ve 1996 yılında *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009 yılında *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

PATİKA

Bu bölümdeki öyküler *Patika* adıyla,
1987 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü almıştır.

PATİKA

Perdeyi aralayıp dağa baktı. Gecenin bu ilerlemiş saatinde ne eteklerine yayılmış kentin şakır şakır ışıkları ne de tepelere doğru tırmanan konduların dağınık cılız ışıkları kalmıştı. Pencerenin önünde, yemek masasını çevreleyen sandalyelerden birinde oturuyordu. Salon karanlıktı. Gecenin kendine özgü boğuk, uzak, gizemli seslerini dinleyerek sigara içiyordu. Yerdeki şarap şişesini boğazından kavrayıp perdenin aralığından sızan donuk ışığa tuttu. Dibinde dört parmaklık bir karanlık kalmıştı. Bitiyordu. Şişeyi kaldırıp bir yudum şarap içti. Buzdolabı çalışmaya başlayınca irkildi. Günlük yaşama özgü bir sese yakalanmıştı. Ama az sonra gecenin gizemli eli bu tekdüze mırıltıları da kendine katıp bambaşka bir boyuta sürükleyecekti.

Caddeyi geçen bir otomobilin sesi doldu odaya. İşte gecenin kendine özgü seslerinin dışında bir ses, diye düşündü. Otomobilde mutsuz, acı çeken insanlar olmalıydı. Kanamalı bir hasta ya da gece kulübünden çıkmış çarpık gülüşlü, korkunç yalnız erkeklerden biri. Arka koltuğa yığılmış gözleri kanlı bir hayat kadını da olabilirdi.

Buzdolabının motoru sustu. Şarap şişesini kaldırıp bir yudum daha içti. Onu böyle sandalye tepelerinde gece kuşları gibi tünetenin ne olduğunu düşündü. Neden herkes gibi yatağında değildi? Karanlığa, geceye karşı bu büyük çekilmenin anlamı neydi?

Saatler önce masanın başına geçtiğinde tek bir amacı vardı: yazmak! Yaşadığı kenti, kentin geçmişini anlatan bir roman yazmak! Dört bir yana kaçışan sözcüklerden birini bile yakalayamamıştı. Tek bir tümce bile yazamamıştı. Masa lambasının düğmesine basıp salonu kör bir karanlığa boğarak pencerenin başına geçmiş, perdeyi aralayıp dağa bakmıştı. Dağ neydi, bilmiyordu.

"Ben neredeydim?" diye fısıldadı. "Yıllardır neredeyim? Soğuk, nemli, uyutmayan, ısıran, ürperten bu ekim gecesine dek neredeydim?" Sonu gelmeyecek bir soru mu, yoksa yıllardır bıkmadan, ağzında bayatlaştırmadan geveleyip durduğu bir şarkının sona erdiğini duyumsatan son demleri miydi bu? Her şey nasıl böyle uzaklaşmıştı, ne zaman? Kıyı neredeydi? Göremiyordu. Bu fırtına ne zaman başlamıştı? Gül neredeydi?

Yeniden perdeyi araladı. Sınırları gecenin içinde erimiş bu hantal karartıyı ürkütmekten çekinir gibiydi.

Yazamıyordu. Her şeyi görüyor, ama sözcükleri kâğıda dökemiyordu. O makinesiz, pusulasız ahşap gemi gözlerinin önündeydi şimdi. Deniz kabarmıştı. Güney rüzgârları güçleniyordu. Oysa onlar fırtınayı önlemek için Kizikos kentine hâkim Dindimos Dağı'na Anatanrıça Kibele'nin heykelini dikmişlerdi. Bulutlu bir öğle sonuydu. Anatanrıçanın onları koruyacağına inanıyorlardı. Dümendeki iriyarı Argonot'un yüzünü bir türlü biçimlendiremiyordu kafasında, ama alnını döven kumral saçlarını, ufka doğru kısılmış gözlerini görebiliyordu. Aylardan eylüldü. Öyle düşünüyordu, roman bir eylül sonu, çalkantılı bir denizde yol alan ahşap bir gemide başlamalıydı. Argo gemisinde nereden, ne zaman, ne amaçla yola çıktıklarını hiçbir zaman bilemeyeceği serüvenci Argonotlar vardı. Güçlü dalgalar karşısında teknenin kaburgasının çatır çatır inlediğini bile duyuyordu şu an, gecenin en dingin saatinde. Güneş de batıyor, doğuda kirli bir kızıllık kalıyor yalnızca. Kaç kez düşledi bu anı, kaç kez eline kalemi aldı da yazamadı. Roman gemiden başlamalıydı. Çünkü o gemide romanın kahramanı genç Hilas vardı. Küpeşteye yaslanmıştı. Akşam serinliğinden tüyleri diken dikendi. Ela gözlerinde üç anlamı birden görüyordu: umutsuzluk, hüzün, şiddet. Yuvarlak yüzünde kusursuz bir uyum vardı. Karşı kıyılara bakıyordu. Önce yıldızlar belirmişti gökyüzünde. Şu an karanlık bir salonda, perdenin aralığından yıldızsız bir geceye bakacağına, suları kararmış bir denizde dalgalarla boğuşmaktan yorgun düşmüş bir teknede olmalıydı. Hem de küpeştede, yıldızları inceleyen Hilas'ın yanı başında. O zaman Herakles'in karartısını, bir pençeyi andıran elinin Hilas'ın omzunu kavrayışını da görebilirdi. Başını geri çeviren genç adamın iri iri açılmış ela gözleri net bir biçimde gözünün önünde şimdi. Bir çelişkiler

yumağına bakıyor. Zorlanıyor. Bunların hepsi uydurma, masal. Hiçbiri olmadı, yaşanmadı, biliyor. O gece genç adamın omzuna bir elin değmediğini, Herakles'in onun yanına hiç gelmediğini, buna karşın, genç adamın irkilerek geri dönüp baktığını, o anda da iri iri açılmış ela gözlerini gördüğünü söyleyebilirdi. Bunları atlıyor, hepsi gereksiz ayrıntı. Romanı sıkıcı yapmaktan başka hiçbir işe yaramayacak. En iyisi Argo gemisini Misya Bölgesi'nde bir körfeze demir attırmak.

Asıl serüven yarın.

Biliyor.

Kayıklarına doluşup karaya doğru kürek çekmeye başladıkları sıra, içinde Herakles ile genç adamın da bulunduğu kayığın küreğinin kırılmasıyla başlayacak serüvene dek uzun bir eylül gecesi geçecek.

Pencerenin başından ayrıldı. Gözünün karanlığa alıştığı salonda düşünceli düşünceli dolaştı. Masa lambasını yakıp yeniden kâğıtlarının başına oturdu. Ama kafasında tasarladıklarından bir tümce bile yazamadı. Yazılı olan tek bir şey vardı: PATİKA. O da romanın adıydı.

Masa lambasını kapadı. Salondan çıkıp koridoru sürüklenir gibi geçti. Yatak odasının kapısını açıp bir süre karısına baktı.

Pazar günlerinin kaçınılmaz yazgısıydı bu; hafta boyunca uyanmakta güçlük çektiği bir saatte uyanmıştı yine. Yeniden uyuması için çabalamasına hiç gerek yoktu artık. Gece çok geç yatmıştı. Başı ağrıyordu. Gül'e baktı, ellerini bacaklarının arasına sokmuş, ana karnındaki bir cenin gibi uyuyordu. Şimdi sarılmaya kalksa inlemeye benzer öfkeli bir ses çıkaracağını, ama uyanmayacağını biliyordu. Yüz kasları kaygıyla gerilmiş, hiçbir zaman anımsayamayacağı bir düş düzlemine kayıp gitmişti. Kıvır kıvır saçlarıyla kadından çok bir kız çocuğuna benziyordu. Onu uyandırmamaya çalışarak yataktan çıktı. Baş ağrısı, Gül yattıktan sonra başlayıp gecenin ilerlemiş bir saatine dek sürdürdüğü şaraptan olmalıydı. Yüzünü yıkarken lavabodaki aynaya baktı. Bu sabah yine iyi değildi. Yine o yüz! İnsana çok benzeyen yaşlı bir çoban köpeği bakıyordu aynadan. Yatmadan önce aspirin içmeyi alışkanlık haline getirmeliydi. "Havlamadığıma şükretmeliyim," diye düşündü, "bu sevimsiz yüz, gözlerimin altındaki

torbacıklar." Hırkasını giyip balkona çıktı. Derin derin soluk aldı. Hava bugün de kapalıydı. Belki de yağmur yağardı. Gül olmadık işler çıkarmasa da evde otursalardı. Birkaç gazete alıp bulmacaları ile uğraşır, öğle yemeğinin ardından da sabah yarım bıraktığı uykusunu tamamlardı. Gül'ün onu rahat bırakacağını hiç sanmıyordu, mutlaka canı sıkılacaktı. Hafta boyunca evde oturmuştur çünkü, bugün de bir yere çıkmazlarsa... Canı sıkılan bir kadın. Olmadık bir gezi önerisi.

Temiz hava iyi gelmişti, başındaki ağrı hafiflemiş gibiydi. Balkondaki sandalyesine oturup uzun uzun dağa baktı. Bu kentte anlamlı bulduğu, onu çarpan tek şey dağdı. Geçmişinden kaçıp dağa sığınan, bir daha da kendisinden haber alınamayan insanların öykülerini tasarlardı. Bir kitapta, bütünleşmek, yalnızlıktan, belirsizlik korkusundan kurtulmak isteyen insanın doğaya, ilkel yaşama ya da atalarına dönmeyi deneyebileceğini okumuştu. Dağ olmasa bu kent de olmazdı. Hiç ardına bakmadan dağa tırmanmaya başlayacağı gün gelecek miydi? Bilmiyordu. Oysa çok geç kalmıştı, çok geç. Bir gün Nusret'e, bu kente ilk kimler gelmiştir, diye sormuştu; kentin yine dağa bakan bir bölgesinde, salaş bir birahanede tapınır gibi bira içiyorlardı. "Patika" adını vermeyi tasarladığı romanını yazmaya başlamamıştı daha. Nusret'in başı ateşten bir küreydi yine. Kalın camlı gözlüğünün ardından nokta gibi görünen anlamsız gözlerini dikerek, "Bu kentte kaç kişi düşünür böyle bir şey!" demişti. "Ama ilginç... Çok ilginç. Bunun için zaman tünelinde bir yolculuğa çıkmamız gerek. Homo Sapiens'in kalıntılarına rastlanan Senozoik zamanına dek gitmeliyiz. İlginç bir düş oyunu."

Bıyığı köpük içinde, küçücük gözleri ise kanlı kanlıydı. Bir soytarıya benziyordu.

"...Bambaşka bir coğrafya ile karşılaşacağız önce. Tek tanıdık şu dağ olacak. Günümüze dek gelebilmiş kıvrımlarından tanıyacağız onu. Balta girmemiş bir ormanda kafamızı kaşıyarak, çok sonraları akşam gezintileri yapacağımız kentin anacaddesinin nereden geçebileceğini, atı üzerindeki Atatürk anıtının nerede bulunabileceğini düşüneceğiz. Bir de bu gözle dağa bak, seni korkutan bir haz duyacaksın. Düş denen o boyutsuz ortam ne hazlar verir insana dostum, hiç denedin mi? Bu taş yığınının böyle sessiz duruşuna aldanma; onda kaosun, yerkürenin oluşum serüveninin izleri var. İnsanlık tarihine tanıklık

etmiş. Buraları yerleşim alanı olarak seçmiş ilk insanları, sonra o insanların oluk oluk akan kanlarını görmüş. Vahşeti görmüş. Ne seslerin ne çığlıkların baskısı altında o, dağ deyip geçme...”

Gözlerini yumarak derin bir düşünceye dalar gibi yapmış (bunlar Nusret’in çok sık başvurduğu “önemli adam olma” çabalarıydı) içini çekerek sürdürmüştü:

“Tektanrılı dinlerden çok önce gelmiş olmalılar. Çok önce. Onlara yüz çizemeyişimizin nedeni bu.”

Dağın eteklerine kurulan bu kent zamanla ovaya doğru akmış, bu akış sürecinde de eski kentin eski yapıları yıkılarak geçmiş unutulmak, belki unutturulmak istenmiş. Ama gözünü nereye çevirip dikkatli baksa göçüp gitmiş eski uygarlıkların tanıklığını yapacak kalıntılar görüyor. Yüz yıla yakın geçmişi olan ahşap yapıların bazıları ise, çok katlı beton yapılara karşı direnişlerini sürdürüyorlar.

Kuş kafesine benzettiği küçücük dairesi de kentin ovaya uzanan bölümünde, küçük işlikler, kaba sıvası bile yapılmamış iki katlı tuğla kırmızısı evlerle çok katlı yapıların arasına sıkışmıştı. İşliklerdeki dokuma tezgâhları sabah akşam durmaksızın çalışıyorlardı. İlk zamanlar alışamamış, çoğu geceler uyanıp odalarına dolan bu garip şakırtının ne olduğunu anlamak için korkuyla karanlığa bakmıştı.

Balkona çıkınca içine sıkıntı veren bu yapılar karmaşasına, tek katlı evlerin iç avlularına, başka balkonlara bakacağına dağa bakıyordu. Bu görüntü, zaman zaman içlerinde toplum kurallarının dışına taşanları da olmak üzere, olmadık düşlerin kaynağı oluyordu.

Dalgın dalgın dağa bakarken birden irkildi. Biri ona dokunmuş ya da seslenmiş gibi yerinden sıçrayıp aşağı baktı. Kendi apartmanlarının iki ilerisinde, üç kat aşağıdaki dairenin balkonunda genç bir kız oturuyordu. Bir pazar gününün erken sayılabilecek bir saatinde hem de. Aynı kendi gibi. Üzerinde kırmızı bir kazakla uçuk mavi bir kot pantolon vardı. Sandalyesine kaykılmış, beyaz çoraplı ayaklarını da kaldırıp balkon demirlerine dayamıştı. Koyu renk düz saçları omuzlarına dökülüyordu. Bulunduğu yerden dağa bakması olanaksız olduğuna göre, önünde perde gibi dikilen işliklerin arka duvarlarına bakıyor olmalıydı. Belki de hiçbir yere bakmıyordu. Hem dağ herkesi bu denli ilgilendirmeyebilirdi. Kız dalgındı. Sigara içişinden belliydi bu. Daha önce bu kızı görmemişti. Yeni taşınmış olmalıydılar. Bir

önseziyle sıçrayıp aşağı bakmamış olsaydı, onun orada oturduğunu göremeyecekti. Olağandışı olan neydi? Sabahın erken bir saatinde balkonda oturması mı, yoksa beyaz çoraplı ayaklarını kaldırıp balkon demirlerine dayaması mı? Her ikisi de. Çünkü Gül uyuyor. Bütün güller uyuyor. Bu oturuşta bir başkaldırı gizli. Evet, başkaldırı! Sigara içişinde, biten sigarayı iki parmağı arasına sıkıştırıp aşağı fırlatışında var bu başkaldırı. Oturuşunu bozarak ayağa kalktı. Şimdi aşağı bakıyor. Sigarasını fırlatırken rahattı ama, isterse o ateş bütün kenti yaksın, umursamıyormuş gibiydi. Şimdi ise aranıyor. Belki de aşağıdaki bezgin kediye bakıyor. Kararsız adımlarla ilerleyen küskün bir yaratık. Kediler insanların aynasıymış. Bunu da Nusret mi yumurtlamıştı? Kız, sandalyesinin altına kaçmış terliklerini ayağının yardımıyla çıkarıp giydi. Bedenini yay gibi gerip kollarını da iki yana açarak esnedi. İncecik bacakları vardı. Belki de ayak bileklerini saran pantolonu onu öyle gösteriyordu. Göğüsleri ise bu incecik bedene sonradan yapıştırılmış izlenimi verecek denli iriydi. Kız o sıra başını kaldırıp yukarı baktı. Kısa, şaşkın bir göz göze gelişti bu. Bir süre olduğu yerde kalakaldı. Sonra hızla başını döndürüp balkon kapısına doğru yürüdü. İçeri girmeden önce bir kez daha başını çevirip yukarı baktı. Yakalanmıştı. Bir süre daha kızın az önce oturduğu boş sandalyeye baktı. "Onu ürküttüm," diye düşündü. "Ama beni o çağırdı. Durup dururken yerimden fırlayıp aşağı baktım. İlginç," diye mırıldandı. Bunun üzerine bir sigara yaktı. Artık başı ağrımıyordu. Kızın balkon kapısından girmeden önceki bakışı canlı bir biçimde çizilmişti belleğine. Başını döndürürken savrulan saçlarını bile kolay kolay unutamayacaktı. "Onu ürküttüm!" diye mırıldandı. "Her şey eskisi gibi olmadığı halde dağa bakınca değişen bir şey yokmuş gibi geliyor." Birden Nusret'in bir saptamasını anımsadı (kuşkusuz çalıntıydı): "Dağ yanılsamadır."

Kulakçıkları ağır ağır kalkıp inerek can vermekte olan sazanlar, naylon bir leğende ise kuyrukları birbirine çarpıp dolanarak, yumuşak karınları leğenin dibine sürten, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış turnalar ile kırmızı tablanın üzerinde yayın dilimleri. Şimdilik kararsız. Tatlı su

mu, yoksa tuzlu su mu, bunu yarım saatlik bir zaman parçası içinde belirleyecek. Filesi ile naylon torbaları henüz boş. Cebindeki küçük bir kâğıt parçasında alınacakların listesi. Hava poyraza dönmüş, yerler çamur. Kara bulutlar dağın tepelerini kuşatmışlar bile. Hızla aşağılara inecekler. Sazan'a bir nokta koymalı. Tuzlu su balıklarından ise çinekop olabilir. Gül şimdi TV'de "Pazar Sineması"na dalmıştır dağınık kahvaltı masasının başında, soğumuş yarım bardak çay öylece önünde. Tembel tembel tüten sigarasını da parmakları arasında unutmuştur. Patatesle soğandan ikişer kilo. Ispanak kuzuysa bir, değilse hiç. O zaten ıspanak almasını bilmiyor; Gül kuzu ıspanak diyor, o alıyor koyun, eve geliyor deve. Demek ki ıspanak alınmayacak. Pırasa, karnabahar, kereviz sakıncalı olduklarından listeye bile alınmadılar. Geriye ne kaldı? Havuç. Evet. Elma, portakal, greyfurt. Güzel!

Şimdi balıkçıların sokağında. Tatlı su ağır bastığından o "Sazan" diyor. "Sazan!" Gül burun büküp omuz silkecek: "Ne bulursun bu pis kokulu balıkta, anlamam." Daha ölmemiş, can çekişen bir sazan. Geniş kenarlı, ustura gibi keskin bir bıçak ustaca sırtından ince bir deri tabakasını alıyor. Sonra kulakçıklarından kuyruğuna doğru kalın pullu derisini yüzüyor. Çamur rengi birçok organ çıkıyor içinden. Kulakçık hâlâ inip kalkıyor. Kafası da uçuruldu balığın ama, kulakçıkların devinimi durmadı. Ölüme göz kırpan, ama gitgide ölümün kendisi olan kapakçıklar bunlar: Öğle sonrası koltuğuna kaykılıp hafif bir uykuya geçince o kulakçık yine inip kalkacak, biliyor. "Dilim dilim olsun," diyor. "Tamam abi," diyor balıkçı. Bu uyarıyı bekliyormuş gibi, Zafer'in korkuyla irkilmesine neden olan bir çığlıkla bağırıyor: "Canlı bunlaar!"

Balık da tamam. Her zamanki bakkala yürüyor, şarap için. Balık mı şarabı çağırıyor, şarap mı balığı belli değil. Başını kaldırıp dağa bakınca bulut kümelerinin dalga dalga geldiklerini görüyor. Rüzgâr da sert. Akşama kar yağabilir. Bu iyi. Kar yağmalı. Yağmura da razı. Yeter ki bir şeyler değişsin.

Bakkala girince belli belirsiz bir gülücükle –daha doğrusu bir dudak büküşle– selam veriyor. Böyle durumlarda söylenmesi gereken "İyi günler", "İyi işler", ya da "Selam" gibi gönül alıcı kalıplaşmış sözcükleri yeterli bir ses tonuyla söyleyemeyeceğini bildiğinden sessiz selamlarla yetiniyor.

“İki Buzbağ,” diyor.

Bir ayağını tezgâha basacak bakkal, öbürünün parmak uçlarıyla da raftan destek alacak. Amacı ona eziyet etmek değil. Sık sık uğrayıp Buzbağ aldığını öğrendi artık, neden onları en üst rafa dizmekte direniyor. Adam şarapları alırken, “Üç olsun,” diyor. Utanmasa dört diyecek. Neden, bakkalın onu alkolik sanmasından mı? Yaşamında hep başkalarının değer yargıları var. “Düşünürse düşünsün,” diyemiyor. Üç şişe şarabı naylon bir torbaya koyup uzatıyor bakkal. “Şişenin ikisini gizlerim,” diye düşünüyor. “Gül’e göstermeden usulca balkona taşırım.” Balkonda ne için bulundurulduklan yalnızca Gül tarafından bilinen kalın karton kutular var. Belki bir gün Gül’ün işine yararlar, ama Zafer çok sık yararlanıyor onlardan. Şaraplarını gizliyor. Çünkü artık alkole gitgide daha bağımlı olduğu yolundaki söylevlerden birini dinlemek, dinlerken de açık kavga çağrılarına kapılmak istemiyor. Çünkü yorgun. Bu yöntemi bulduğundan beri de rahat. Bak, diyor Gül’e, bir şişe şarap alırız, yarısını bu gece içeriz, yarısını da yarın gece. Yani birer bardak, sofrada. Gül bunda bir sakınca görmediğinden kabul ediyor. Böylece Gül’ün gözünde eve bir şişe şarap girerken gizlice de iki şişe sokuluyor. Gül’le yarım şişe paylaşılırken, öbürü de türlü kaçamaklarla içiliyor. Gitgide alkole daha bağımlı olmak; bunu düşünmüyor değil, özellikle de sabahları aynada rastladığı o çoban köpeği ile bakışırken. Kötü bir gün o ayna ile başlıyor zaten, baş ağrısı ile de sürüp gidiyor. Bir sabah çatlayacak denli çok ağrıyan bir başa bakmış da, “Tüh sana!” deyip tükürmüştü...

Evin bulunduğu sokağa girince apartmanlarına bitişik bakkal dükkânının önünde dikilen çizgili takım giysili, ense kulak yerinde badem bıyıklı adamı yine sandalyede oturur görünce tepesi attı. Kimdi bu adam? Ne iş yapardı? Ne zaman sokağa çıksa ya da eve gelse onu sokağa hâkim bir yere kurulmuş, çekik gözlerini iyice kısarak geleni geçeni süzerken görüyordu. Her zaman da elinde dönen fosforlu bir tespih vardı. Bu adam her nedense ürkütüyordu Zafer’i. Böyle ne olduğu belirsiz, insanları gizlice sorgulayıp kollayan insanlardan oldum olası nefret etmişti. Buraya ilk taşındıkları gün çıkmıştı karşısına bu adam. Hem de dairenin kapısında belirip hamallarla birlikte içeri girerek, çevreyi sinsi gözleriyle tarayarak, “Kaça tuttun burayı yeğenim? İyi yeğenim iyi, güle güle oturun.” O günden sonra ne

zaman karşılaştıysalar hep selamlaştılar. Kimi kez abartılmış bir coşkuyla alırdı selamını, kimi kez de gözünün birini kısıp başını çokbilmiş bir biçimde ağır ağır sallayarak, sözde Zafer bir suç işlemiş de, o her şeyi biliyormuş gibi. Selam vermese, görmezden gelip geçse onu kızdıracak, böylece yapmayı tasarladığı kötülüğün sürecini hızlandıracakmış gibi gelirdi. Bu adam yüzünden buradan taşınmayı bile düşünmüştü. Ama bunu Gül'e anlatamazdı. Ya yeni taşınacağı evin çevresinde de bu adamı görürse? O zaman ne yapardı? Nusret, "Bir adam gözlerini kısarak bakıyor diye ondan kuşkulanman, hatta korkman çok saçma. Belki de başka türlü bakmasını bilmiyordur," demişti. Zafer için yeterli değildi bu. İşsiz güçsüz biriydi, herkesin ne yaptığını öğrenmek istiyordu. Zafer koşullanmıştı bir kez, o adamla karşılaşmak bile istemiyordu.

Zafer'in verdiği selamı yine isteksizce aldı adam, bir yandan da taşıdığı torbalara kısa, ama keskin bir bakış fırlattı. Her şeyi anlamıştı işte. Üç şişe şarap aldığını, ikisini gizleyip Gül'e sezdirmeden içeceğini, balıkçının önündeki kararsızlığını, portakalların kalın kabuklu olduğunu...

Merdivenleri soluk soluğa tırmandı. Kapıyı anahtarla açıp girdi.

"Sen misin canım?"

"Eveet," diye uzatarak, biraz da müzikal bir biçimde yanıtladı karısını. Kendini filme kaptırmış olmalıydı ki yerinden kalkmamıştı. Bu da iyi, diye düşündü, şarapları rahat rahat gizlerim. Pazardan aldıklarını mutfağa koyarken de yüksek sesle konuşuyor, çünkü bir süre sesi çıkmasa kapıda beliriverir Gül. Böyle saçma alışkanlıkları vardır.

"Ispanak almadım. Kum havucu buldum, iki kilo aldım."

"Ne yaptın!" diyor o da içeriden bağırarak, "Evde havuç vardı ya!"

"Ama bunlar kum havucu."

"Amaan."

Yedek şarap şişeleri elinde, sessizce balkona geçiyor. Onları kutuların arasına gizlerken yeni bir alışkanlıkla aşağı bakıyor. Birden yüreği hop ediyor: O kız yine balkonda! Giysileri aynı; yine daracık kot pantolon, yine kırmızı, yarasa kollu bir kazak. Kızın balkonda bir işi olmadığını anlıyor. Oyalanıyor çünkü. Sezdirmeden de yukarısını, yani onun balkonunu gözlüyor. Zafer balkona çıkar çıkmaz da bunun

ayrımına vardığını, ama hiç oralı değilmiş gibi davrandığını anlıyor. Elleriyle balkon demirlerine yaslanmış kız. Omuzlarına dökülen saçları yine uçarı, dizinden hafifçe bükülen sol ayağı da öyle. Bu duruş da kuraldışı, başkaldırıya açık. Kız, arada gözünün üstüne düşen saçını geri atmak için yukarı doğru kaçamak bakışlar atıyordu. Zafer donup kalmış, şarap şişesini bile gizleyememişti. Birden Gül'ü anımsadı. Uzun süredir ses çıkarıp nerede ne işle uğraştığı hakkında ona bir ipucu göndermemişti. Az sonra balkon kapısında bitiverirdi. Hem şarap saklamaya çalışmak, hem de kendinden en az on yaş küçük bir kızla oynaşmak. Şişeleri her zamanki yuvalarına yerleştirirken aşağıdaki kızın da ayaklarını yerden çok az kaldırarak, neredeyse sürüklenircesine, ama baştan çıkarıcı bir yürüyüşle balkon kapısına doğru yürüdüğünü, içeri girmeden önce de bir kez daha yukarı bakarak garip bir biçimde gülümsediğini gördü. "Şaşılacak şey," diye düşündü, "insan nasıl bu kadar saçmalayabiliyor." Daha önce de, evliliklerinin ilk yılında benzer bir biçimde saçmalamıştı. Ama o zaman sarhoşluğuna verilip alayla karışık bağışlanmıştı. Gül üstünde bile durmamıştı. Oysa durmalıydı. Gül'ü benzer bir durumda görse mutlaka tatsızlık çıkarır, hırçınlaşır, hatta kavga bile ederdi. Gül'ün bir arkadaşının nikâh töreninden sonra bir evde toplanmışlar, kendi aralarında küçük bir eğlence düzenlemişlerdi. Yirmi kişi kadardılar. O gece o eve Zafer'in ilk kez gördüğü bir kız da gelmişti. Daha kızı gördüğü an irkilmişti. İri iri, kapkara gözleri vardı kızın. Kör bir kuyu gibi. Bu gözlerde kural yok, diye düşünmüştü. Acıma yok, duygu yok. Yüzü ise donuktu. Zafer'e fırtına öncesinin korkunç sessizliği ile bakıyordu. Yüzüne hâkim yatay çizgilerde gizemli bir anlam vardı. Bu bakışlardan kendini bir türlü kurtaramıyordu. Bir ara nasıl olduysa – belki de araya birisi girerek iletişimi kopardığından– o gözlerden kendini kurtarabilmiş, o anda da salondan dışarı çıkmıştı. İçkide sınırı biraz aştığının bilincindeydi, yine de olanların içkiyle açıklanmasının mümkün olmadığını biliyordu. Hiç içmeseydi de bu kadar sarsılacaktı. Korkunç bir çekimdi bu. Sonunda Gül gelip çekmişti kolundan: "Hadi, herkes dans ediyor." Salona girince kızın oturduğu yana bakmamaya çalışmış, ama bütün çabalarına karşın onları oturduğu yerden izleyen kızın gözlerine bir kez daha yakalanmıştı. Birbirlerine dimdik bakıyorlardı. Arada başka sırtlar, başka saçlar görüntüyü bölüyor, ama

sonra gözleri yine birbirini buluyordu. Zafer koltuğa oturduğunda başı dönüyordu. Kendine uzatılan içki bardağını kıza bakmamaya çalışarak almıştı. Ama bir yudum bile içemeden yanındaki sehpaya bırakmak zorunda kalmıştı. Çünkü kızın bakışlarının rahatsız edecek bir biçimde tenine battığını duyumsuyordu. Ayağa kalkmış, kızın yanına giderek onu dansa kaldırmıştı. O ana dek kimseyle dansa kalkmayan kızın bunu nasıl kabul ettiğini bilmediği gibi, kendisine çok yabancı böyle bir eyleme nasıl giriştiğini de bilmiyordu. Dans ederlerken de hiç konuşmadan birbirlerinin gözlerine bakıyorlardı. Artık herkes bu olağandışılığın ayrımına varmıştı. Sonra kız o kocaman gözlerini Zafer'in gözlerinden çekip başını omzuna dayamış, bedeniyle de iyice yaslanmıştı. Hiçbir şey konuşmadan ağır ağır dönüyorlardı. O an Gül mutfaktaymış. Koşup şaka yollu uyarmışlar: "Seninki elden gidiyor, yetiş." Gül salona girdiğinde onları iki âşık gibi sarmaş dolaş dans ederlerken görmüş. "Hadi gel otur artık," demiş Zafer'e. Zafer de anne sözü dinleyen bir çocuk gibi kızı orta yerde bırakıp Gül'ün koluna girmiş, "Kötüyüm," deyip koltuğa yığılmış. Her şey sarhoşluğuna verilmişti o gece. Daha sonra ne Gül bu konuyu açmış ne de Zafer o kızla karşılaşmıştı.

Hiç gereği yokken Nusret'in bir şiirini anımsadı:

su gibi şiirler yazdım
memelerinden şarap emdiğim
eski zaman karılarının koynunda.

Nusret gelip buldu onu. *Kendi yükünü çekemez olduğu, kendinden bile kaçtığı günlerde sığındığı kahvedeydi.*Burayı bulalı çok oluyor. Bir gün balkonda oturup dağa bakarken, "Eski kentte ovaya bakan bir kahve mutlaka vardır," diye düşünmüş, burasını da eliyle koymuş gibi bulmuştu.

İş çıkışı yağmur yağıyordu. Kahveye girdiğinde alnına yapışan saçlarından yanaklarına doğru sular süzülüyordu. Cam kenarındaki masa boştu. Ceketini çıkarıp sandalyenin arkasına astı, mendiliyle de saçlarını kuruladı. Kahveci ne içeceğini sormadan bir bardak şekersiz çayı getirip masaya bıraktı. Avucunda tuttuğu çay bardağından uzun

aralarla yudumlar alarak dışarı bakıyordu. Yani ovaya ve kente. Buradan kendi dairesinin de bulunduğu yapılara bakarken değişik bir haz duyuyordu. Bir parçası orada, balkondaki sandalyede otururken, öbür parçası da dağdaydı. İki parça da birbirlerine bakıyordu.

Hava kararmıştı. Kent ışıklarının belli belirsiz ışıldadığı, yağmur tanecikleriyle yüklü bir akşam başlıyordu.

Kahveye oturduğunda çantasından bir tomar kâğıt çıkarıp masaya koymuştu. Kendinde güç bulursa yazacaktı. Bu saatlerde burası genellikle boş olurdu. Kalem elinde, kent ışıklarına dalmış düşünüyor: Bir eylül sabahı, evet gün yeni ışıyor. Kayıklarına dolan Argo gemisinin adamları Misya Kıyıları'na doğru kürek çekiyorlar. Küreklerin sudaki şakırtıları doluyor kulaklarına. Sonra kırılan bir tahtanın sesi. Gözlerini bir yumuyor ki, Herakles'in elinde kırık bir kürek, Hilas'ın bakışlarında yeni serüvenlere açık kıpırtılar. Gözlerini açınca görüntü siliniyor; karşısında yine kent ışıklarını bir palete yayılmış boya lekeleri gibi gösteren kahvenin ıslak camı. Bu bir zorlama, biliyor, kahveye "Patika"yı yazmak için gelmişti. Ama olmuyordu. Başındaki ince ağrı, o ince uçlu matkap gecenin gitgide tatsızlaşacağını söylüyordu. Sigaralarla hızlanan bir süreçti bu. Kayıklar kıyıya ne kadar yaklaşsalar da, onun kâğıda yazmaya başladıkları hiç de "Patika" ile ilgili değildi.

"Düşüncelerime yetişemiyorum. Bizim gibi (benim gibi) insanlar," diye düşünüyorum bu pencereden dışarı bakarken, "düşünsel hazlara da çok önem verirler." O halde ben bu tadı yitirmemek için sigarayı bıraksam içki ile de sigarasızlığın verdiği acının kendinden geçirici hazzını çoğaltsam... "Salt bu nedenle sigarayı bırakabilirim," diye düşünüyordum bu kâğıda yazmaya başlarken.

Dört metrekarelik pencereden neler gördüm? Yorgun bir kent, yorgun bir yağmur, camdaki kendi yorgun yüzümün yansısı. Bir yol arıyorum. Bir patika. Bu kent de, bilinmeyen geçmişi de, Hilas da yere batsın! Kendimi yazmaktan yorgunum.

Bir el omzunu kavradı. Başını döndürüp baktığında Nusret'in kocaman kafasıyla karşılaştı. O anda bugüne dek hiç olmayan bir şey oldu: Nusret'in kalın gözlük camlarının ardındaki küçücük mavi gözlerini görünce birden başı döndü. Gözlerini kapadı. Kahvenin fırıl fırıl döndüğünü duyumsuyordu. Gözlerini açtığında aynı şaşkın

gülücükle olanları anlamaya çalışan birçok Nusret gördü, hepsi dönüyordu.

"Neyin var?"

"Bilmiyorum, birden başım döndü."

"Geçer geçer. Bir süre gözlerini açma."

Bir süre gözlerini açmadı. Açtığında ise Nusret karşısındaki sandalyeye yerleşmişti bile. Makas gibi dimdik tuttuğu iki parmağının arasında sigarası tütüyordu.

"Black Şükrü'nün oraya uğradım, seni bulamayınca da burada olduğunu anladım. Aslında seni burada bulmam çok daha iyi oldu. Black'in orası bu gece çok kalabalık. Bir de duman var ki göz gözü görmüyor."

Ona kaç kez bu kahveye yalnız kalmak istediği zamanlar geldiğini, kimseyle konuşmadan durulana dek sessizce oturmak istediğini, yani o sığınaktayken hiçbir biçimde rahatsız edilmek istenmediğini anlatmıştı. Kahveci bile biliyor artık bunu, hiçbir şey sormadan çayını getirip önüne bırakıyor. Ama o anlamıyordu. Ne kendini anlayabiliyordu ne de karşısındakini. Zavallıydı. Bencildi. Zafer'in en çok birlikte olduğu tek arkadaşıydı Nusret. Buna karşın onu sevmiyordu, hele bugün ona katlanacak gücü hiç yoktu. Ama o, kocaman başıyla karşısındaydı işte. İnsana bomboş bakan bir suret, bu suratta gözlerini topluiğne başı gibi küçücük gösteren korkunç gözlük, ağzının içine dolan, sürekli harmanlanmış izlenimi veren, kalın kıl uçlarında mutlaka bir iki tükürük damlacığı bulunan darmaduman bıyıklar, gülmek için hiçbir neden aramayan, kimi kez insanı şaşırtacak konulara boğulurcasına kahkahalarla karşılık veren, bunu yaparken de karşısındakinin yüzünü gözünü tükürük tanecikleriyle bezeyen bir ağız. Merkezi başkentte olan bir kamu kuruluşunun İl Bölge Müdürlüğü'nde görevliydi. Hatırı sayılır, kimi üst düzey aile dostlarının yardımıyla bu kente atandığını her yerde bağıra çağıra söylemekte, bunda gülünecek bir şey varmış gibi boğulurcasına gülmekte bir sakınca görmüyordu. Çünkü düzen böyleydi. Nusret böyle bir düzene karşı olduğu halde, bu düzenin olanaklarından yararlanmamayı enayilik, hatta sol bağnazlık olarak görüyordu. O da zamanında büyük idealler peşinde koşmuştu. Yani öğrenciliğinde falan. Zengin bir kitaplığı varmış. Birçoğunu okuyamadan yakmak

zorunda kalmış... Bu kente atanmasının böyle çıkarla falan bir ilişkisi yoktu. Dediğine göre, başkente bir türlü uyum sağlayamayan eşinin sürekli ısrarları üzerine buraya aldırmış kendini. Eşi buralıydı. Bölge Müdürlüğü lojmanlarında kalıyorlardı. Uysal görünüşlü, gülücüklerin bile sevimli kılmadığı donuk güzelliği olan bir kadındı eşi. Bu görünüşünün ardında inatçı bir buyurganlığı olduğunu sezdiren mimikler dolaşırdı yüzünde. Yalnızca Nusret'in bildiği özel bir abece'si vardı kaşlarının. İki çocuğunu da kendi etkisi altında, kendi yöntemleriyle eğiten bu kadının Nusret'i hiç sevmediğine emindi. Eziyor, horluyordu onu. İş yaşantısı da kötüydü Nusret'in. Hatırı kırılamayan büyüklerinin buyrukları ile buraya geldiğinden, kimse ondan bir iş beklemiyordu. Her gün işe gidip gelmesine karşın işsizdi. Çünkü İl Bölge Müdürlüğü'nde onun bölümü ile ilgili bir birim yoktu. Nusret mutsuzdu. Yılgındı. Sabah erken kalkıp giyinmek, işyerine gidip üç kişi ile paylaştığı odasındaki yerine oturmak, gazete okuyup çene çalmak, çay içmek, gazetelerin büyük hafta sonu bulmacalarını sözlük, ansiklopedi ve atlas yardımıyla çözmeye çalışmakla, bir de yılların bir türlü köreltemediği yazına olan yeteneğine sığınarak o canım ajandalara abuk sabuk şiirler yazmakla geçiyordu günleri. Bunlar iç sıkıntılarını azaltacak yerde daha da artırıyordu. İşte o zaman iş saati bitimini bile beklemeden atıyordu kendini dışarı. Adresi belliydi: Arap Şükrü'nün meyhanesi.

Artık başı dönmüyordu Zafer'in. İyiydi. Nusret'in küçücük gözlerine yeni bir baş dönmesi bekleyerek korkuyla baktı.

"Bunlar ne?" dedi masanın üzerindeki paketi göstererek.

"Kitap. İşten biraz erken çıktım. İmza günü vardı ya, oraya uğradım. Sözde sen de gelecektin."

"Unuttum," dedi Zafer.

"Birkaç kitap aldım. Sonra da Black'e gittim."

Black'in orada içki bardağını kitap paketinin üstüne koyduğundan halka halka lekelenmişti kâğıdı.

"Haa, bir de ne buldum." Ceplerini hızla karıştırıyordu. "Dün kütüphanede küçük bir araştırma yaptım. Kentin geçmişi ile ilgili." Ceketinin cebinden dörde katlanmış bir kâğıt çıkarıp masaya bıraktı. Üzerinde uzun bir toplama işlemi yapılmış, altı iki kez çizilmiş bir de telefon numarası yazılmıştı. "Şu senin roman var ya, *Patika*,

yararlanacağını umarım." Kâğıdın katlarını açtı. "Kaynaklara göre ilk gelenler İskit saldırılarından kaçıp bölgeye yerleşen Bitinlerle Tinler. Ama onlar geldiğinde buralarda kimlerin yaşadığı bilinmiyor. Daha sonra Lidyalılar gelip Olimpos yörelerine yerleşmişler. Yani eteklerinde oturduğumuz şu dağın yörelerine. Olimpos'un etekleri Grekçede Oksya denen kayın ağaçlarıyla kaplı. Aynı ağacın Frigcedeki karşılığı..."

"Lütfen," dedi Zafer, "seni dinleyemiyorum, lütfen."

"Bunların seni ilgilendireceğini sanmıştım."

"Doğru, önceleri bu kentin bilinmeyen geçmişini yazmak istiyordum. Neden, biliyor musun? Bilinmediği için. Ben kafamda istediğim gibi, istediğim kişilerle kuracaktım kenti. Bu büyük düşün getirdiği büyük coşku da yavaş yavaş söndü. Şimdi dağ ile ilgiliyim. Çünkü kentten önce de vardı o. Görkemi, çekiciliği hem coşku, hem de güven veriyor bana. Hilas söylencesi –ki onu da sen bulup getirmiştin– dağa sığınan, belki de kaçan, bir daha kendisinden hiç haber alınamayan birini anlatıyordu. Kentin kuruluşu bu söylenceye de yaslandırılıyor, ama artık ben onunla ilgili değilim. Sen de kalkıp bana yok Bitinlermiş, yok İskit istilalarıymış, anlatıyorsun. Bunu daha Anibal ile ilgili bilgiler getirdiğinde söyleyecektim, ama o gece Arap Şükrü'nün orada içiyorduk. Kafam bunları hoş görecek denli duruydu."

"Bu roman sıkıntı vermeye başladı artık. Neden o kadar eskilere gidiyorsun, anlamıyorum."

"Açıklayabileceğimi sanmıyorum. Belki de güven duygusu verdiği için. Sen o abuk sabuk şiirleri neden yazıyorsan, Arap Şükrü'nün oraya neden gidiyorsan, yani kendince bir yol, hatta bir patika arıyorsan ben de onu yapıyorum.

"Benim bir şey aradığım yok," dedi Nusret, "akıntıya kapılmış gidiyorum. Sen onu bile beceremiyorsun."

"Evet," dedi Zafer, "onu bile..."

"Hadi kalk," dedi Nusret, "bizi ancak Black paklar."

"Çayı ben yapayım," dedi Zafer.

Gül, üçlü koltuğa uzanmış televizyon izliyordu. Yüzü birden çocuksu bir sevinçle parladı.

"Ne iyisin. Bugün de öyle yorulmuşum ki."

"Tek demlik mi yapayım?"

"Olur, tek demlik yap. Gelirken de bisküvi falan getir ne olursun, acıkmışım."

Mutfağa geçip çaydanlığı ocağa yerleştirdi. Çay yapmak düşüncesi ne Gül'ü hoşnut etmek ne de canının çay istemesindendi; kendini balkona atabilmek için kurnazca düşünülmüş bir oyundu yalnızca. Balkon kapısını elinden geldiğince sessiz açmaya çalıştı. Doğruca kutuların arasında gizlediği şarap şişesine yöneldi. Yarım saat kadar önce de tuvalet gerekçesiyle çıkıp içmişti. Gül kuşkulanmıyordu. "Bundan sonra yemekte bira falan içme," demişti yalnızca. "İçtiğim bir bira," demişti o da, "ne olacak ki!" "Bir bira ama, kötü kokuyor." Bir bira kötü kokmaz, o kokan şarap. Bilmiyor, aklına bile gelmiyor. Şişeyi çıkarıp dolu dolu içti, yeniden mantarını kapayarak yerine gizledi. Bu arada gözü aşağıdaki balkona kaydı. Çünkü o anda balkonun ışığı yanmıştı. Kız balkondaydı. Bir entari giymiş, üzerine de kalınca bir hırka almıştı. Bu haliyle olduğundan daha zayıf görünüyordu. Balkonda ne işi vardı? Bu da mı rastlantıydı. "Beni mi gözlüyor?" diye düşündü. Kız balkonun ışığını kapadı. Karanlıkta sigara içiyordu. Yine balkon demirlerine yaslanmıştı. Bu bir uyarıydı: Aşağıdayım, senin ilgini çekmeye çalışıyorum. Bir kez daha kendine yenilmişti. İçeri giremiyordu. Kız sigarasının ateşiyle karanlığa kocaman bir A çizdi, sonra da aynı ateş böceği Ş harfini yazdı. Zafer soluğunu kesmiş, kızın ne yapmak istediğini anlamaya çalışıyordu. Yeniden A, sonra Ğ ve I. İlk sözcüğü tamamlamıştı, bunu belirtmek için bir süre ara verdi. Sonra G-E-L yazdı. Sigarasını balkon demirinde ezip söndürdü. İncecik silueti bir ceylan gibi sekerek içeri kaçtı. Zafer heyecanlanmıştı. Mutfağa geçti. Elleri titriyordu. Tepsiye çay bardaklarını, şeker kavanozunu, bisküvi paketini koydu. Gül uzandığı yerden doğrulmuş sigara içiyordu. Kuşkuyla karısının yüzüne baktı, hiçbir şeyin ayrımında değildi. AŞAĞI GEL! Ne yapacak aşağıda? Sokağa mı çağırıyor. Yoksa eve mi alacak. Ya da onunla eğlenen küçük bir şeytan bu. Bir gören olursa! Ne korkunç. Hayır, hemen bu olasılığı aklından silmeliydi. Gizli yapılan şeylerin verdiği haz. Gül hiçbir

şeyden kuşkulanmıyor. Oysa yüzü... yüzü korkunç olmalı. Gizlice şarap içtiğimi de bilmiyor balkonda.

Gül'ü aldatıyorum! Onun düşlerini biliyor muyum? Ya da başkalarının düşlerini. Bilmesem bile Gül'ünkileri sezebiliyorum. Günlük düşler onunkiler. Kendisiyle barışık biri, sıradan. Verilenle yetiniyor. Bir gölge gibi yaşayacak, sonra da silinip gidecek. Beni hiçbir zaman anlamayacak. Ne kadar yabancıyız. Birbirimizi tanımadan evlendik. Çünkü başkaları bizi birbirimize uygun gördüler. Yine başkaları! Ona göre işler yolunda. Coşku yok yaşamımızda; nedenini soruyor mu? Sormuyor, çünkü evlilikler böyle olur. Başkaları nasılsa biz de öyleyiz. Yani sorun yok! Ama ben hep Tahiti'de Hiva-Oa Adası'na sığınan ya da kaçan Gauguin'in izini sürmek istedim. İstedim, ama adını koyamadım. İçimde ikinci bir adam büyüdü. Hep dağa kaçan bir daha da kendinden haber alınamayanların öykülerini tasarladım kafamda. Hilas yüzyıllardır orada. O dağda. Her şey bir yanılsama mı? Telefona sarılıp Nusret'i arasam. Nusret'in kocaman başı, bu başın içindeki kocaman doyumsuzluğu, tükürük noktacıklarıyla dolu korkunç bıyıkları. "Ben akıntıya kapılmış gidiyorum, sen onu bile beceremiyorsun. Git dağa saklan!" Yarın akşam *yine o kahveye tırmansam*. AŞAĞI GEL! İncecik, dipdiri bir bedeni var. "Çok önemli Nusret," desem. Hayır dostum, çılgın metinler yazıyorum, baştan çıkmış durumdayım. "Ama önemli," desem. Dağı gözlediğim balkondan dağın gizlerine doğru bir patika olduğunu gördüm. Hani tasarladığım o öyküler, o kaçış adamları. Uçurum serüvenlerine asılı çok dar bir patika bu.

"Su kaynamış olmalı Zafer."

Kalkıp mutfağa geçti. Balkonun kapısına gözucuyla baktı, hayır, çıkmayacak. Su, çaydanlığın kapağını hoplata hoplata kaynıyordu. Çayı demledi. Mutfaktan çıkınca gözü yine balkon kapısına kaydı. Durdu. Bir el elini tutup balkon kapısını açtırdı. Sonra aynı güç ayaklarına komut verip balkona doğru çekti onu. Aşağı baktı, ne kız vardı ne de ışık. Rahat bir soluk aldı. Çünkü onu balkona çeken gücün daha başka çılgınlıklar için aşağı da çekeceğini biliyordu. Kutuların arasındaki şarap şişesini çıkarıp dolu dolu içti. Şimdi daha iyiydi. Salona dönüp koltuğa oturdu. Doğal olmaya çalışarak gazeteyi eline aldı.

Arap Şükrü'nün meyhanesine girdiğinde Nusret'i birçok kılıksız adamın ortasında şiir okurken buldu.

sabah ezanları
çocukluğumun kanlı kırbaçları.

Zafer'i görünce yüzü çarpıldı. Kocaman başı yine alev alev yanıyordu. Tükürüklü bir kahkaha savurarak, "Ooo Zafer," dedi, "utku kardeşim benim! Gel sen de dinle minareden düşen şaşı müezzinin öyküsünü. Nerelerdesin be kardeşim, hani erken geliyordun..."

"Olmadı, fazla mesai yaptık bugün. İstersen bu gece programı değiştirelim de benim kahveye gidelim."

"Yoo, dünyada olmaz. Bu gece canım içmek istiyor."

"Her gece içiyorsun, bu gece de oturup konuşalım."

"Burada konuşulmaz mı?"

"Hayır, çok gürültülü burası."

"Sen hele bir duble rakıyı lüp diye indiriver gövdeye de bak bakalım gürültü mürültü kalıyor mu? Şükrü Abim bize bir masa ayarlar, hem içkimizi yudumlar hem de konuşuruz."

Direnmenin yararsız olduğunu anlamıştı Zafer. Arap Şükrü'nün ayarladığı masaya geçip oturdular.

"Rakı, değil mi?"

"Rakı."

"Gene çoban köpeği gibisin," dedi Nusret, "derdin ne?"

"Yaşamın ıvırı zıvırı işte, yorgunluk, sıkıntı mıkıntı türü şeyler."

Nusret boğulurcasına güldü. Zafer'in yüzü gözü tükürük tanecikleri içinde kalmıştı.

"Ben gelmeden önce içtin mi sen?"

"Yoo," dedi Nusret.

"Eee, ne gülüyorsun o zaman?"

Nusret'in kıpkırmızı suratındaki gülücük –ya da maskaralık– çizgileri hızla sönerek ciddileşti.

"Bak," dedi Zafer, "insanın kendine saklaması gereken gizleri mutlaka olmalıdır değil mi?"

Havanın tatsızlaşmasını önlemişti. Nusret'in azarlanmış çocuk yüzü birden önemsenen birinin çizgileriyle donandı.

"Ne ben ne sen ne de başkaları... Kendi gizlerimizin ayrımında değiliz. Akla gelmedik noksanlıklarımızın ürünleri bizleri nerelere sürükler bilemeyiz."

"İşte benim sorunum da o. Kendimi ne kadar tanımış olduğumun ayrımına varınca korktum. İçimde yanlışlara açık kımıl kımıl oynayan bir kurt var. Tohumlarını birkaç gün önce serpti içime. Hızla büyüyor. Balkona doğru çekiliyorum. Orada uçurumun serüvenlerine giden incecik bir patika var. Korkuyorum. Çünkü o patika dağa gidiyor."

"Başlayacağım şimdi senin dağına da, Hilası'na da. Yeter be kardeşim!"

"İlgisi yok. Kurt benim içimde, dağ da, Hilas söylencesi de işin kılıfı. Giz paylaşılınca içerdeki düşman zayıflıyor mu? Her insanın içinde böyle olmadık yolculuklara hazır bir ikinci insan var mı?"

"Gizin paylaşılması olsa olsa içerdeki düşmanı bir an için sersemletebilir dostum, ama ardından daha güçlenmiş olarak çıkar karşına, hem bu kez gücünün bir bölümünü de gizin paylaşılmasından alarak."

"Peki ne yapmalıyım?"

"Bak dostum, en iyisi sen rakını iç. Şu gizlerinin de bir çözümünü yapmaya çalış. Onları bana açıklarsan taşıyabileceğimi hiç sanmıyorum; sağda solda savururum, bilmiş ol."

Eve gecikmişti. Kapıyı anahtarla açtığında Gül'ü karşısında buldu. Yüzü asıktı.

"Nerdeydin?"

"Tatsızlık çıkarma Gül, kendimce önemli bir nedenim var ki geciktim."

"Tatsızlık çıkaran sensin. Yine içtin değil mi?"

"Hayır, içmedim. İyi değilim. Lütfen uzatma."

"Bari yalan söyleme, leş gibi içki kokuyorsun. Hem şu suratının halini bir görsen."

“Peki, tamam! İÇTİM! Ama sus. Gülümsemeye çalış, konukların önünde başarıyorsun bunu. Her zaman konuşacak bir şeyler bulursun, şimdi de bul; bugün olan, beni hiç ilgilendirmeyen bir yığın saçma sapan şeyden söz et, ama üstüme gelme.”

“Açlıktan ölüyorum.”

“Yeseydin.”

“Bak şimdi! Beyimizi yemeğe beklemek de suç.”

“Peki şekerim, istersen bir anlaşma yapalım. Ben özür dileyeyim, sen de her şeyi unut. Sonra oturup yemeğimizi yiyelim.”

“Büyüklük bende kalsın,” dedi Gül. “Yemekleri ısıtayım.”

“Terliklerimi göremiyorum, bir yere mi kaldırdın?”

“Hayır, balkonda olabilir.”

Balkon! Bu sözcüğü duyunca irkildi.

Oraya hiç çıkmamalıyım, çünkü zayıfım, çünkü korkuyorum.

“Sen alabilir misin Gül, daha yakınsın.”

“Mutfakta işim var, görüyorsun. Kendin al.”

Terlik giymese ne olurdu? Alışkanlık, giymese olmaz! Yalnızca terlikleri alıp hiç aşağı bakmadan hemen içeri kaçarsa... Balkon kapısını açıp çıktı, Çıkar çıkmaz da aşağı baktı. Balkonun ışığı yanıyordu. Kız balkondaydı. Ne zaman çıkmıştı oraya? Neden hep Zafer balkona çıkınca onu aşağıda görüyordu? Kız iki elinin parmaklarını açıp, “Onda!” diye imledi. Sonra da parmağı ile aşağısını gösterdi. “Yani onda gel!” Bekliyor. Kafasının içinde her şey altüst oldu. Ah Gül, şu terlikleri sen alsaydın ne olurdu. “Bu kapıyı çakmalıyım,” diye düşündü, “artık ne ben ne Gül ne de bir başkası çıkabilsin balkona.”

“Sen gerçekten iyi değilsin,” dedi Gül, “neyin var?”

“Bilmiyorum.”

“İçki mi dokundu? Hadi bir şeyler ye de kendine gelirsin.”

Sofraya oturdular. Canı bir şey yemek istemiyordu. Yine de kendini zorladı. Sofrayı birlikte topladılar. Saatine bir göz attı, dokuz. Bir saat sonra bekleyecek. Yatak odasına geçip soyundu. Giysileriyle oturmaktan bile korkuyordu. Ya yenilir de giderse... Bir sigara yakıp koltuğa yığıldı. Gül kahve pişirmiş, tepsi elinde, ölçülü adımlarla yürüyor.

“Bugün bir şeye mi sıkıldın?”

"Yoo, bir şeye sıkılmadım. Seksiyon şefi ile küçük bir tartışma çıktı, ama üstünde durmadım. Bilirsin daha önce de anlatmıştım, hasta ruhlu bir adam. Benimki genel bir kırgınlık."

"Aspirin getireyim mi?"

"İyi olur."

Gül aspirin almak için salondan çıktığında söylediği son tümceyi düşündü; benimki genel bir kırgınlık. Gönlüm kırık, ruhum doyumsuz. Sanki bir şeyler yaratsam, örneğin "Patika"yı yazsam kendime geleceğim. Ama olmuyor, yazamıyorum.

Gül'ün getirdiği aspirini içti. İyi ki pijamalarını giymişti. Erkenden yatağa girip uyumaya çalışmalıydı.

"Televizyonda ne var?"

"Şimdi dizi filim başlıyor," dedi Gül, "ondan sonra da 'Ayın Konseri' var."

"Güzel, erken yatabiliriz."

"Sen yatabilirsin, ama ben diziyi izleyeceğim. Çünkü bu gece son bölüm."

Belki bir şeyler okuyabilirim, diye düşündü. Gazeteyi alıp başlıklara baktı. Aklı saat ondaki çağrıya takıldığından bir türlü okuyamıyordu. Kitaplıktan bir şiir kitabı alıp karıştırdı. Gül'e baktı, dış dünya ile bağlarını kopararak televizyona bağlanmış. Çünkü dizinin son bölümü. Saatine baktı, dokuz buçuk. Tehlike daha geçmiş değil. Kalkıp mutfağa gitti. Ne için gittiğini bilmediğinden salona döndü. Şu korkunç yarım saati atlatabileceğini sanmıyordu. Çünkü istencinin denetlenemez bir biçimde başkaldırarak içindeki ikinci adamın buyruklarına girdiğini, o patikaya doğru çekildiğini duyumsuyordu. Gül televizyona öylesine dalmasaydı –yani oturup konuşabilseler, birbirlerini anlamaya çalışsalardı– Zafer'deki olağandışılığı anlardı.

Saatine baktı, zaman tamam. Gül'e baktı, Gül tamam. Koltuğundan fırladı.

"Tüm Allah kahretsin," diye bağırdı, "şu işe bak!"

"Ne oldu?" dedi Gül şaşkınlıkla. Bir gözü de televizyondaydı, filmin tek karesini kaçırmak istemiyordu.

"Nasıl unuttum," diye söylendi. Bir yandan da saatine bakıp sözde bir şeyler düşünüyordu.

“Neyi?” dedi Gül, “çatlatma insanı.”

“Nikâhı. Bugün hep aklımdaydı, sözde iş çıkışı postaneye uğrayıp telgraf çekecektim, işe bak şimdi.”

“Kimin nikâhı canım?”

“Eski bir arkadaşın, sen tanımazsın. Davetiyesi iki gün önce gelmişti. Nikâh da yarın, bir kutlama telgrafı çekmezsem çok ayıp olacak. Hemen giyinip postaneye gitmeliyim.”

“Yarın çekersin. Nikâh sabahtan olacak değil ya, öğleden sonra da rahat rahat eline geçer. Hem rahatsızsın, boşver.”

“Eline geçmeyebilir, o zaman da ayıp olur. Bu saatte giyinip dışarı çıkmak bana da zor geliyor ama...”

“Amaan,” deyip omuz silkti Gül, “çabuk gel.”

Hızla yatak odasına girdi. Yürek vuruşları hainleşmişti. Bu vuruşları çok iyi biliyordu. Giyinip çıktı. Merdivenleri hızla indi. Sokak boştu. Bakkal da kapamıştı, bu iyiydi. Ağır ağır yürüdü. Apartmanın önüne gelince durup çevreyi bir kez daha gözden geçirdi. Giriş kapısını itti, açıktı. Otomatiğe basınca merdivenler aydınlandı. Onu bir serüvene çağıran taş basamakların boşluğundan ürktü. Bir an geri dönüp kaçmayı düşündü. Bir televizyonun boğuk, anlaşılmaz sesi duyuluyordu. Girişteki dairelerden birinden olmalıydı. Şimdi herkes dizinin son bölümünde. Ses çıkarmamaya çalışarak merdivenleri çıkmaya başladı. Yüzü korkunç olmalıydı. İkinci kata çıkınca hafifçe aralanmış kapıda kızın yüzünü gördü.

“Hişşt, buradayım,” diye fısıldadı kız.

İnce uzun bir yüzdü. Kapıyı biraz daha aralayıp bir an için kararsızlık geçiren Zafer’in kolundan tutup içeri çekti. Yabancı bir evin girişi, yabancı bir ev kokusu. İki çift yabancı kadın ayakkabısı, yabancı bir sessizlik. Uzun bir koridor, koridora kapalı kapılar, yerde kırmızı bir yolluk. Kız kapıyı usulca kapayıp ardına yaslandı. O da heyecanlıydı. Göğüsleri büyük bir coşkuyla inip kalkıyordu. Uzun Grek burunlu, ince dudaklı, şehla gözlü bir kızdı. Yaşı on yediden çok göstermiyordu.

“Adın ne?” diye fısıldadı.

Zafer böyle bir soru beklemediği için bocaladı, hemen yanıtlayamadı. Gerçek adını söylemek istemedi nedense.

“Nusret,” dedi birden.

"Benimki de Günseli."

"Günseli," diye mırıldandı Zafer. Günseli ile Nusret!

Uzun uzun parmakları vardı kızın, incecik. Ellerini ne yapacağını bilemiyordu.

"Evli misin?" diye kekeledi.

"Evet," dedi Zafer.

"Ben kızım."

Zafer başını salladı. Gülmekle gülmemek arası garip bir biçimde büzülmüştü dudakları. Sürekli burada ne aradığını soruyordu kendine.

"Evde yalnız mısın?"

"Hayır, yaşlı bir babaannem var. Yataktan çıkamıyor, felçli."

"Annen, baban?"

"Babam yok, annem çalışıyor."

"Gece mi?"

"Evet, on ikiden önce dönmez."

"Benim buraya geldiğimi bir gören olduysa!"

"Olmamıştır."

Sürekli parmaklarıyla oynayan bu kız Zafer'de garip bir istek uyandırmıştı. Ona sarılıp öpmemek için kendini güç tutuyordu. Bir an göz göze geldiler. Kızın incecik terli elini eline aldı. Hafifçe sıkıp bıraktı. Şu anda onu kucaklasa hiçbir tepki göstermeyeceğini biliyordu. Evli bir adamı –hem de hiç tanımadığı bir adamı– gecenin bir saati evine almıştı, her şeye hazırdı. Bir an, kızın annesinin bu gece eve erken gelip onu kapının arkasında yakalayacağını düşündü. Çılgınlıktı bu. Renkli bir gazetede kendi çoban köpeğini andıran yüzünü gördü, yanı başında da gözleri bantlı Grek burunlu kız.

"Ben artık gideyim," dedi, "bu ikimiz için de çok tehlikeli. Buraya gelmemem gerekirdi."

"Bu gece tanışmış olduk," dedi kız. "Hiç de tehlikeli değil, korkmana gerek yok. Seni her gece onda bekleyeceğim."

Kapıyı aralayıp dışarı çıktı. Merdivenler karanlıktı. Yeniden göz göze geldiler.

"Hemen kapıyı kapa da bir aksilik olmasın," dedi Zafer.

Kız olur anlamında başını salladı.

Merdivenleri inerken yüreği öyle büyük gümbürtülerle vuruyordu ki, kapıların birer birer açılıp birçok insanın yüzüne tüküreceğini

düşündü. Sokak yine boştu. Saatine baktı, her şey on dakika içinde olup bitmişti. Dairesine yaklaştığında karşı kaldırımda bir gölgenin süzülerek ilerlediğini gördü. Bu, dikine çizgili takım giysili, badem bıyıklı adamdı. "Nereden geldiğimi, ne haltlar karıştırdığımı biliyor," diye düşündü. Soğuk soğuk terlemişti. Görmezlikten gelecekti ama olmadı.

"İyi geceler yeğenim," dedi adam, "nereden böyle?"

Sesinde her şeyi bilen bir alay sezdi Zafer.

"İyi geceler," dedi, "postaneden geliyorum."

Oysa postane geldiği yönde değil, yürüdüğü yöndeydi.

Daha güneşin doğmadığı serin bir eylül sabahına dek beklemem gerekecekti. Belki de o sabah hiç olmayacaktı; makinesiz, pusulasız o ahşap geminin denize hiç açılmadığı gibi. Her şey yalnızca düşünce koridorlarımın duvarlarına çarparak parçalanıyor, sözcük biçimine giremiyordu. Oysa kuşluk vakti suları lacivert olan bir deniz içimi ürpertiyor. Martı çığlıklarıyla kuşatılmış bir geminin ip merdivenlerinden birçok adamın inerek kayıklarına doluştuklarını görüyorum. Serüven burada başlayacak, biliyorum. Şimdi kulağım lacivert suları okşayan küreklerin hışırtısında. O sesi bekliyorum, bir tahtanın çatırdayarak kırılmasını. Çatırtıyı duyunca da o ana dek tuttuğum soluğumu bırakıyorum: İşte kürek kırıldı!

Karaya çıkmaya çok az bir yolları kaldığında kırılmıştı kürek. Can sıkıcı bir durum. Herakles'in yüzü asılmıştı. Polipemos homurdanıyordu. Hilas'ın gözlerinde ise, olanları günlük düşünce sistemiyle açıklamaktansa bundan sonraki gelişmelere kendini sorumsuzca bırakma isteğinin parıltıları vardı.

Kalkıp bardağıma biraz kanyak dolduruyorum. Aynaya bakıyorum. Bildik bir çoban köpeği, gözlerimde Hilas'ınkilere benzer parıltılar.

Şimdi Hilas'ım.

Perdeyi aralayıp dağa değil sokağa bakıyorum bu kez. Bomboş, kimseler yok. Bir tansık bekler gibiyim. Az sonra boş sokağı anlamlı

kılacak ayak seslerini duyacağım. Çıka çıka yorgun bir köpek çıkıyor köşe başından. Tüyleri kirli krom sarısı, başı öne eğik. Bir süre dikilip sokağa bakıyor. Uzun bir bakış bu. Deneyimleriyle sezgilerini çakıştıran bir duruşu var. Perdeyi şu an aralayıp sokağa bakmış olsaydım, gördüğümün taştan oyulmuş bir köpek yontusu olduğuna yemin bile edebilirdim. Köpeğin amaçsızmış gibi görünen, ama kaçınılmaz bir dürtüyle çıktığı bu yolculuğun, bu durup sokağa uzun uzun bakmanın bir açıklaması olabileceği, ama bunu benim hiçbir zaman öğrenemeyeceğimi düşünüyorum.

Su bellerine geliyordu. Kayığı çekerek kumsala çıkardılar. Herakles, yeni bir kürek yapmaları gerektiğini, bunun için de ormana giderek uygun bir ağaç arayacağını söyledi. Hilas da su bulmak gerekçesiyle Herakles'in tersi yönde yürüdü. Polipemos kayığın başında kalmıştı.

Misya Olimpos, Hilas'ın karşısındaydı. Dağın görkemi ile büyülenmişti. (Bundan pek emin değilim; belki de o ana dek dağın ayrımında bile değildi.) Yazgısına doğru yürüdüğünü sezinliyordu, bu nedenle de geri dönmeyeceğini biliyordu. Ormana girdi. Bir süre sonra da bir kaynağa rastladı. Eğilip su içerken kulağına ormanın olağan sesleri dışında birtakım sesler geldi. Doğrulup çevresini dinledi. Bet sesli bir saksağanın, kuş cıvıltılarının, böcek vızıltılarının arasında fısıldaşmalar, gülüşmeler ve kadın sesinin o baştan çıkarıcı gizemli tınılarını duydu. Kalkıp sese doğru yürüdü. Yaklaştıkça genç kız kahkahaları daha net bir biçimde seçiliyordu. Yanılmamıştı. Bir ağacın ardına gizlenerek suda oynaşan bembeyaz tenli sülün gibi kızlara baktı. Ama o anda olan olmuş, kızlar da onu görmüşler, ürkek birer ceylan gibi sekerek sıçramışlardı.

Bunlar Zeus'un kızları Nimfalardı.

Ben perdenin ardında, o sokakta ne kadar kıpırtısız kaldık, bilmiyorum. Sonunda köpek duruşunu bozarak yürüdü. Kasap dükkânının önünde bir süre yerleri kokladı. Sonra başını kaldırıp kulaklarına dikti. O anda hiç de yorgun görünmüyordu. Nasıl bir ses duymuş ya da ne görmüştü ki –bunu bilmem de olanaksızdı– koşarak uzaklaştı. Perdeyi kapayıp masanın başına geçtim. Boş kâğıtlarıma,

yalnızca kâğıtların birinin üzerine günün tarihini atmak için kullandığım kalemime ve kanyak bardağıma baktım.

Herakles kürek yapacağı ağaçla geldiğinde güneş tam tepedeydi. Hilas'ı sordu. Polipemos su aramak için ormana gittiğini, ama daha dönmediğini söyledi. Güneş batana dek Hilas'ı beklediler. Yoktu. Büyük olasılık ormanda yolunu yitirmişti. Ormana girip Hilas'ı aramaya karar verdiler. Kısa bir süre sonra hava karardığından aramalarından bir sonuç alamadılar. Geceyi kumsalda, kayığın içinde geçirdiler. Ertesi gün Argo gemisi demir almış, onları beklemeden körfezden ayrılmıştı. O gün de aramalarını sürdürdüler.

Hilas yoktu.

Herakles, Misya Bölgesi'nden birçok tutsak aldı. Onları Hilas'ı kaçırıp saklamakla suçladı. Tutsakları da yanına alarak aramalarını sürdürdü. Ama hiçbir çaba sonucu değiştirmemişti: Hilas bir yitikti artık.

Her yılın o eylül günü de dağın eteklerine tırmanıp Hilas'ın adını haykırmak bir gelenek halini aldı. Bu kenti de Argo gemisine dönemeyen Herakles ile Polipemos' un kurduğu söylenir. Ama bence kenti asıl kuran Hilas' tır; Hilas'ın aklını çelen Nimfalar ve dağdır.

Yani bu kent dağ ve aşktır.

Yeni bir kanyak daha doldurup içiyorum. Artık yazmalıyım, diyorum, işe baştan başlamalıyım. Yani bir denizde güney rüzgârlarının salladığı Argo gemisinden Hilas'ın dağa giden patikayı görmesine dek geçenleri bir çırpıda yazmalıyım. Yazmalıyım ki, asıl anlatacaklarım dağa doğru atılan adımlarla başlamış olsun.

O gücü ne zaman bulacağım?

Kendimi ne zaman aşacağım?

Gül televizyonun başında uyumuştu. Zafer saatine baktı, onu on geçiyordu. Bugün iyi olmadığını, kafasının içinde yeni bir savaşın başlayacağını daha sabahtan sezinlemiş, istencinin güçsüz düşeceğini, bu nedenle de sonradan pişmanlık duyacağı davranışlarda bulunabileceğini düşünerek iş çıkışı doğrudan eve gelmişti. Amacı

pazar günkü gazetenin ekindeki ödülü büyük bulmaca ile uğraşarak yatışmak, daha doğrusu içindeki canavarı yatıştırmak. Ama bulmacadan kısa sürede usanmış, onun dışında ne okuyabilmiş ne de yazabilmişti. Gül'ün uyuyup kaldığı şu saatte sabahtan beri korkuyla beklediği dürtü yavaş yavaş biçimlenmeye başlamıştı. Bilmem kaçıncı "İç Zafer Savaşı" Zafer'i destekleyen güçlerin ağır yitikler vermesiyle bir bozguna dönüşmüştü. Şimdi denetim karşı güçlerin elindeydi. Gül'ün yanına sokulup baktı, hafif bir dalıp gitme değildi. Balkonun çağrılarına kulaklarını tıkasa bile artık karşı koyacak gücü yoktu. Balkona çıkınca kızın karartısıyla yanıp sönen sigarasını gördü. Oradaydı, bekliyordu. Zafer'i görünce de içeri girmiş, balkon kapısını kapamadan bir kez daha Zafer'e doğru sigarasının ateşini çoğaltmıştı. Bu bir çağrı mıydı? Belki. Emin olması için o eve dek gitmesi, o soğuk taş merdivenleri çıkması gerekiyordu. Salona yeniden baktı. Gül uyanmazdı. Uyanmamalıydı. Dairenin kapısını sessizce açtı, çıkınca da aynı özenle kapadı. Gül'ün duymasına olanak varmış gibi merdivenleri de sessiz indi. Ne kızın apartmanının kapısından süzülürken ne de merdivenleri çıkarken ilk geceki heyecanı duydu. Kızı yine kapıyı aralamış, onu beklerken buldu. Zafer içeri girince kız kapının ardına yaslandı, üzerinde gecelik vardı. Oysa Zafer'in balkonda gördüğü karartı pantolonluydu. Demek o gelene dek üstünü değiştirmişti. Bu buluşmada konuşacak bir şeyleri yoktu artık. Kız yine heyecanlıydı.

"Seni kimse görmedi değil mi?" diye bu kez o sordu.

"Hayır," dedi Zafer, "sokak boştu."

"İyi," dedi kız. Zafer'in gözlerine garip bir biçimde bakıyordu.

"Bu gece beni bekliyor muydunuz?" dedi Zafer kızın saçlarına dokunarak.

Kız sözlü bir yanıt vermedi. Başını sallayarak Zafer'e sarıldı. Savruk bir kucaklaşmaydı. Kızın dudaklarındaki uçarı arayış onun bu konularda yeterince deneyimli olmadığını gösteriyordu. Öpüşmekten çok boğuşuyor gibiydiler. Zafer böyle bir gelişme bekliyor, hatta bunun düşleri ile uyarılıyordu, ama yine de olanlar düşlediğinin tersine ona haz yerine korku vermeye başlamıştı. Şu anda birisine yakalanabilirlerdi. Bu bir tuzak olabilirdi. Kızın uzun ince parmaklarını yakalayarak kendinden uzaklaştırdı. Gözlerinde, anlam veremediği bir gariplik vardı kızın. Kendini yitirmiş gibiydi. Kapıyı

açıp dışarı fırladı. Bir an için ardından haykırıp bağıracağını, bütün apartmanı ayağa kaldıracağını düşündü. Koşarak indiği merdivenlerde kendi ayak sesleriyle kötü yürek vuruşlarından başka ses yoktu. Dışarıda serin hava yüzüne vurunca kendine geldi. O zaman gömleğinin düğmelerinin koparılmış olduğunu, ağzındaki tuzlu tadın da dişlenerek kanatılmış dudağından geldiğini anladı. Sokakta kimseler yoktu. Sarhoş gibi yalpalayarak yürüyordu. "Ne yapıyorum ben!" diye dehşetle düşündü. Dairenin kapısını yine usulca açtı. Televizyonun sesi geliyordu içerden. Başını kapıdan uzatıp salona baktı, Gül, yatış biçimini değiştirmemişti bile. Hemen soyunup pijamalarını giydi. Lavaboya gidip dudağındaki kanı, yüzüne yapışan ağır parfüm kokusunu yıkadı. Kana kana su içti. Dudağındaki izi gizlemesine olanak yoktu, bir bant yapıştırır, tıraş olurken kestiğimi söylerim, diye düşündü. Gül'ün yanına giderek usulca omzundan dürttü.

"Hadi kalk da yatağına yat, sonra her yanın tutulacak."

Gül gerinerek uyandı.

"Nasıl da içim geçmiş. Televizyon kapandı mı?"

"Ben kapadım," dedi Zafer. Gül uykusu açılmasın diye gözlerini kapalı tuttuğundan dudağındaki izi görmemişti. Yatak odasına geçip yattılar. Gül hemen uyudu. Zafer bir türlü uyuyamıyordu. Kalkıp salona geçti. Sigara yakıp bir aşağı bir yukarı dolandı durdu. İçinde tanımsız bir huzursuzluk, bugüne dek duymadığı bir biçimde pişmanlık vardı. Gidip Gül'ü uyandırmak, onu öpüp koklamak, her şeyi anlatıp bağışlanmasını istemek için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Kaç kez yatak odasının kapısından döndü. En sonunda kendini balkona attı. Serin, dingin bir geceydi. Her zaman oturduğu sandalyeye oturup dağa baktı. Dağ kapkaraydı. Eteklerine serpilen kent ışıkları iyice seyrekleşmişti. Dağ, gizemli bir çağrıya uyarak balkondan aşağı bakmadan, o kızı görmeden önce nasılsa yine öyleydi. Her şeyi bilen, gören, kanıksayan, sineye çeken ama konuşmayan giz küpü bir taş kütlesi.

Acı bir bekçi düdüğü geceyi değil, içini yırtıyor. "Burası neresi?" diye düşünüyor, "Buraya nasıl geldim, içerde yatakta yatan kadın kim? Bu soluk, bu saat, bu bekçi... Gece mi? Hangi dağ bu?" İçindeki kimliksiz acı mı, yoksa gecenin içindeki kocaman karartı mı? Yalnızca bir leke. Bağırsa onu duyar mı? Bağıramaz, çünkü sesi yok. Yeterince

kendini bile tanımıyor. Dudağında, hakkında hiçbir şey bilmediği bir kızın diş izi var. Balkonun demir korunaklarında binlerce sessiz sözcükten oluşan roman ölüleri, görünmeyen, renk vermeyen ölü kahramanlar. Hepsi bu dağda yatıyor. Sesleri karışamayan kendi cılız sesi de orada. Yazgı bu dağa gömülmekmiş. Hiç yenemediği suskunluğunun bir anıtı bu dağ. Kaçışının, unutuşunun ipuçları orada yatıyor.

Bu gece anlıyor bunu. Bu gece.

Dışarısı o kadar soğuktu ki, yıllar o kadar uzun, o kadar sarp; hep kendi içine saklana saklana içinin sıcaklığına öyle alışmıştı ki, uyuşukluk, tembellik bütün bedenini sarmıştı.

Sigarasını yeniledi. Dağa doğru uzayıp giden, ormanın içinde yiten patikaya baktı. Hilas'ın yüzyıllar önce gördüğü patika mıydı bu? Nereye gider, nereye ulaşırdı. O sarp yolda grek burunlu bir kız mı bekliyordu onu. Nimfalar!

Tırmandığı o soğuk merdivenlerde bir gece mutlaka yakayı ele verecekti. Hem de badem bıyıklı adam yakalayacaktı onu. Her şeyi biliyorum, beni de o eve götür diyecekti. Belki de bir cinayet! Olayı masal gibi anlatan bir gazetede üç resim: Badem bıyıklı adamın yerde yatan cansız bedeni, gözleri sarkık kendi yorgun yüzü, Grek burunlu kız.

Birden irkildi. Gördüğü patika buralara mı sürükleyecekti onu. Bunlar yaşanabilir miydi?

Hilas'ın yüzlerce yıl önce arkasına bakmadan yürüdüğü patika olamazdı bu. Hiçbir çıkışı olmayan kısır bir döngüydü gördüğü.

Geçmişinden kaçıp dağa sığınan, bir daha da kendilerinden haber alınamayanların öykülerini tasarladığı dağın yanılsama olduğunu bir kez daha düşündü.

Patika'yı yazabilecek miydi? Bilmiyordu. Akıntıya kapılıp gitmeyi becerip beceremeyeceğini de bilmiyordu. Bu gece çok yorgundu.

TABANCA

1

Jeneratörün sesiydi. Evet onun pat-patlarıyla Pontiac'ın çizgileri kırılmış, alkolik dayı silinip gitmiş, alnından tek kurşunla vurulan kuyumcu da kanlı ellerini Hakkı'ya uzatırken düş denen o boyutsuz ortamda erimişti.

Alkolik dayı vurmuştu onu. Hem de hiç beklenmedik bir anda. Bir soygun. Her şey üçe bölünecek. Üçüncü kim? Tanımıyor Hakkı. Düşsel biri, hiç görmediği, tanımadığı garip bir yaratık. Kalın kaşları var. Sırıtınca uzun uzun dişleri çıkıyor ortaya. Kuyumcu ölmüştü. Alkolik dayının kirli beyaz Pontiac'ı ile kaçıyorlardı. Ağır çekim bir film gibi. Kaçıyorlardı, ama kaçamıyorlardı.

Jeneratörün sesi: pat pat pat... Köpek havlamaları sonra. Nerede olduğunu anımsadı. Kabinin ışığı yandı. Gece prizde bırakılan elektrik sobasının rezistansı çıtırdayarak kızarmaya başladı. Elini battaniyeden çıkarıp saatine baktı: Beş otuz. Ne garip bir düş, diye düşündü; dayım, Pontiac, soygun, cinayet. İnce bir metal duvarla ayrılan, kendine en yakın kabinde yatan İlker'in öksürüğünü duydu. Bir yatak gıcırtısı. Bir yandan bir yana dönmüş olmalıydı. Ardından da düzenli soluklara karışan bir hırıltı. Bu karavanda altı kişi yatıyorlardı. Ustaca yapılan bölmelerde herkes birbirinden bağımsızdı. Kabinler ya da Hakkı'nın deyimiyle inler oldukça dardı. Tek kişilik bir yatak, kapağı açıldığında masa görevi gören bir dolap, sandalye ve giysilerin konacağı dar uzun bir dolap; hepsi buydu işte. Kapağı açıldığında masa olabilen dolabın raflarına kitap, tıraş takımı, diş macunu, kullanılmış olmasına karşın atılmamış tıraş bıçakları düzensiz bir biçimde konmuş, yetmişlik kanyak şişesi de bir köşeye gizlenmişti. Isıtılmış –ya da soğutulmuş–

hava dolaşımını sağlayan sistem bozuk olduğundan elektrik sobası yakıyorlardı, o da jeneratörün çalıştığı sürelerde. Karavanlar yıllar önce bir Fransız şirketinden alınmış. Ülkemizde ya da büyük olasılıkla bir Ortadoğu ülkesinde araştırma yapan –evet, Ortadoğu ülkelerinden biri olabilir, yemekhane karavanındaki buzdolabı çöl koşullarına göre üretilmiş çünkü– Fransızlar kendi ülkelerine dönerlerken bu hurda yığınını taşımak istememiş olmalılar ki bize satmış, belki de bağışlamışlar.

Hakkı, yattığı bölme ısınınca yataktan çıktı. Penceresini örten meşin perdeyi ucundan bir halkayla tutturulduğu pimden kurtarınca perde hızla üstteki çubuğa sarıldı. Dışarıda karanlık kırılmış, gün ağır ağır ışımaya başlamıştı. Hava kapalıydı. Dün beklenen, Şefik ile İlker'in yağacak diye iddiaya girdikleri yağmur bugün mutlaka yağacaktı. Alçak tepeler bile bulutlarla kaplıydı. Masa olarak kullanılan dolap kapağının üstünde ters kapaklanmış açık bir kitap duruyordu: Frederick Forsyth-*İt Dalaşı*. Gece yatınca biraz okumaya çalışmış, saat yirmi dörtte de jeneratör kapatılınca öylece bırakmıştı masanın üzerine. Yatarken çıkarıp fırlattığı kazağı da oradaydı, kolunun biri aşağı doğru sarkıyordu. Pijamasını çıkardı. Kazağı alıp giydi. Kadife pantolonu ile parkası giysi dolabındaydı. Giyindi. Dışarı adımını atar atmaz hırçın bir rüzgâr yüzünü dilim dilim doğradı.

Bir soygun düşü; ne garip! Alkolik dayım kuyumcuyu öldürdü. Evet, şimdi anımsıyorum, payıma on beş bilezik düşmüştü, bir avuç da Reşat. Dayım Pontiac'ı ağır sürüyordu, ben nasıl sürüklendiğimi bilmediğim bu soyguna katıldığım için pişmandım. Sırıttıkça mezar taşı gibi upuzun dişleri çıkıyordu üçüncü adamın. Adını bilmiyorduk, dayımla beni kandıran oydu. Uyanmasaydım yakalanacaktık.

Rüzgârdan çinko levhaları patır patır oynaşan tuvalete girdi. "Bugün yağacak," diye düşündü, "mutlaka yağacak." Tuvaletten çıktığında meşin gocuğunun içinde daha da geniş görünen iriyarı bekçi ile karşılaştı. Adam şaşırmış olmalıydı, çünkü ilk Mehmet Z. kalkardı kampta.

Mehmet Z., büro olarak kullanılan karavanda kendisine ayrılmış –haklı olarak ayrı tutulmuş– bölmede mutlaka uyanmış olmalıydı. Kapısını yumruklasa penceresini örten bir avuç meşin parçası hızla

yukarı kalkar, Mehmet Z.nin gözlüksüz, iyice kısılmış gözleri o çerçevede belirirdi. Hakkı onun tam saat yedide ininden çıkacağını, omuzlarını kaldırıp yumruklarını sıkarak kolları bir sopa gibi, hiç sallanmadan hızlı hızlı tuvalete yürüyeceğini, oraya uzun bir süre kapanacağını, bağırsaklarındaki gazlardan kurtulmak için çok gürültü çıkaracağını biliyordu. Şimdi ise hakkında hiçbir şey bilmediği meditasyonun ilkel bir uygulamasını sürdürüyor olmalıydı.

Kampın çevresi üç sıra birbirine koşut dikenli telle çevrilmişti. Yıllardır kullanılmaktan iyice yıpranmış, yağmurlardan paslanmış, yer yer sarı, kara köpek kıllarının takıldığı hiçbir işe yaramayan dikenli bir tel. Güvenceden çok tutsaklık havası veren yadırgı bir önlem. Kampın giriş kapısının (o da baştan savma, üç beş direğin birbirine çatılarak tutturulmasından oluşan yamuk bir kapıydı) bir yanında soba borusundan öfkeli dumanlar püskürten bekçi kulübesi, bir yanında da sondaj tijinden yapılma bayrak direği vardı. Sabah rüzgârıyla bayrağın çekildiği naylon ip patır patır vuruyordu direğe. Hakkı kapıya dek yürüdü. Hava bugün içini dökecekti. Mutlaka yağacaktı. Her günkü gibi Mehmet Z. tam saat dokuzda Land Rover'e binecekti. Bekçi derme çatma kapıyı ardına dek açacaktı. Mehmet Z. bekçinin hazırola geçip pis kasketinin siperine selama durduğu kapıdan hızla çıkacak, yirmi metre kadar sonra frenlere asıldığında arka küçük kırmızı lambaların ikisi de yanacaktı. Aylardır her gün söylenmesine karşın bir türlü doldurulamayan çukurun önünde duracak kadar yavaşlayacak, özenle çukura girip çıkacak, stabilize yolda ise bir toz bulutu içine gizlenerek kısa sürede gözden yitecekti. Ç. ilçesinin tek katlı, duvarları sarı badana boyalı postanesinin önünde sert bir fren yapacak, kabak lastikler toprak zeminde kayacaktı. Asık bir yüzle arabadan atladığında arkasına bakmadan kapıyı hızla kapayacak, üç büyük adımda postaneye girecekti. O daha adımını içeri attığında santral memuru artık iyice ezberlediği numarayı çoktan yazdırmış olacaktı. Mehmet Z. bir saat ile üç saat arası değişen bir zaman süresince ellerini arkasına bağlayıp bir aşağı bir yukarı dolanıp duracaktı. Sonra numarası bağlanacak, Mehmet Z. tabancayı soracaktı.

Bu eski dere yatağı hakkında çok az şey biliyoruz. İlgisiz. Oysa bilmemiz gerek, uzun bir süredir buradayız. Buraya geleli, sonra da unutulalı günler, haftalar, hatta aylar geçti. Geldiğimiz ilk gün İlker, postalının topuğu ile yere kazırcasına vurarak "Allah bilir," diye söze başlamış. Şefik hemen atılıp, "Allah değil, ben," diye araya girmiş, hepimiz gülmüştük. O da gülmüştü. Söyleyeceği şuydu: "Allah bilir kaç metre alüvyon birikmiştir burada." Şefik yine rahat bırakmamıştı onu, "Bu bilimin işi," demişti, "yalnız Allah değil, biz de bilebiliriz."

Böyle şakalaşıyorduk, ama gergindik. Yorgun yüzlerimiz sakala batmıştı. Hepimizin ağzında sigara tütüyordu. Ne açtık ne tok, yorgunduk yalnızca. Çünkü berbat bir yoldan tersliklerle dolu bir yolculuk yaparak gelmiştik.

Hakkı gözlerini iyice kısıp yüzüne bir kır yılanı soğukluğu vererek çevreyi süzmüş. "Bula bula burasını mı buldunuz?" demişti. Bu soruyu yanıtlayacak tek kişi Mehmet Z. idi. Ama o da susuyor, yorgunluktan iyice içeri kaçmış gözleriyle boş boş bakarak salınıyordu. İlker'in "Umarsızlık Salınımları" adını taktığı silahını sürmüştü önümüze. Çünkü bu eşine az rastlanır yerleşim alanını Mehmet Z. seçmişti. Çünkü başka uygun hiçbir yer yoktu. Öyle diyordu. Zamanla, yani burada kaldıkça, çevreyi daha iyi tanıdıkça bizler de görecektik ki, en iyi yer burasıdır! Mehmet Z. buradaki bütün sorumluluğu omuzlamış tek kişiydi artık. Yani büyük şef.

Bu sevimsiz dere yatağında son bulacak o uzun yolculuğa çıktığımızda yirmi altı aracın uzayıp gittiği bir konvoyun başındaydı. Evet, biliyorduk, işi güçtü. Bu nedenle Mehmet Z. sık sık "Umarsızlık Salınımları"nı yinelemek zorunda kalıyordu. Ama daha yolculuğun ilk anlarında bir otorite boşluğu sezen araç sürücüleri önceden belirlenen konvoy düzenine uymamışlar, yaratılan kargaşa bir kaza ile sonuçlanmıştı.

Gün bitimiydi. Mehmet Z. konvoydan ayrılmıştı. Geceleyeceğimiz uygun bir alan arayacaktı. Şefik "Konvoy Başı" yazısı taşıyan küçük araçta, önde, saatte altmış kilometreyi aşmayacak bir hızla gidiyordu. Önceden sürücüler uyarılmıştı: Kimse önündeki aracı geçmeyecek! Hele konvoy başını kimse geçmeyecekti. Ama Mehmet Z. yoktu. Konvoy birden karışmıştı. Şefik ardından karavan çeken bir kamyonun hızla kendi araçlarını sollayıp geçtiğini görünce şaşırmıştı.

Ardından başkaları da sollayıp sollayıp geçiyorlardı. Kargaşa başlamıştı. Yağmur korkunçtu. Yolun iki yanından çamur renkli dereler akıyordu. Sonra kaza. Bir Ford kamyon ardında çektiği karavanla birlikte devrilmişti. İçinde bulunanlar çevreye saçılmıştı. Can kaybı yoktu. Önce jandarma, ardından trafik ekibi olay yerine gelerek tutanak hazırlanmıştı. Araç sürücüsü 7/8 oranında suçlu bulunmuş, başından hafif bir biçimde yaralandığından bir süre hastanede alıkonmuştu.

Yorgunduk, evet, dere yatağını da hiç beğenmemiştik. Yerleşmemiz günler alacaktı, biliyorduk. Aşçı uyduruk şeyler pişirecekti, Tuvalet için dağ tepe aşacaktık. Oysa Mehmet Z. rahat görünmek, işleri yoluna koymak zorundaydı. Önce karavanlar alışılmış bir düzene göre yerleştirildi. Büro ile yemekhane karşılıklı, yatakhane ile ambar da karşılıklı gelecek biçimde yerleştirilerek ortada kare biçiminde geniş bir boşluk bırakıldı. Daha arkaya işçilerin karavanları benzer bir düzenle yerleştirildi. Atölye ile işçi yemekhanesinin çelik barakaları kuruldu, kazıklar çakılıp dikenli teller çekildi, bekçi kulübesi yapıldı, bayrak direği dikildi. Köpekler bir hafta sonra geldiler. Birken üç, üçken beş olarak kendi aralarında uyumlu bir ordu oluşturdular.

Yerleşme on gün kadar sürdü. Sonra bir sabah Mehmet Z., saat dokuzda makam aracı olarak kullandığı Land Rover'e binip çalıştırdı. Araç tozu dumana katarak fırladı. Kapı daha takılmamıştı. Bekçi bu gidişin ne denli önem taşıdığını o gün için bilmediğinden selam da vermemişti. Mehmet Z. kamp çıkışından yirmi metre kadar ileride bir çukura hızla girip çıktı. Sarsıntı nedeniyle stop eden araçtan indi, eğilip sağına soluna baktı. Sonra dönüp çukuru inceledi. O anda bekçi de koşarak yanına gitmişti. Mehmet Z. abartılı el kol hareketleriyle bir şeyler anlattı, bekçi sürekli başını eğip onu onayladı.

Mehmet Z.nin o günkü gidişini, üç saat sonra da dönüşünü kimse önemsememişti. Ne için gittiğini bilmiyorduk.

Ertesi sabah yine aynı saatte gitti.

“Peki o işi nasıl yapıyorsunuz?” dedi Bayındırlık Görevlisi. Bayağı bir gülüş oturmuştu dudaklarına, yani dudağına, çünkü üst dudağı yoktu. Gaga gibi inceydi, ona koşut tel gibi bir bıyık çizgisi yüzünü ikiye bölmüştü. Birbirine yakın fare gözlerini Mehmet Z.ye dikmiş, kıllı parmaklarıyla çay bardağını yukardan aşağı okşuyordu. Mehmet Z. güldü. Hem utandı, hem güldü. Yanıt bulamıyordu, belliydi. Yalnızcı kollarını iki yana açarak umarsızlığını belirtti. Bayındırlık Görevlisi’nin yüzündeki gülüş tek dudağına asılı kalmıştı. Tam da üzerinde konuşulacağını sandığı bir konuyu gündeme getirmişken. Çünkü gözlerden uzak böyle yerlerde akla gelmedik işler dönebilirdi. Altlarında arabaları da vardı... kent pavyonlarından karıları doldurup geceleri kim bilir ne âlemler... Soru zamansız sorulmuştu belki de. Böyle şeyler lappadak sorulmazdı, samimiyetin biraz ilerlemesi gerekirdi. Adam oturup yediği haltları paşa paşa anlatmazdı ya.

Güvenlik Görevlisi sıkıntıyla bir sigara yaktı. Sürekli terliyordu. Yüzünde “Sana ne elin adamının o işinden” der gibi bir anlam vardı. Jandarma Başçavuşu ise omuzlarını sarsa sarsa güldü. “Zor be,” dedi, “sizin işiniz de zor.”

Yerel işçi Kadiroğlu Mehmet kocaman ellerini göbeğine bağlamış, başı öksüz çocuklar gibi bükük, dilenci gözlerle masaya bakıyordu. Kimsenin çayını bitirmeye pek niyeti yoktu anlaşılan.

Buzdolabı durunca herkes bu sesin daha önce ayrımında olmadığını anladı. Güvenlik Görevlisi, “Bu ses ondan mı çıkıyordu?” dedi buzdolabını göstererek.

“Evet,” dedi Mehmet Z. Eliyle koyun gibi okşadı dolabı.

“Bu ne oluyor şimdi?” dedi Jandarma Başçavuşu.

“Bu buzdolabı,” dedi Mehmet Z. “Biz burasını yemekhane olarak kullanıyoruz. Yemek sonrası ise bir tür gazino görevi görüyor. Televizyon izliyor, tavla, kâğıt oynuyoruz.”

Bayındırlık Görevlisi’nin küçük fare gözleri ışıdı birden.

“Büyük oyun dönüyor mu?”

Mehmet Z. bir kez daha gülerek, utanmak, “Umarsızlık Salınımları”na çok benzer bir biçimde salınmak zorunda kaldı.

“Yok,” dedi, “çayına, gazozuna oynuyoruz.”

“Zor,” dedi Jandarma Başçavuşu, “işiniz zor.”

Çayını ilk bitiren Jandarma Başçavuşu oldu. Kadiroğlu Mehmet hemen ellerini göbeğinden söküp boş bardağa doğru seğirtti. Başçavuş yüzünü buruşturup eliyle bardağın üstünü kapadı.

"Yok, başka almayacağım," dedi.

Çay değil katrandı. Ayıp olmasın diye içmişti. Midesi bulanıyordu. Güvenlik Görevlisi ise içmiyordu, çayı yarımdı. Kadiroğlu Mehmet yine ellerini göbeğine bağlayıp boynunu kırdı. Mehmet Z. de çayını bitirip onun ellerini göbeğinden sökmesine zaman tanımadan, "Tamam," dedi, "ben de içmiyorum."

Bayındırlık Görevlisi, Başçavuş'a dönüp, "Depoları görsek mi?" dedi.

"Görelim," dedi Başçavuş. Sigarası ile çakmağını masanın üzerinden aldı. Mehmet Z. onlardan önce ayağa kalkmıştı. Kadiroğlu Mehmet de ellerini göbeğinden çözüp kapının ağzından çekilmişti. Başçavuş önde, Güvenlik Görevlisi, Bayındırlık Görevlisi, arkadan da Mehmet Z., çıktılar. Güneş gözlerini aldı.

"Ne kadar çok köpek var," dedi Bayındırlık Görevlisi.

Depoların bulunduğu yana yürüdüler. Hakkı uzandığı gölgeden kalkıp yatakhane karavanının arkasına geçti.

"Bu depolar geçen yıl bulunduğumuz yerde kontrol edilmişti," dedi Mehmet Z.

"Edilmiştir," dedi Bayındırlık Görevlisi, "aslında siz de biliyorsunuz, seyyar depo diye bir şey bizim yasalarımızda yok."

"Evet," dedi Mehmet Z. "Bunlar da Fransızlardan alındığı için, yani onların yasalarında olduğundan... İdare ediliyor işte. Aslında bütün güvenlik önlemleri tamam. İç kaplamaları tamamen ahşap, hepsi geçmeli, hiç çivi kullanılmamış. Dışı ise yarım santimlik çelik ile kaplı. Paratönerleri, her şeyi tamam. İki depomuz var. Tam dört ton dinamit alabiliyorlar. Tabii krokilerini de getireyim."

Bayındırlık Görevlisi depolara şöyle bir baktı.

"Yok yok, krokiler istemez," dedi. Güvenlik Görevlisi eğilmiş deponun tekerleklerini inceliyordu.

"İçini açayım mı?" dedi Mehmet Z.

"Gerekmez," dedi Bayındırlık Görevlisi. "İçleri boş değil mi?"

"Boş boş," dedi Mehmet Z.

“Gerekmez,” diye onu onayladı Başçavuş. Bayındırlık Görevlisi ellerini pantolonunun ceplerine sokmuş apışarasını kaşıyordu. Güvenlik Görevlisi’nde bir görme bozukluğu olmalıydı ki gözlerini iyice kısmıştı.

“Eh,” dedi Bayındırlık Görevlisi, “başka bir işimiz kalmadı herhalde. Gerekli belgeyi hazırlarız. Ne yapacaksınız, formalite işte.”

Başçavuş ile Güvenlik Görevlisi başlarını sallayarak onu onayladılar.

“Bu dinamitleri nasıl patlatıyorsunuz?”

“Yerin altında,” dedi Mehmet. Z. Eliyle on beş santim çapında bir halka yaparak, “Bu genişlikte delik açıyoruz, yirmi beş otuz metre derine de dinamiti yerleştiriyoruz. Sonra üzerini sıkıca toprakla dolduruyoruz ki patlayınca kuyular fışkırmasın. Çünkü biz bütün enerjinin yerin altına gitmesini istiyoruz. Bu dinamitler bir tür şok şarjla patlıyor, ateşe atsan çıra gibi çatır çatır yanarlar.”

“Allah Allah,” dedi Güvenlik Görevlisi. “Peki sonra ne yapıyorsunuz? Yerin altının fotoğrafını mı çekiyorsunuz?”

Mehmet Z. bir süre düşündü. Dudaklarında “nasıl anlatsam” türünden bir gülücük belirdi.

“Şimdi,” dedi Mehmet Z., “biz araştırma yapacağımız sahada belli doğrultularda, belli aralıklarla birçok kuyu açarız. Bu kuyulara on on beş kilo, duruma göre de daha fazla dinamit koyup üzerini sıkılarız. Sonra toprağa alıcılar yerleştirilir. Patlama ile oluşan enerji yerin derinliklerine doğru gider, belli katmanlardan da yansıyıp alcılarımıza gelir, biz onları kaydederiz.”

“Yani fotoğraf gibi bir şey.”

“Evet,” dedi Mehmet Z., “fotoğraf gibi bir şey.”

“Peki umut var mı?” dedi Bayındırlık Görevlisi, “Petrol bulabilecek misiniz?”

Mehmet Z. kollarını iki yana açıp “bilmem” gibilerden boynunu büktü.

“Görüyorsunuz,” dedi, “formaliteler. Siz seyyar depolara uygundur dediniz, ama biz daha dinamitleri buraya nakledecek belgeleri tamamlayamadık.”

“Neden?” dedi Güvenlik Görevlisi.

“Tabanca meselesi,” dedi Mehmet Z. içini çekerek.

“Ne tabancası?”

“Bekçi tabancalı olmazsa dinamitlerin depolanmasına izin vermiyorlar.”

“Eee?” dedi Başçavuş.

“Tabanca ruhsatını çıkaramıyoruz,” dedi Mehmet Z.

“Madem bekçinizde silah yoktu, bugüne kadar nasıl çalıştınız?” dedi Güvenlik Görevlisi.

“Çalıştık işte,” dedi Mehmet Z. “Bugüne kadar bunu ne arayan oldu ne soran.”

“Zor,” dedi Başçavuş, “sizin işiniz de zor.”

“Kaçalım mı?”

“Buyrun yemek yiyelim,” dedi Mehmet Z.

“Başka zaman,” dediler.

Üstelemedi. Çünkü aşçının yine yağ içinde yüzen patlıcan musakka yaptığını biliyordu. Yanında da mutlaka topak topak makarna ile üzüm hoşafı vardı. Şoföre seslendi. Land Rover gelip önlerinde durdu.

Karşılıklı saygıda bulunup ön koltuğu birbirlerine sundular. Sonunda Başçavuş’u öne oturmaya razı ettiler. Bekçi selam duracağı yere gidip dikildi. Araç çukura dek ağır ağır gitti, çukurdan özenle geçti. Mehmet Z. hemen bekçiyi yanına çağırdı, çukuru gösterip bir şeyler söyledi. Bekçi de boynunu kırıp başını birkaç kez salladı.

4

Jeneratör her gece saat yirmi dörtte kapatılırdı. Bekçinin uyumadan önce yapacağı son görevdi bu. Kapatmadan önce de birkaç kez ışıkları açıp kapayarak son uyarısını yapardı. Sonra koyu bir karanlık, derin bir sessizlik. Hakkı dolabındaki mumu çıkarıp yakardı. Gecenin bu saatlerini severdi. Günün son sigarasını mum ışığında içerdi. Zaman zaman bu eski dere yatağında ne aradıklarını düşünürdü. Neden buradaydılar? Neden gün boyu karavanların gölgesine çekilip oturuyor, daracık bölge parçaları için tartışıyorlardı?

Zaman çok ağır geçiyordu. Yerleri kaplayan kumlu çakılların üstünde akıl almaz bir hızla ilerleyen iri karıncalara taş parçacıkları

atıyorlardı. Karıncalar ölmüyordu, yaralanmıyordu; çakılların üstünden inip çıkarak deli gibi koşuşturuyorlardı yalnızca. Bazen de bayrak direğine ya da kampı çevreleyen dikenli tellere nişan alırlardı.

Mehmet Z.nin telefondan dönen aracının tozunu diğer bütün araçların kaldırdığı tozdan ayırabiliyorlardı artık. O toz bulutu görününce hemen birbirlerine bakıp gülümserlerdi. Mehmet Z.nin gelişinden, çukura girip çıkma biçiminden yine tabanca ile ilgili hiçbir haber alamadığını anlarlardı.

Bu tabanca sorunu, onlar buraya gelmeden önce Mehmet Z. gerekli bazı görüşmeler için il merkezine geldiğinde çıkmıştı. İşlerin ters gideceğini baştan anladığını çok sonradan açıklamıştı Hakkı'ya. Çünkü o gece, yolculukta sezinlemişti bunu. Otobüsün lastiği patlamıştı. Mart ayı sonlarıydı, kar daha yerden kalkmamıştı. Mehmet Z. soğuğa aldırmadan otobüsten inerek patlamış lastiği değiştirmeye çalışan şoförle muavini yakından izlemiş, hatta bir ara bijon anahtarını bile çevirmişti. Böyle küçük tersliklerin arkadan gelecek büyük tersliklerin habercisi olduğu görüşündeydi Mehmet Z.

Hakkı patlayan bir otobüs lastiği ile dinamitin taşınması konusu arasında bir bağlantı kuramamıştı. Biri diğerinin habercisi nasıl olabilirdi?

Bir gün uzandıkları gölgeden Mehmet Z.nin ilçe yolunda kaldırdığı toz bulutuna bakarlarken Hakkı İlker'e anlatmıştı bunu. O da kahkahalarla gülüp ağız dolusu sövmüştü Mehmet Z.ye. "Mantığa bak," demişti, "lastik patlamış! Taşınacak olan ne? Patlayıcı! Ruhsatı istenen ne? Tabanca! Yani o da patlıyor: Bom. Bom. Bom! Seni işletmiş adam be!"

Oysa çok ciddiydi Mehmet Z.

Koca bir yaz bu eski dere yatağında geçmişti ya; gerisinin ne önemi vardı.

5

Saat altı otuzda Mehmet Z., gözkapaklarını aralayarak yattığı kabinin tavanına, tavandaki yuvarlak havalandırma deliğine baktı. Çok kısa bir an da olsa nerede olduğunu çıkaramadı. Bu nedenle de içinde

oluşan küçük bir panikle yataktan doğrulup sesli olarak, "Nerdeyim ben?" diye düşündü. Ama çok kısa sürdü bu. Nevresim geçirilmiş battaniyeyi tekmeleyip ayak ucuna doğru savurdu. Yatağa oturup çıplak ayaklarıyla kabinin soğuk tabanına bastı. Şimdi boş boş kapıya bakıyordu. Her sabah yinelenen, kafasını toparlaması, en azından uyandığında bir bilinmeyende gözlerini açmış gibi kapıldığı paniğin yatışması için uygulaması gereken bir yöntemdi bu. Kapıyı falan gördüğü yoktu, boş ve kocaman gözlerini oraya yöneltmişti yalnızca. Patlamaya hazır iki top namlusu gibiydiler. Kabini soğuktu. Elektrik ocaklarının yanarken çok oksijen tükettiklerini düşündüğünden mümkün olduğunca onları kullanmıyordu. Saat yediye doğru yüzündeki çizgiler yavaş yavaş yumuşamaya başladı, gözleri duruldu, aşağı sarkmış dudak çizgileri düzeçlendi. Gözlüğünü takıp ayağa kalktı. Küçük penceresinin meşin perdesini açtı. Hava kapalıydı. Ekim ayını da yarılamışlardı. Zaman akıp gidiyordu. Belki bugün yağardı. Soğuk, yağışlı, kısacık kış günleri başlıyordu artık. Bekçi kulübesinin ilersinde, tel boyu kararsız adımlarla dolaşan, ayağının ucuyla yere küçük tekmeler atıp elindeki dal parçasını paçalarına vurarak toz çıkaran Hakkı'yı gördü. Evet, herkes sıkıldı. Dört aydır buradalar. Dayanmak güç, çok güç. Belirsiz bir bekleyiş bu. Pijamalarını çıkarıp elinde buruşturarak top gibi yaptı. Hızla yatağın ucuna fırlattı. Bu davranışı yüz çizgilerini değiştirmemişti. Günlük giysilerini giydi. Dışarı çıktığında havanın düne göre daha da sertleştiğini anladı. Kollarını hiç sallamadan, sopa gibi dimdik tutarak, hızlı adımlarla tuvaletin yolunu tuttu. Mehmet Z.nin gün boyu kafasının en duru olacağı an, tuvalette çömeleceği yarım saatlik süredir. Tuvaletin çinko kaplaması üzerindeki deliklere, kimi kimyasal etkiler sonucu oluşan lekelere, güneşli günlerde deliklerden sızan güneş oklarına, bu oklar boyu kıpırdaşan toz taneciklerine bakıp düşler kurar, çocukluğundan kalma bir alışkanlıkla biçimleri birbirine ekleyip geliştirir, her biri ona başka bir şeyi anımsatır, böylece de bir yarım saat geçerdi.

Mehmet Z., yedi otuzda, yüzündeki çizgiler son keskinliklerini de yitirmiş olarak çıktı tuvaletten. Artık koşulsuz bir sabır taşıdır o; ne kimse kızdırabilir onu ne de bir olay yıldırabilir. Arada keskinleşmeye yeltenen çizgiler olursa onları da "Umarsızlık Salınımları" ile

törpüleyiverir. Su tankında ellerini sabunlayıp yıkadı. Yüzüne de avuç avuç su serpti.

Kadiroğlu Mehmet ellerini göbeğine bağlamış, boynu bükük, yemekhane karavanının kapısında dikiliyordu. Çay hazırdı. Mehmet Z. içeri girdiğinde, Hakkı'yı çay içerken buldu.

"Günaydın," dedi, "bu ne erkencilik böyle."

"Garip bir rüya gördüm," dedi Hakkı, "uyandım, bir daha da uyuyamadım. Dayım, Pontiac, soygun... Kuyumcu soyduk, dayım onu öldürdü. Bana on beş bilezik düşüyordu..."

"Yatarken kitap okuyorsun, ondandır," dedi Mehmet Z.

"Ama ben o kitabı dört aydır okuyorum."

Mehmet Z. birkaç kez salındı. Sonra bir şey anımsamış gibi gözlerini açarak, "Kuyumcuyu mu öldürdü?" dedi.

"Evet," dedi Hakkı. Bunda şaşacak ne varmış gibilerden boş boş baktı Mehmet Z.ye.

"Nasıl öldürdü?"

"Tabancayla!"

"Tamam," dedi Mehmet Z., "bu iş bitti. Tabanca geliyor!"

Kadiroğlu Mehmet getirdiği çayları önlerine koyduktan sonra iki adım geri çekilip durdu.

"Geliyor mu ağabey?" dedi.

"Ne geliyor mu?" dedi Mehmet Z. ondan yana boş boş bakarak.

"Tabanca, ağabey."

"Geliyor."

"Allah'a şükür," diye mırıldandı Kadiroğlu Mehmet.

Mehmet Z. kahvaltısını bir an önce bitirmek için hızlı hızlı yiyordu. Art arda üç çay içti. Hakkı sigara yakmıştı. Dalgındı. Mehmet Z.'nin ciddi olamayacağını düşündü.

Kapı açıldı. İlker, domuzu andıran şiş suratıyla içeri girdi. Ne günaydın ne bir şey; bu tür sözcükleri kullanma alışkanlığı yoktu. Ayaklarını sürte sürte masanın ucundaki boş sandalyelerden birine yürüdü. Sandalyeyi, "Ne oldu İlker?" sorusunu bekleyen yapay bir öfke ile çekti. Yığılırca oturuşu, hemen gözünün iki yanından burun kanatlarını ovuşu, ardından uzun bir of çekişi gecikmiş ilginin sürecini hızlandırmak için başvurduğu yapmacık davranışlar dizisinin başlangıcıydı.

Hakkı, "Hayrola?" dedi.

İlker onlardan yana bakmadan, "Gece çok üşüdüm," dedi. "Jeneratör sabaha kadar çalışmalı. Yoksa hastalanacağız."

Mehmet Z. ağzı tepeleme ekmek dolu olarak bir süre salındı. Hakkı da, İlker de, hatta elleri göbeğine bağlı kapının ağzında dikilen Kadiroğlu Mehmet de bu salınımın soruna bir çözüm getirememe salınımı olduğunu biliyorlardı.

"Ben bıktım artık," dedi İlker, "dönmek istiyorum."

Mehmet Z. "Tabanca geliyor!" dedi.

İlker tabancaya sövdü. Mehmet Z.nin yüzündeki kas devinimleri bir an için durdu. İlker'e ölü gibi baktı. İlker ise Mehmet Z.nin sövgüyü duymadığı ya da neye yönelik olduğunu anlamadığını sanarak kendisine bakan bu alçıdan surata tane tane aynı sövgüyü yineledi.

"Dananın kuyruğu kopacak," diye düşündü Hakkı.

Ama bir şey olmadı. Mehmet Z. belli belirsiz salındı. Yüz çizgileri karışmıştı. Ağzındaki lokmayı çiğnemeye başladı.

"Afiyet olsun," deyip kalktı Mehmet Z.

"Rüyasında mı görmüş tabancayı?"

"O değil, ben gördüm," dedi Hakkı.

"Ne saçmalıyor bu ya!"

"Dört ay bu, dile kolay. Herkes bunaldı." Mehmet Z. de kendini yanıltmayan sezgilerine sığındı.

Dışarıda bir araç çalıştı. Hakkı saatine baktı: Sekiz.

"Land Rover," dedi İlker.

Hakkı "anlamadım" gibilerden ağzını büzdü. Kalkıp karavanın küçük penceresinden dışarı baktılar.

"Mehmet Z. bu!"

"Telefona bir saat var daha."

"İşin sonunun geldiğini sanıyor, saati maati unuttu."

Hakkı parkasını giyip dışarı çıktığında Land Rover kızgın bir boğa gibi toprağı kazıyarak kalkmış, bekçinin son anda açabildiği, ama selam vermeye zaman bulamadığı kapıdan kuduz gibi çıkmış, çukura kadar da yavaşlamamıştı. Araç öyle büyük bir gürültüyle çukura girdi ki, "Tamam," dedi Hakkı, "bu teneke yığını burada dağılır." Oysa devrilme sınırına gelen, kılpayı devrilmeyen, motorunu inleterek

kendini çukurdan kurtaran araç aynı öfke ile fırladığı gibi yola çıktı. Korkunç bir toz bulutu içinde gözden yitti.

"Her şeyi unuttu," dedi İlker, yemekhanenin kapısında dikilmiş başını kaşıyordu.

"Çukuru bile," dedi Hakkı.

Kadiroğlu Mehmet, "Çay vereyim mi ağabey?" dedi.

"İstemez," dediler.

Saat onu on geçe ilçeye giden yolun üzerinde bir toz bulutu belirdi. Herkes bulutu tanımıştı. Bekçi, "Geliyor!" diye bağırdı.

Tabanca işinin olduğu kampa yayıldığından herkes ortadaki boşlukta toplanmış sessizce yaklaşan toz bulutuna bakıyordu. Land Rover öyle hızlı yaklaşıyordu ki, kampa ayrılan, araçların tekerlek izlerinden oluşmuş o dar, bozuk yola sapmadan geçip gidecek gibiydi. Belki de önemli bir haber vardı, Mehmet Z. hiç durmadan il merkezine gidiyordu. Yoksa sezgileri yanıltmamış mıydı onu? Ama öyle olmadı. Araç hızını hiç düşürmeden kampa ayrılan daracık yola saptı. O anda herkes aracın devrileceğini, birkaç takla attıktan sonra patlayacağını, Mehmet Z.nin cayır cayır yanacağını sandı. Sola iyice yatan, sağ yandaki tekerlekleri kimine göre dört parmak, kimine göre bir karış havaya kalkan, ama devrilmeyen araç bu kez büyük bir gürültüyle çukura girdi. Önce tozdan hiçbir şey görünmedi. Sonra ortalık yavaş yavaş yatıştı. Aracın sol ön kapısı açıldı. Saçları, kaşları, gözlüğü bembeyaz olmuş Mehmet Z. çıktı. O güne dek kimsenin duymadığı öfkeli bir sesle bekçiyi çağırdı. Herkesin önünde bağıra bağıra bu çukuru doldurması için kaç kez emir verdiğini, neden bugüne dek doldurulmadığını sordu. Bekçi başını eğmiş susuyordu.

"Bu çukur dolacak!" dedi, "Anlıyor musun, dolacak!"

Mehmet Z. büyük adımlarla, kollarını sallayarak kampa doğru yürüdü. Büroya girmeden önce durdu. Bu kez herkesin gözü önünde Hakkı'ya, "Gece yatarken bir daha kitap okuma," dedi.

6

Üç gündür kar yağıyor. Her yer bembeyaz. Artık ne Mehmet Z. telefona gidiyor ne de kimse tabancayı soruyor. Çünkü yaz bitti. Artık

tabanca da gelse, bekçinin beline takılıp dinamit depolarının önüne de dikilse, güvenlik önlemleri tamamlanmış olan bu depoya dinamitler yerleştirilebilir diye o polis memuru gerekli belgeyi de imzalasa, dinamitler getirilip depoya da yerleştirilse hiçbir şey yapılamaz. Çünkü yaz bitti. Kar yağıyor. Çünkü araçlar bu hava koşullarında araziye çıkamazlar, çünkü arazide yol yok, yol olmadığı için de birer birer saplanıp kalırlar tarlaların ortalarına.

Üç gün önce bir telgraf geldi. Mehmet Z. tane tane okudu. Hava koşulları ile henüz giderilemeyen bazı pürüzler –yani tabanca, mermiler, dinamit nakli falan– nedeniyle bu yılın iş programının önümüzdeki sezona aktarıldığı, kamptaki araçların olduğu gibi o eski dere yatağında bırakılacağı, bekçi, aşçı, şoför, araçların bakımı için iki ustanın kalacağı, diğer işçi ve teknik elemanların geri döneceği...

Şimdi herkes toplanıyor. Hakkı ininde, bir türlü bitiremediği romanını sırt çantasının en altına yerleştiriyor; seneye yaza, diyor, kaldığım yerden sürdürürüm. Romanın olay örgüsünü de unuttu, belki baştan başlar. Sonra giysilerini, tıraş takımını falan koyuyor çantaya. Şişenin dibinde iki parmak kadar kanyak kalmış, yazık olmasın diye şişeyi başına dikip içiyor.

Herkes yıkanmış, tıraş olmuş, derli toplu giyinmiş... Kente gidiyorlar. Uzun bir karayolu yolculuğu ile bir yaz boyu ara verdikleri yaşamlarına dönüyorlar.

Herkes hazır. Mehmet Z. bekleniyor. Bir türlü hazırlanamadı. Sağa sola yağdırdığı emirler de bir türlü bitmedi. Son anda koştura koştura tuvalete gitmesi, hiç yapmadığı bir saatte o çinko hücreye kapanması bir yarım saat daha geciktiriyor her şeyi.

Mehmet Z. yüz çizgileri yuvarlatılmış olarak çıkıyor çinko hücreden. Çantalarını Land Rover'in arkasına yerleştiriyorlar. Araç onları ilçenin otogarına bırakacak. Mehmet Z. ilk kez ön sağ koltuğa oturacak. Kampta kalacak olanlar aracın çevresine toplanmışlar; gidememenin hüznü içindeler. Araç hareket edince, el sallıyorlar. Bekçi en zor selamını veriyor kapıda.

Mehmet Z., "Aman dikkat et," diyor, "çukura yavaş gir."

Şoför başını sallayıp onaylıyor.

Çukura yavaşça giriyor, yavaşça çıkıyorlar.

SOĞUMA GÜNLERİ

Kimseyle hiçbir şey konuşamıyorum. Taş gibi oldum. Konuşamadığımdan böyleyim, biliyorum.

Ama konuşmalıyım. Mutlaka konuşmalıyım. Kaç gündür kafam karmakarışık.

Kanamadan sonra iyiyim, daha iyiyim. Konuşmalıyım ama kiminle, nerede, nasıl...

Birden her şeyi sana yazabileceğimi düşündüm. Evet, sana! Çekmeceleri açıp kapadım. Gürültüyle kâğıt arıyorum. Yok. Konuşamasak bile sana yazarım. Uzun bir mektup olur. Bir uçurum mektubu; başı sonu belirsiz. Koyu duman rengi bir boşluk, dibini göremiyorum. İçimi sana dökerim. Çekmeceleri hızla çarpıyorum. Şurda saman kâğıtlarım olacaktı. İşte, buldum onları. Önce karalamasını yazarım –bilirsin hep öyle yaparım–, sonra temize çekerim. Uçurum mektubu! Evet evet, iyi düşündüm bunu. Nasıl korkmaya başladığımı, sonra nasıl soğuduğumu...

İşsiz güçsüz oturuyoruz. Boşuz. "Ülkemizin yeraltı zenginliklerini bulacağız," demiştim anımsarsın, ikimiz de öğrenciydik o zamanlar...

Bu sabah saat onda işyerimdeki odanın bir köşesindeki masada oturup pencereye bakarken düşündüm bunu: Konuşamadığım için böyleyim! Çırılçıplak bir söğüt ağacından havalanan bir saksağan gördüm. Pencerenin görüş alanı boyunca izledim onu. Bir film böyle başlayabilirdi. Kimi kez gözlerimi kamera gibi kullanıyorum. Ne filmler, ne filmler çekiyoruz. Bir saksağan havalanıyor, sonra kış koşullarının talan ettiği kıpırtısız bir doğa parçası. Onu yalnızca izledim, havalanış nedenini düşünmedim. Hiçbir zaman da hiçbir hayvanın neyi, neden, niçin yaptığına kafa yormadım. Onların akıl almaz bir yaşam düzenleri, bir yaşam biçimleri olduğuna inandım.

Ama sen bu işe zamanında çok kafa yormuştun. Özellikle kediler üzerine. Ne çok gözlemin vardı. İşe yaramaz şeylerdi, neden onlarla zaman yitirirdin...

Bunlar sana yazılmalı mı? Gereksiz, çok gereksiz. Ama doğrudan söze giremiyorum. Kafam çok karışık. Geçen yaz başladığını sandığım –belki çok daha önceleri başlamıştı da ben ayrımında değildim– bugüne dek uzanan bir dizi olumsuzluklar zinciri içindeyim. En üst noktaya varan gerilim, onu izleyen büyük bir kanama; sonrası durgunluk ve tepkisizlik. Şimdilik yatışmış gibi görünüyor. Ama yeni bir tırmanışın kaçınılmazlığı gün gibi ortada. Açı gitgide daralıyor. Sonunda yaşama, olaylara küçücük bir delikten bakacağım. Katılamadan, röntgenci gibi.

Önceleri gelip geçici sıradan bir sıkıntı diye önemsememiştim. Ama günden güne kanımın pıhtılaştığını, yavaş yavaş soğuduğunu duyumsuyorum.

Evet, bir soğuma bu.

Yazacaklarım uzun olabilir. Ama gerekli. Senden başka kime yazabilirim? Bir robot gibi sürdürdüğüm yaşamımdaki sapkınlıkları sıralarken belli bir düzen izleyemeyebilirim. Bunun gerekli olduğunu da sanmıyorum.

Yeni bir şey söylemeyen öyküler yazdım. "Yaz bitti" tümcesiyle başlayan, sonunda okuyanın ellerini kan içinde bırakan. Bilirsin. Bir zamanlardı. Sen yüreklendirirdin beni. Kimseler okumazdı ama. Bu nedenle eli kana bulanan da olmadı. Yalnızca sen, alnında kimi çizgileri derleyerek, o da hatır için, bilirdim. Bilirdim de inanmak istemezdim. Beni deli eden bir aldatmaca. "Bir şeyler var," derdin, sürekli çalışmalısın, bıkmadan, yorulmadan... Esin canavarı derdim, geceleri gelirdi. Beni uykumdan ederdi. Yüzlerce öykü yazdım, bilirsin, bir o kadar da tek perdelik oyun. Bir romana başlamıştım, başı sonu belirsiz. Evini gemi sanan çıldırmış bir kaptanın, içinden hiç çıkmadığı odasında geçiyordu roman. Ama romanı bitirememiştim. Yazdığım öyküleri zarflara doldurup –bir tomar sarı zarf almıştım bu işler için– yazın ve sanat dergilerine postalardım. Sessiz, tedirgin, sinir bozucu bir bekleyişten sonra aynı dergilere sert mektuplar yazıp tavırlarını eleştirirdim. Ne kadar dergi varsa hepsine öykülerimi gönderdim. Olmadı. Sonra bir gün onları banyoya taşıyıp sobada birer

birer yaktım. Aysun o gün ısınan suyla çamaşır yıkadı, sonra biz yıkandık. Su hâlâ sıcaktı. Kısacık yazarlık serüvenim de böylece bir banyoda noktalanmıştı. Buna en çok sevinen Aysun oldu, çünkü huysuzluklarımı bu zavallı uğraşa bağlıyordu. Yazdıklarım değer görmedikçe ben çileden çıkıyor, hıncımı da onlardan çıkarıyordum. Bir süre tepkisiz ve sakin yaşadım. Yazarlığa soyunduğum günlerde her aybaşı aldığım kucak dolusu dergiyi (dergiler için "okul" deniyordu, ama ben okuldan çok gönderdiğim öyküleri arıyordum) kestim. Gazete bile almaz oldum. Birahanelere dadandım. O zamanlar "Yazın Mafyası" diye bir şey uydurmuştum, bu beni rahatlatıyordu. Köşe başları tutulmuştu. Yazın mafyası isterse bir kişi parlıyor, yıldız ediliyor, istemezse yerin dibine –hem de bir daha çıkmamak üzere– gömülüyordu. Bu mafya beni istememişti (neden acaba?). Seninle de görüşemez olmuştuk, başka bir kentte, bambaşka işlerin ardındaydın. Ama adın daha haber bültenlerinde çıkmıyordu.

Bu yazarlık serüvenimi neden yazdım, bilmiyorum. Kalemi elime alıp bir kâğıdın başına çökünce eski günlerimi anımsadığımdan olmalı.

Sözü söndürüp dolaştırıyor, ama bir türlü konuya giremiyorum. Ortada bir konu da yok aslında. İki yıl önce bir yaz günü, sıradan bir gözlemin gitgide soğumaya varan değişime dönüşeceğini nereden bilebilirdim? Belki de bu gözlem içimdeki gizli hazırlıkları ortaya çıkaran bir başlangıç oldu. Sonra küçük bir "neden" kıvılcımı bende öteden beri biriken sayrıl yanı açığa çıkarmaya yetti.

Aysun ile birlikte bir çay bahçesinde oturuyorduk. Sanırım bir cumartesi öğle sonuydu. Alışveriş amacıyla çıkıp dolaştığımız, ama hiçbir şey alamadığımız (Aysun güç beğenir, hatta hiç beğenmez), bir o kadar da yorulduğumuz için o çay bahçesine oturmuştuk; evet, çok sıcaktı. Kimi insanlar cinnet geçiriyordu. Bir kadın kocasını balta ile doğramıştı. Bunalan bir kadın belden üstünü soyunup yarı deli caddelerde koşmuştu. Köpeklerin dilleri yerlerde sürükleniyordu. Aysun soğuk kola, ben de soğuk bira istemiştim. Konuşacak gücümüz kalmadığından sessizce oturuyorduk. Birden irkildim. Bir görüntü bitkin gözlerimde şimşek gibi çakmıştı. Bir adam, örtüsü lekeli bir masada boş bir çay bardağı ile karşılıklı oturuyor, sigara içiyordu. Kişilerin yaşlarını üç aşağı beş yukarı kestirirdim ama, bu kez ölçeği geniş tutmak zorunda kaldım. Adam otuz ile elli yaşları arasındaydı.

Sol dirseğini masaya dayamış, başparmağı şakağının hemen altına, işaretparmağı da dudaklarının üstüne gelecek biçimde başıyla eline yaslanmıştı. İki parmağı arasında kayıtsız bir sigaranın tüttüğü sağ eli hiç bükülmeden dimdik uzanmıştı masa örtüsüne.

Sıradan gözlemci bile bu adam için "düşünüyor" yargısını yapıştırır, hatta bu tür yeteneği olmayan biri de "amma dalmış" diyebilirdi. Gerçek bu denli basit olsaydı böyle bir görüntünün benim için de çekici bir yanı olmayacaktı.

Oysa adam yalnızca korkuyordu.

Evet, korkuyordu.

İlk kez böyle korkan bir adam görüyordum.

Bakışlarımı kontrol altına almayı düşündüm o an, yoksa adam tedirgin olabilir, beni de korkularına ekleyerek çay bahçesinden kaçabilirdi. Sonra beni ayrımsamayacak denli korkularının içine gömüldüğünü anladım. İlk anda masa üzerindeki kolu kıpırtısızmış gibi gelmişti, oysa biraz dikkat edince ortaparmağı ile masa üzerine yavaş yavaş, düzenli bir biçimde vurduğunu gördüm. Dinlemiyor göründüğü halde parka yayılan müziğe uymuştu parmağının devinimi. Durduğu yerde külü uzayan sigarasından uzun aralarla çekiyor, ağzından kendi salınımıyla uzayan duman hiç tükenmeyecekmiş gibi çıkıyordu.

Aysun, "Kalkalım artık," dediğinde ben hâlâ o adama bakıyor, korkularının gizine varmak için önüne geçilmez bir istek duyuyordum. Araçların karmakarışık olduğu, sıcak, gürültülü bir cadde boyu yürürken bir yandan da düşünüyordum: Adamın korkusu bir suçluluk karmaşasından kaynaklanmadığına göre (bundan emindim), suçsuzluk karmaşasında aramalıydım. Böyle bir karmaşa olmalıydı.

Rastlantıların yaşamımızdaki yeri ne kadar önemli. O adamı bir çay bahçesinde görmemin üzerinden dört aya yakın bir zaman geçmişti. Çoktan aklımdan çıkmıştı bile. Yakındığımız o boğucu yaz sıcakları da gerilerde kalmıştı. Bir cumartesiydi, öylesi bir cumartesi işte. Ama ciğerlerimiz için hiç de sıradan bir gün sayılmazdı. Bir hafta öncesi havadaki kükürtdioksit oranı yaşamsal bir tehlike yaratacak boyutlara ulaşmıştı. Ansızın gelen güney rüzgârları ile kıyasıya bir çarpışma olmuştu tepemizdeki kubbede. Yoksa kocaman bir gaz

odasına dönüşen bu kentte birer birer geberip gidecektik. Sonunda başımızı döndüren oksijeni bol temiz bir hava... Yıllardır karbondioksit, kükürtdioksit, karbonmonoksit ve adını sayamadığım yüzlerce oksitle birlikte yaşamaya alışmıştık.

O gün, işte o cumartesi günü pencerenin başına dikilmiş sokağa bakıyordum. Yapraksız kavaklar ve atkestaneleri dedikodunun orgazmına ulaşmış başörtülü mahalle kadınları gibiydiler. Bakkalın önünde arkası kapalı kırmızı bir kamyonet. Mavi önlüklü iki adam, etekleri rüzgârda pır pır ederek süt ve yoğurt kasalarını indiriyorlardı. Karşı apartmanın topal kapıcısı bir fon müziğin eşliğinde yürüyor gibiydi. Gözlerim yine kamera. Bu kez film topal bir kapıcı ile başlıyor. Bir üst sokaktan "Sarı patates... Soğan!" diye ses yükseltici ile bağıran traktörlü satıcının sesi duyuluyor. "İyi," diye düşündüm, patates ile soğanı ondan alayım. Aysun, "Tamam," diye seslendi dışarıdan, "Torbaları hazırladım." "Bak," dedim, "patatesle soğanı sokak satıcısından alsam da oralardan taşımasam..." Ama Aysun hemen karşı çıktı. Zaman zaman kadınların ne kadar sabit fikirli olduklarını düşünüyorum. Sanki pazardaki patates ayrı, sanki daha ucuz. Adam kapına kadar getiriyor malı, sen yok diyorsun, ben onu bir yük hayvanı gibi semt pazarından –hem de başka bir semtin pazarından– taşıyacağım. Peki, dedim Aysun'a, tartışmak istemiyorum bugün. Havada oksijen bol ya, keyifliyim. Sokaklarda yürüyeceğim.

Pazar torbaları koltuğumun altında. Ben sokaklardayım. Rüzgâr saçlarımı karıştırdı hemen, paltomun etekleri de uçuşuyor. Motosikletten bozma garip bir araçla süt taşıyan genç adamın başındaki kasket uçtu. Bozuntuya vermeden güldü. İnce bıyıklı. Uzun, zeki ve çarpıcı bir yüz. Sütçü olmasaydı karakter oyuncusu olurdu. Boş ver, saçma sapan düşünmesen olmaz. Otobüse de binme bugün. Yürü, Kızılay'a dek yürü. *Seni kimsenin göremeyeceği kalabalığın arasına saklan.* Zaten bugün görünmez bir adamsın. Bunu, yanından gelip geçen bomboş gözlü insanlardan anladın. Bir kadın üstüne üstüne geldi, kaçmasan çarpacak. Neden? Çünkü görünmüyorsun. Bir kitapçı dükkânına da süzülebilirsin. Rafları hızla tarar, kitapların arkalarına yapıştırılan ikinci, üçüncü, beşinci kez değişen, yeni ederlerini gösteren bantları yolarsın. Dergileri karıştırır bir zamanlar kendi adını aradığın sayfaları alaycı bir gülüşle hızla geçersin. Artık

dergi almıyor, okumuyor, ilgilenmiyorsun. Bundan sonra da almayacak, okumayacak, ilgilenmeyeceksin. Çünkü hepsi hırt. Çünkü hepsi bir avuç adamın tekelinde. Yazın Mafyası. Bu kitapçı dükkânında daha çok oyalanmadan atacaksın kendini dışarı. İşte bir balıkçı. İşte kırmızı tablaların üstünde yatan tür tür balık ölüleri. İşte ölüleri canlı göstermek için kurulmuş ampul tuzakları. İşte cumartesi akşamını balık yiyerek, bir şeyler içerek geçirmeyi düşünen, ellerinde kâğıt torbalarla sıraya girmiş insanlar. Hayır, stresten kurtulmaya hazır kafalar. "Bayat bunlar!" diye bağıracaksın. "Almayın! Bayat! Zehirlenirsiniz!" Rüzgâr kaç gündür kıbleden esiyor. Denizlerde korkunç fırtınalar var. Balıkçılar günlerini okey masalarının başında geçiriyorlar. "Almayın!.. Almayın!.." diye bağırıyorsun, "Bayat bunlar!" Kuyruk boşalıyor. Kâğıt torbalara doldurttukları balıkları tarttırmadan yere atıp kaçıyorlar. Balıkçı sesleneni arıyor. Göremiyor. Gözleri düşüyor, bıyıkları sarkıyor.

Şimdi bir birahanedesin. Kapısını tekmeleyip giriyorsun içeri. Cebin bozuk para dolu. İstediğin zaman görünebilme yeteneğini kullanıp kasaya sokuluyorsun. Yirmi dört madenî beş liralığı melamin tabağa boşaltıp bir bira istiyorsun. Adam paraları sayıyor. Sayarken sıkıntılı, çünkü arkanda kâğıt paralarını avuçlarında sıkmış gözü dönmüş bir kalabalık var. Sabırsızlar. Seni her an boğabilirler. Çünkü bira krizine yakalanmışlar; onları biraz daha oyalamak bir devi uyandırmak kadar tehlikeli. Birana sarıldın, kuytu bir masa arıyorsun. İşte domuza benzeyen adamın yanındaki masa boş. Neden üç bira birden almış? Birini yarılamış, öteki bardaklar kimi bekliyor? Burası domuz kokuyor, diyerek adama bakıyorsun. Gözleriyle onaylıyor seni ve homurdanıyor. O anda adamın kıçındaki küçücük kuyruğu görüyorsun. Bir domuz bu!

Ama bu eğlenceli serüven bir anda yerini büyük bir kaygıya bırakıverdi. Çünkü O'nu gördüm; o adamı. Birahanedeydi. Bir köşeye çekilmişti. Önünde bir bira bardağı vardı. Yine korkuyordu. Gözlerim büyülenmiş gibi adamın üzerine çakılıp kalmıştı. Bu karşılaşmanın benim için kaçınılmaz olduğunu anladım. Onunla ortak bir yazgımız vardı. O benim geleceğimi belirleyen gize benden çok önce varmıştı. Onun korkuları benim de korkularımdı. Birden soğuk soğuk terledim.

Adam ona baktığımın ayrımında bile değildi. Çünkü o, kendi korkularının içine çevresiyle ilgilenmeyecek denli gömülmüştü. Birden kararımı verdim. Bira bardağımı kavradığım gibi –çünkü o benim yazgımdı, korkularımı biliyordu– masasının başına dikildim. "İzin var mı?" dedim, "Oturabilir miyim?" Başını kaldırıp baktı. Biraz düşündü sanırım, hemen yanıtlamadı. Belki de çok korkuyordu ne dediğimi anlayamadı. "Buyrun, buyrun," dedi sonra da. Yerinden biraz kıpırdandı. Sandalyeyi çekip oturdum, bira bardağını da masaya bıraktım. Yitirilecek zamanım yoktu –öyle ya, pazara çıkacaktım daha–, adama doğrudan, "Neden korkuyorsun?" diye sordum. Birden silkindi, ilgiyle baktı yüzüme. Hayır hayır, korkuyla. Bu bakışta, "Yanlış mı duydum"un acabası vardı. "Neden korkuyorsun?" diye sorumu yineledim. "Korkmamam gereken her şeyden," diye yanıtladı beni. Sonra da yüzüme dik dik bakarak, "Korkak olan bir insanın hiç korkmayacağı şeylerden," diye tamamladı tümcesini. "Ne gibi?" dedim bira bardağına bakarak. Bardağına uzanıp dolu dolu içti. Yüzüme çarpık bir gülüşle bakarak, "Olmayacak şeyler," dedi. "Ne korkunç gülüş," diye düşündüm. "Örneğin?" dedim. "Örneğin," dedi bir sigara yakarak, "şu anda çalıştığım işyerinden atılmak." "Neden?" "Bilmiyorum, nedensiz. Yalnızca korkuyorum. Sanki bir sabah masamda sarı bir zarf göreceğim. Açıp okuduğumda işyeriyle ilişkilerimin kesildiğini öğreneceğim. Neden göstermeyen yazı kesin bir sonucu belirleyecek yalnızca. Ben hakkımı hiçbir biçimde arayamayacağım..." "Böyle bir beklenti için geçerli bir nedenin –sence tabii– var mı?" diye sordum gözlerine bakarak. "Olsa korkar mıyım?" dedi alaylı alaylı. "Korkunun nedeni bu belirsizlik zaten." "Saçma!" diye haykırdım. Sesimden ben bile ürktüm.

"Saçma olan ne?" diye gürledi, gözbebeklerinde acımasız bir ışık parlamıştı. O anda en az benim kadar hırçındı. "Bir sabah bakıyorsun ki işine son verilmiş, neden meden yok! Tamam diyorlar, işin bitik senin. Her aybaşı ücretimi aldığımda derin bir soluk almamın nedeni bir aylık geçimimin daha garanti altına alınmasındandır. Tecimsel bir kafa yapım ya da bir el becerim olmadığından ailemin aç kalacağından korkuyorum. Ne iş olsa yaparım savsözü bir avuntu değil artık; işsizliğin hangi boyutlara vardığını günü gününe izliyorum. Yalnız bu kadarla kalsa iyi, kitaplarımdan da korkuyorum, okuduğum gazeteden

de... Ev sahibimden korktuğum kadar, oturduğumuz kaçak inşaatlar sitesindeki (çok katlı kondular bunlar) küçük dairenin duvarında beliren, hep büyüyormuş gibi gelen çatlaktan da korkuyorum. Hepsini unutur gibi olsam bu kez kocaman gözlerle bana bakan –bana bakan, evet, benim gözlerime bakan– küçük yürekleri tıpır tıpır atan ölmek üzere olan çocuklar geliyor gözümün önüne. Analarının boynuna sarılmışlar, açlık denen belaya bile tepkisizleşmişler artık. Buruş buruş derili, kara derili çocuklar, kupkuru memeli analar... Bunları unutur gibi oluyorum. Ama korku bitmiyor. Güneşin doğmasına ramak kalmış bir yaz gecesi örneğin, ortalık birden ışıyor. Çok kısa, çok korkunç bir ışıma bu. Dipsiz bir karanlığa yuvarlanmanın çok sesli parlaması. Sonra insanları, hayvanları, evleri, ağaçları yakıp kavuran, damla damla eriten düşünülemez bir ısı. Bir kaos. Nükleer savaş! Atom başlıklı füzeler. NBC...”

Birden silkindim. Hâlâ o masada oturuyordum. Gözlerim çivilenmiş gibi adamın üzerindeydi. Demek masasına gitmemiştim... Demek bütün bunları bana anlatmamıştı... Ama bir an onun da bana baktığını, hem de korku dolu gözlerle baktığını gördüm. Bütün bunlar aramızda geçmemişti, ama ben onun neden korktuğunu anlamıştım. Ellerimdeki titreme bedenime yayılmıştı. Biramı yarım bırakıp kalktım. Yumruklarım sıkılıydı. Dişlerim kenetlenmişti. Dışarı çıktığımda bambaşka bir adamdım. Pazara gidecek gücü kendimde bulamıyordum. Bir taksi çevirip evin adresini verdim. Aysun kapıyı açınca bir çığlık attı: “Ne oldu!” “Hiç,” dedim, “biraz rahatsızlandım, bir titreme geldi... önemli değil!..” Aysun’un eli ayağına dolaşmıştı. Çocuğun da şaşırmış korkulu gözlerle alışkın olmadığı bu durumu çözümlemeye çalışıyordu. Hemen oturma odasındaki divana uzandım. Üzerimi battaniye ile örttü Aysun. Titriyordum. Dişlerim birbirine vuruyordu. Ayrımında değildim, ama soğuma başlamıştı. “Sakın gürültü yapma,” demişti Aysun kızıma, “bak baban hasta.” Evde yas havası esiyordu. “Doktor çağırayım!” dedi. “Gereksiz,” dedim, “doktorluk bir işim yok benim.” Nane limon kaynatmak için mutfağa geçti. Bunların bir yararı olmayacağını nereden bilebilirdi. Beni üzmemesi için uyarılmış kızıma bakarak, “Aç kalabiliriz yavrum!” diye düşündüm. Pazartesi günü babanın işine son verilebilir, o zaman değil

sana oyuncak almak, ekmek bile alamayız. Ne yaparız Tanrım! Nasıl yaşarız?

Aysun nane limon getirdi. “İç bunu, iyi gelir.” Onu kırmamak için içtim. Oysa yararı yoktu, hiç yoktu.

Gece saat sıfır bir. Biraların etkisi çoktan geçti. Aysun da, Yelda da bir saat kadar önce, yani televizyon kapanır kapanmaz uyudular. Ben şimdi çay içiyorum. Kâğıt kalem önümde, kafamı kaşıyor ve düşünüyorum. Aysun, “Yine öykü mü?” diye kaygıyla sordu iki saat kadar önce, çayımı tazelerken. Yine öykü, desem canı sıkılacak, biliyorum. “Bir mektup,” dedim yalnızca. Kafamı toparlamaya çalışıyorum. Çünkü uzun olacak. Çünkü anlatmam gerek. Düzensiz oluyor, biliyorum. Sık sık bölünüyor. İki yüzlü, üç yüzlü, kim bilir kaç yüzlü yaşıyorum da ondan. Çok mekanik bir yaşam. İyi ki buralarda değilsin, bir de senin eleştirel gözlerini sırtımda taşıyamazdım. Yaşam hep mi böyleydi bilmiyorum. Ama ben zaman zaman sıkılıyor, çıldıracak gibi oluyor, yine de bu düzenin bozulabileceği korkusu içime yerleştiği günden beri her şeyi anlamak için içkiye sarılıyorum. Bir kümes hayvanı gibi yaşıyorum. İki kümesim, kümesleri birbirine bağlayan bir servis aracı arasına sıkıştırılmış bir yaşamım var. Kısacık, soğuk, kirli, yaşam sevincini kemiren birbirinin aynı günler. Sabahın ilk saatlerinde, güne başlamadan anlamını yitiriyor her şey.

O adamı ikince kez görmemin üstünden üç haftaya yakın bir zaman geçmişti. Hiçbir iş yapmadığım halde yorgun argın eve döndüğüm günlerden biriydi. Kapıyı anahtarla açıp içeri girdiğimde Aysun mutfaktaydı. Kapının açılışını değil de kapanışını duydu. Polis radyosunu dinliyordu.

“Sen misin?” diye seslendi.

“Evet,” dedim.

Önlükle mutfak kapısında belirip, “Soğuk muydu?” diye sordu.

“Düne göre iyi,” dedim, “dışarıdan bir şey gerekiyor mu?”

“Hayır.”

Paltomu çıkarıp astım. Ceketimi özenle askıya geçirip yatak odasındaki dolaba, her zamanki yerine astım. Sonra sırası ile kazağımı, kravatımı, gömleğimi, pantolonumu çıkarıp bıkmadan yinelenen

günlük bir alışkanlıkla yerlerine yerleştirip pijamalarımı giydim. Salona geçip koltuğuma oturdum. Koltuğum diyorum, çünkü yaşlı insanlar gibi şimdiden oturup kalktığımız köşeleri sessizce paylaştık. Karım yemek hazırlıkları için salona girdiğinde.

“Haa, bak,” dedi “sana bir mektup geldi, söylemeyi unuttum.”

“Kimden?”

“Bilmiyorum. Televizyonun üstünde, alıver.”

Yayıldığım koltuktan kalktım. Bir mektup ha? Kimden ya da nereden geldiğini düşünmeden zarfı aldım. İlk dikkatimi çeken kalınlığı oldu. On liralık bir posta pulu ile İstanbul’dan gönderiliyordu. Bu kalınlıkta bir zarfın on liralık bir pul karşılığı evime dek gelmesi olanaksızdı. Görevlilerin gözünden kaçmış olmalıydı. Adımla adresim tükenmez kalemle yazılmıştı. Yuvarlak yazı diye bilinen türden, yani yazanın kadın mı, erkek mi olduğunu ele vermeyen bir el yazısı. (Senin yazın değildi, kesin değildi.) Sol üst köşede kırmızı stampa mürekkebiyle basılmış kaşede SOLGUN TİC. AN. ŞİRKETİ – BAHRİ SOLGUN VE ORTAKLARI. Şaşkınlıkla bir kez daha okudum. Ne Bahri Solgun diye birini tanıyordum ne de böyle bir şirketle ilişkim vardı. Bu kabarık zarfta beni ilgilendiren ne olabilirdi? Çekmeceden makası çıkarıp zarfın sağ yanından ince bir şerit keserek mektubu çıkardım. Yazıları iç içe gelecek biçimde katlanmış bir tomar saman kâğıt çıktı. Onları da açtım. Basılarak çoğaltılmış, başlığı da kırmızı yazılmış yasak bildirilerle burun buruna geldim. İçimde yanan mangal dolusu köze kovayla su atıldı sanki. Yüzümü görmediğimden nasıl bir biçim aldığını da kestiremiyordum. Ellerim titremeye başladı. Sararmış olmalıydım. Kâğıtlar elimden kayıp yere düştü. Bir bu eksikti. Kendime bile yabancı gelen yadırgı bir sesle Aysun’a seslendim.

“Ne var? Ne oldu?” dedi.

“Biraz kolonya getir,” dedim.

Yüzümün sarılığı onu ürkütmüş olmalı ki kapıyı çarparak salondan fırladı. Az sonra elinde kolonya şişesiyle döndü. Alnımı, şakaklarımı ovdu. Elini burnuma tutup derin derin soluttu. Biraz toparlandım.

“Ne oldu böyle?” dedi.

“Mektup,” dedim.

“Kötü bir haber mi?”

“Hayır... ama tehlikeli bir mektup.”

“Kim göndermiş?”

O anda birden sen geldin aklıma. “Acaba?” dedim. Ama hemen sonra –çok kısa süren bir düşünce boşluğundan sonra– “Hayır, hayır,” dedim, “buna olanak yok.”

“Bilmiyorum,” diye yanıtladım Aysun’u.

“Gözdağı mı veriyorlar? Para mı istiyorlar?”

“Hayır hayır, keşke öyle olsa... Yasak bildiriler göndermişler.”

Aysun büyük gözlerle baktı. Eğilip yerdeki bildirilerden birini aldı. Göz gezdirdikten sonra elindeki bir ateş parçasıymış gibi fırlattı.

“Bu korkunç bir şey,” dedi, “senin böyle şeylerle hiç ilgin yok!” Yere çöküp ağlamaya başladı.

“Sus,” dedim, “işi bir de sen güçleştirme. Hemen şunu yok edelim. Yakalım. Acele edelim... Ya şimdi birileri gelir de bunları evimizde bulursa?”

“Yine gönderirler mi?”

Beni de korkutan buydu işte; yine gelir mi? Tanımadığım kimselerce zarflara doldurulan, postanelerde pullanıp kutulara atılan yasak bildirilerden biri tehlikelerle dolu bir yolculuğu izleyip benim posta kutuma dek geliyor, ben de onu ortadan kaldırarak –böylece suça katılıyordum aslında– güvenliğimi sağlamaya çalışıyordum. Böyle gittiği sürece tehlike yoktu, ama zincirin baklalarından biri her an kopabilirdi. Televizyonda her gece ellerini önlerine bağlamış, başları eğik, bir masa çevresinde toplanmış kızlı erkekli bir kalabalık gösteriliyor, masanın üzerinde de çeşitli çap ve markalarda silahlar, mermiler, yazı makineleri, adları doğru dürüst okunamayan kitaplar, örgütsel dokümanlar sergileniyordu. Bu bildirileri postalayıp varlıklarını hâlâ sürdürmeye çalışanlar –her kimlerse– bir gün onlar da böyle boy gösterecekler, büyük olasılık ben de aralarında olacaktım. Çünkü bu tanımadığım kişilerin evlerinde yapılan aramalarda ele geçirilen örgütsel dokümanların yanı sıra bir de içinde çeşitli adresler yazılı olan bir defter (ya da dosya) ele geçecekti. Benim adımın ve adresimin yer aldığı bu defterdeki kişiler tek tek yataklarından kaldırılıp götürülecekti. Neden beni seçmişlerdi? Adresim nasıl ellerine geçmişti? (Sen mi verdin yoksa...) Savundukları politik

görüşler hakkında en küçük bir bilgim yoktu. Bildirilerini de okumadan yaktığım için amaçlarını öğrenememiştim. İster istemez seni düşünüyordum. Senin eski bir arkadaşındım... Hayır, sen yollayamazdın. Yazı da senin yazın değildi. O gazetede resmini gördüğümden bu yana –iki yılı da geçti değil mi?– senden bir şey beklemedim. Ayakkabısız olan ayağında koyu renk bir çorap vardı, çok iyi anımsıyorum. Ne zaman giymiştin? O gece mi, bir gün öncesi mi, yoksa bir haftadır ayağında mıydı? Her şey gözümün önünde. İki güvenlik görevlisi V gibi açık ayaklarının bileklerinden tutmuşlardı. Öteki ellerinde otomatik silahları dizleri hizasındaydı. Yüzlerinde utku, şaşkınlık, korku iç içeydi. Sırtın yerdeydi. Sürüklenirken sıyrılan gömleğinden tenin görünüyordu. Başının süpürdüğü yer boyunca saçlarının çizdiği kandan bir iz vardı. Gözünün biri kan doluydu, ağzın paramparça. Artık hiç konuşmayacak olan ağzın, hiç gülmeyecek, hiç sigara içmeyecek. Bir sona, hem de kaçınılmaz bir sona sürüklendiğini biliyordun değil mi? Son kez silahına davrandığında, ölümüne mermi yağdırdığında... Artık dönüşü yoktu, hiç yoktu...

"Gelirler," diye düşünmüştüm, seni sormaya, arkadaşlığımızın boyutlarını öğrenmeye. Belki o güne dek sakladığın mektupların, birlikte çektirdiğimiz fotoğraflarımız bulunmuştur evinde. Ama kimse gelmedi. Geçmişle bütün bağlarını kopardığını, ne kadar iz varsa sildiğini o gün için düşünememiştim. Ama eski arkadaşlığımızı şimdilerde birileri anımsıyordu.

Artık korku içinde evden alınıp götürüleceğim günü beklemeye başladım. Düzensiz aralarla posta kutusunda o mektupları buluyordum. Her mektup İstanbul'un bir başka semtinde postalanmış oluyordu. Evden ayrılamıyorduk. Hatta o yaz salt bu nedenden ötürü tatile bile çıkamadık. Bizim evde olmadığımız bir gün posta kutusuna o mektuplardan biri atılabilir, uzun süre alınmadığından da meraklı bir komşu ya da afacan çocuklarca alınabilirdi. İçinden o tehlikeli kâğıt parçacıkları çıkınca güvenlik güçlerine bildirirlerdi. Böylece örgütsel bağ kurulurdu. Evi değiştirmemiz olanaksızdı artık. Çünkü yeni adresimizi bilmeyen o belirsiz kişiler bildirilerini yine eski adresimize göndermeyi sürdürecek, böylece yeni kiracı bir gün merak edip zarfı açınca her şey bitecekti. Bu nedenle ev sahibinin hiç beklemediği –yüzüne yayılan gülüşten anlamıştım bunu; aptallıktı, evet aptallık– bir

kira artışı yaptım. Böylece bir yılı daha garantilemiş oluyordum. O kişiler bir yıl daha yakayı ele vermezse tabii.

Ama sinirlerim günden güne geriliyor, dayanma gücüm azalıyordu.

"Keşke geldiği ilk gün polise bildirseydin," dedi Aysun.

"Deli misin!" diye haykırdım, "Başımıza ne işler gelir, bir düşünsene."

"Ne gelir ki! Biz başımıza gelen bir durumu güvenlik güçlerine duyuran suçsuz vatandaşlar değil miyiz?"

Suçsuz!

Bilmiyordu. Hiçbir şey bilmiyordu.

"O mektuplar yine gelecek mi? Bak insanlıktan çıktın, korku içinde yaşıyorsun."

Geceleri merdivenlerde ayak sesleri dinlemeye başlamıştım. Her çıtırtının ardından kapımı yumruklayacak sesleri bekledim. Kimi geceler komşuların kapı önlerinde konuklarını uğurlarken çıkardıkları gürültüleri onların seslerine benzettim ve korkuyla irkilerek sonumu bekledim. Uykumdan sıçrayarak uyandığım, geceyi dinlediğim anlar giderek sıklaşmaya başladı. Bu arada bildiriler düzensiz de olsa geliyordu. Ben ise, bir gece yarısı birilerinin gelip beni belirsiz bir süre boyunca bilinmeyen bir yere götürecekleri korkusuyla yaşıyordum.

Kimse gelmiyordu.

"Ben gidip teslim olacağım," dedim. "Böyle yaşayamam!"

"Sen deli misin? Ne suç işledin ki!"

"Hiçbir suç işlemedim."

"Otur oturduğun yerde, kimse seninle onlar arasında bir bağ kuramaz."

Kimi zaman benden daha sağlıklı düşünüyordu Aysun.

İşyerinde çalan her telefon yüreğimi hoplatıyor, sokakta, birahanede, otobüste sürekli izlendiğim kuşkusuna kapılıyordum. Bir yandan da korkularımı çevreme sezdirmemeye çalışıyor –kimseye güvenim kalmamıştı artık–, içimdeki fırtınayı perdeleyip kaygısız, neşeli bir insan rolü oynamayı sürdürüyordum.

Bu ikili yaşam daha da bitkinleştiriyordu beni.

Sonra bir gün yine o adamı görünce, bütün birikimlerimle birlikte o tükeniş noktasına doğru hızla sürüklendim. Bir belediye otobüsünde rastladım ona. Beni izleyen gözlerin sırtıma saplanarak benimle birlikte o otobüse bindiğinden adım gibi emindim. Meşin tutaçlara asılmış, insanlarla sırt sırta, her durakta biraz daha sıkışarak giderken onu gördüm. Ön kapıya yakın bir yerde duruyordu. Hiç kimseye, hiçbir yere bakmadan metal boruya tutunmuş korkuyordu. Korkuyu bana bulaştıran kişiydi bu. Artık beni kimse durduramazdı. Bu iş bugün bitecekti. İleri doğru atıldım. Uygar bir insanın toplu taşıma aracında uyması gereken kuralların hepsini unutup kiminin ayağına basarak, kimine kabaca abanarak, bu arada kimi homurdanmalara, kaba sözlere aldırmadan o adama doğru atıldım. Otobüs bir durakta durdu. O indi. Ben bütün çabamla kapıya doğru atıldım. Ama kapıya ulaşmam olanaksızdı, otobüs hareket etti. Var gücümle, "İnecek var!" diye bağırmaya başladım. Bütün başların benden yana döndüklerini, kuşkuyla baktıklarını, şoförün de homurdandığını görüyordum, ama hiçbirinin önemi yoktu. Cinnet miydi bu? Kapı açıldı. Kendimi dışarı attım. Trafik ışıkları araçlara yol verdiği halde kendimi hızla akıp giden araç selinin ortasına attım. Kendisini görmediğim, görsem bile aldırmayacağım polisin düdüğü keskin keskin öttü. Kuşkusuz beni uyarıyordu. Bu uyarılara uymama olanak yoktu. Aynı anda trafik otosunun ses yükselticisi de çağrı yapmaya başladı: "Geri dönün... Sayın yaya, ışıklara uyun!" Dönemem. Uyuyamam. Bu iş bugün bitmeli, yoksa ben biteceğim. Ses bütün caddeyi doldurmuştu. Herkes bana bakıyor olmalıydı. Kimseyi dinleyecek durumda değildim. O adamı yakalamak, beynini patlatmak istiyordum.

Karşıya geçmeyi başardım. Bu kez de adamı gözden yitirdim. Koşuyordum.

Kadın, erkek birçok insana çarptım. Ardımdan neler söyledikleri umrumda bile değildi. Bir an onun bir sokağa saptığını gördüm, sonra yine yitirdim. Ben de aynı sokağa girdim. Adam bir vitrinin önünde dikilmiş bakıyordu. Yanına iyice yaklaşıp durdum. Ayrımıma varamayacak denli dalgındı. Bedenim denetlenemez bir biçimde titriyordu.

"Benden ne istiyorsun!" diye bağırdım.

Adam şaşırmıştı. Korku dolu bakışlarla bana bakıyordu.

Yanımda ona saldıracak hiçbir silah yoktu. Yerlerde taş aramaya başladım. Hiç taş yoktu. Yumruklarım sımsıkı kenetlenmiş, kasılmış kalmıştım. Yapılacak tek şey bütün gücümü toplayarak boğazına sarılmaktı. Onu boğarak öldüreceğimden emindim. Ama yerimden kıpırdayamıyordum. Birden burnumdan kan boşandı. Giysilerim kısa sürede kan içinde kaldı. Dur durak bilmeden akıyordu. Dengemi yitirerek yere kapaklandım.

Bundan sonrası silik, kopuk kopuk. Yerde ne kadar yattığımı, beni hastaneye kimin, nasıl ulaştırdığını bilmiyorum. Burnuma pamuklu tampon yapmışlar, kanama durmamış. Tamponu değiştirdikçe kan fışkırmış hastabakıcıların gömleklerine. Bir ara başucumda. Aysun ile Yelda'yı görür gibi oldum. Sanırım ikisi de ağlıyordu. Belki de bana öyle göründü, bilmiyorum.

O adamı gördüğüm günden başlayıp sinsi sinsi içimde gelişen o belirsiz korku, mektup biçiminde gönderilen bildirilerle iyice açığa çıkmış, büyüyerek yeni boyutlara ulaşmıştı. O gün o adamı hiç yoktan öldürebilirdim. Ama elimi bile kıpırdatamadım. Burnumdan boşanan kan yeni bir gelişmenin habercisiydi. Bünyem artık korkuları sindirmeye başlamıştı, bundan böyle onlarla birlikte yaşayacaktım. Eskisi kadar korku duymayacaktım belki ama, sonuçta o adam gibi olacaktım. Bir akşamüstü oturup hüzünlenmek, bir doğa görüntüsü ya da sanat etkinliği karşısında etkilenmek yerine yalnızca korkacaktım. Burnumdan oluk oluk akan kan yaşamla olan bağımı da koparıp götürmüştü. Bildirilerin gelip gelmemesi o denli önemli değildi artık. Onlar da yaşamımın birer parçası olmuştu. Kimi kez yakmayı savsakladığım, günlerce masanın üzerinde unuttuğum oluyordu. Sonra onlar da gelmez oldu. Ya bu yöntemle bir etkinlik sağlayamayacaklarını anladılar ya da örgüt olarak çökertildiler.

Burnumdan kan boşanmasıyla yeni bir değişiklik daha oldu bende (evet, yazmıştım, ısı bağı). Soğumaya başladım! Önce alnım soğudu, sonra parmaklarım. Artık ellerim buz gibi. Şimdilerde ayaklarıma da sıçradı soğuma. Ardından da suskunluk geldi. Konuşamıyorum. Zorunlu olmadıkça açmıyorum ağzımı. Gözlerim de kocaman oldu,

seziyorum. O adamı bir daha görmedim. Görmeyeceğim de, biliyorum.

Mektubun başında yazmıştım zaten, konuşamadığım için böyleyim. Sana anlatmak istediklerimi anlattım sanıyorum, hiç olmazsa içimi döktüm.

Önceleri inci gibi tane tane yazdığım yazı gitgide nasıl da bozuldu. Karalama da yapmıyorum artık, doğrudan kâğıda döküyorum her şeyi, yanlış yunluş. Mektubu bu biçimiyle okumak bile güç. Yaşantımıza benziyor. Baştan her şey iyi başlıyor, ama gitgide çileden çıkıyoruz.

İşte öbür günlerin aynı bir gün daha.

Yazdığım kâğıtların hepsini büyükçe sarı bir zarfa doldurdum. Kapağın tutkallı bölümünü dilimle ıslatıp yapıştırdım. Üzerine de büyük harflerle adımı, soyadımı ve ev adresimi yazdım.

Kimse görmesin diye hemen çantama tıktım.

GECE

— Kim gelirse gelsin açmayacak mıyız kapıyı?

— Açmayacağız!

— Emin misin?

— Evet.

— Ercan'a da mı?

Duymadı sanıyor sorusunu, eğilip gölgeye batmış yüzünde gözlerini arıyor. "Ercan bile gelse..." Oysa o, elektronlar gibi dört bir yana kaçışan, yakalayıp bir araya getiremediği sözcüklerin ardında. Düşünüyor. "Ercan bile gelse," diye mırıldanıyor, yok yok hiç ses çıkmıyor da usundan geçiyor yalnızca. Sonra da üzerine eğilmiş yanıt bekleyen karısına dönüp,

— Evet, diyor Ercan bile gelse...

— Sanmıyorum. Zil sesini duyunca her şey değişir ya da sen yine sonu gelmez pişmanlıklarına düşersin.

Sanki zil çalmış, o, onlar, ya da hiç tanımadığı birileri gelmiş gibi içi daralıyor. Başını usulca karısının dizlerine bırakıyor.

— Gerekli bu.

— Bana biraz garip geliyor.

Karşı apartmanın çoğu pencereleri aydınlanmış, kimileri de perdelerini sonuna dek açmışlar, tavandan sarkan avizelerine, "İşte biz bu evin ederi oldukça yüksek eşyalarındanız," diye çağlık arttırıyorlar. Onlarsa ışıklanmamışlar, yoğun bir hüzünle çöken akşamın gitgide koyulaşan alacasına batmışlar. Bu şımarık, ederi yüksek beğenilerin odalarına dek ulaşan ve her şeyi kaba bir gölgeye dönüştüren ışığıyla yetiniyorlar.

Karbondioksit "Kimliği Belirsizler"den önce kenti ele geçirerek zehirli alnını asfalta vurmuştu bile. Büyük bir koşuşma, bir kaçışma

sonrasının bomboş, insanı ürperten sessizliği sokaklarda. Tek tük geçen araçlar, banliyö treninin düdüğü. Savaş koşullarını yaşayan karartılmış, zehirli örtüyle gizlenmiş pis bir kent. Korku. Büyük bir korku.

— Ercanlar gelmeyeli ne kadar oldu?

— Bilmem, şöyle böyle iki hafta kadar var, diyor karısı.

— Demek ki iki hafta kadar... yani o geceden bu yana...

Işıklar... Işıklar birden gidince... "Dolabın içinde mum olacak," demişti Ercan. İşte yine ışıklar gitti... "Ditti!" (Ercan'ın iki yaşındaki kızı G'leri D gibi söylüyordu.) Çakmak çakılmış, titreyen ışıkta yüzleri... Solgun ve kaçak gölgeler... Kocaman bir sessizlik... Cızırdayarak yanan, ikide bir sönen mum. "Mumlar bile kalitesiz, ne kötü bir dünyada yaşıyoruz... Televizyon da olmayınca.. yani eskiden insanlar ne yapıyorlardı acaba? Ben çocukken –anımsıyorum– gaz lambaları yanan evlere gece oturmalarına giderdik. Ne korkunç öyküler dinlemiştim o titrek ışığın altında. Televizyon da olmayınca ne kötü." Ercan'ın karısı söylemişti bunu galiba; "televizyon olmayınca..." Sıkıntılı dakikalar yaşamıştık. Olağan elektrik kesilmesi dışındaydı. Kesintiler ve ölümler kanıksanmıştı artık. Bir arıza vardı, ne zaman giderileceğini kimse bilemezdi. Titreyen mum ışığında otururlarken – hayır, sıkılırlarken– anlamıştı, birçok şeyin değiştiğini, artık çok az ortak yanları bulunduğunu, salt bir zamanlar arkadaş olduklarından – oysa nasıl bir arkadaşlıktı onlarınki; arkadaşlıktan da öte bir şeydi belki... Ne günler yaşanmış, ne sıkıntılara göğüs gerilmiş, ne özverilerde bulunulmuştu– görüşüyorlardı. Bitmişti işte. Bir araya geldiklerinde televizyona sığınıyorlardı. "Biz de kalkalım artık." "Oturun, erken daha. Az sonra ışıklar gelir." Işıklar. Yani televizyon. "Kalksak iyi olur, ileri saatlerde hem araç bulmak güçleşiyor, hem de sokaklar ıssızlaşıyor." Gelecek olan o ışık yıpranmış bir arkadaşlığı canlandıracak güçte değildi. Suç beyaz camda mıydı? O ışık çoktan kesilmişti belki. Belki Ercan da bu ana dek ayrımında olamamıştı bunun. Düşünmek istememiş, ertelemiş, kaçınılmaz bir sonuç gibi kabullenmişti belki.

— Beni anlıyorsun, değil mi?

Karısı başını sallıyor yalnızca. Ama o bu baş eylemiyle yapılan olurlamayı görmediğinden sözlü bir yanıt bekliyor.

— Seni anlamak güç, diye düşünüyor karısı, saçmalıyorsun. Neden, kapıyı kim çalarsa çalsın açmayacak mısın?

Başını kaldırıp gözlerini arıyor bu kez, ama dışarıdan aydınlanan tülün önünde kartondan kesilmiş gibi, bir leke karısı. Sorusunu yineliyor:

— Beni anlıyorsun, değil mi?

— Evet.

Ama bu yanıt derin ve ilgisiz düşüncelere dalmış birinin "evet"i gibi geliyor.

Karısı parmaklarıyla saçlarını sürekli karıştırıyor. Bu bir okşama mı, yoksa içinden çıkılması güç şeyler düşünürken bilinçsiz olarak yapılan bir eylem mi, bilemiyor.

— Bir şeyler dinlesek.

— Ne gibi?

— Ne bileyim, "*Gypsy Love*" olabilir örneğin.

Karısı kalkıp plakların olduğu dolaba yürüyor. Odanın tam ortasında istenmeyen yabancı bir ışık, karşı pencerelerin birinden vuruyor olmalı. Karısı bu ışıktan yararlanarak plağı ayırmaya çalışıyor. İşte buldu, pikaba yerleştiriyor. Ses yükselticinin "on" olduğunu gösteren kırmızı ışık, plaktaki cızırtı. Dönüp yanına geliyor karısı. Hüzünlü akşam gibi hüzünlü keman sesleri. Her bir noktasından bir başka yöne çekiliyor, bir roman kahramanı gibi duyumsuyor kendini şu an ya da bir filmin başoyuncusu. Arkadaşlıkların, dostlukların geçmişte kalan o güzel günlerin bir anısı sanki... "Ağlayabilirim," diye düşünüyor, "kimse görmeden... gece bastırırken... ışıklar daha yanmadan..." "Işıklar az sonra gelir, oturun." Oysa taze palamut... ayaklı bardaktan kırmızı şarap... kan içilecek sanki, kan... çalıntı bir gece gizlice paylaşılacak... kimseye, kapı açılmayacak... Ercan'a da mı? Evet, Ercan'a da. Oysa o hüzün dolu. Ağlayabilir. Şu keman...

— Bak, diyor.

Yine dört bir yana uçuşuyor sözcükler.

— ...içimde tanımsız bir sıkıntı var, hem de kaç gündür. Bir boşluğa bakar gibiyim.

Karısı saçlarını karıştırmayı bırakıp oğlunu okşayan bir ana sevecenliği ile okşuyor bu kez:

— Yalnız sen değilsin ki, herkes öyle.

— Bir sigara versene.

Karısı uzanıp sehpanın üzerindeki açık paketten bir sigara alıyor. Çakmağın alevinde yüzleri aydınlanıyor, sonra yine kaba gölgeli karanlığa dalıyorlar. Yalnızca her solukta canlanan bir ateşböceği aralarında.

— Bugün pencerenin başına dikilmiş, bir türlü yenileyemediğimiz tül perdenin –evet, sigara yanıkları da var biliyorum– ardından sokağa bakarken ne düşündüm biliyor musun? Çocukları... Bir boşluğa baktım, sokağa değil! Dört yıl önce buraya taşındığımızda her akşam sokağın iki başına taş, tuğla ya da kazaklarını koyarak kale yaptıkları kısıtlı bir alanda top oynayan gençleri düşündüm. Ne oldu o çocuklara? Neredeler şimdi? Neden artık kimse top oynamıyor bu sokakta? Kimi akşamlar cıvıltılarını, maçla ilgili tartışmalarını duyuyorum. Pencereye koşuyorum ki, karşımda bomboş bir sokak. Kimi de köşe başında dikilen üç genç görüyorum; ne top oynamış ne yengi için sevinip yenilgiye hırslanmış ne de sevgili düşlemiş... Geleni geçeni acımasız bakışlarla süzen kaskatı bir maske geçirmişler yüzlerine. Kısa bir sürede nasıl bunca hor görülü genç türedi, anlayamıyorum... Nereye gidiyoruz? Her şey, kopuverecek bir fırtına öncesinin gerilimli sessizliği içinde... Bir yandan da birbirinden kopan ilişkiler, arkadaşlıklar... yalnızlaşmalar... Ne oluyoruz?

“Az sonra gelir,” diyor Ercan, “diziyi izleriz.”

Yaşamak bir korku oldu.

Her şeyden en çok da göz göze gelmelerden korkar olmuştu. Belediye otobüsünde üzerine devrilmiş bir bakış görse hemen ürperir, gözlerini başka bir yana çevirirdi. Ama içinde önüne geçilmez bir ilgi kıpırtısı, belki ona bakmıyordur da, bir an için –olabilirdi, neden olmasın– iki bakış karşılaşmıştı... Ya da bir benzetme “acaba”sı.

Yeniden bakardı. Karşısındakinin aynı keskinlikle bakmayı sürdürdüğünü görürse ilk durakta atardı kendini otobüsten. Ardına bakmadan hızlı hızlı yürürken izlendiğini bilirdi. Bilirdi ki, adı sanı belirsiz bir ölüm otobüste onu seçmiştir. Günlerdir beklediği ölüm sırası ondadır artık. Seçim dış görünüşü nedeniyle de yapılmış olabilirdi; örneğin bıyıkları, ölmesi için ucuz bir neden olabilirdi. Yaşanası bir yığın güzellik ter olup akardı şakağından. Ardındaki adam –adam mı, ölüm mü?– ona bir türlü yetişip elini omzuna atmazdı. Sonra bir bakardı ki, ardında kimse yok. Üzerine asılıp kim bilir neler düşünen o gözler otobüs ile çoktan çekip gitmiştir. Böylece gideceği yere varmadan inmekle doğan zaman yitimine yanarken, bir yandan da boşa gitmiş bir otobüs biletine yanardı (o denli incelmiştir çünkü bütçe, bir biletin bile hesabı yapılır). Sonra kendi kendine soracaktır: Korkman için bir neden mi var koca budala? Yarası olan gocunur.

Oysa artık gocunmak için yaraya gerek kalmamıştır, çünkü içinde yaşanan ülkenin kendisi bir yaradır.

Diyelim kentin işlek caddelerinden birindesiniz. Elinizde paketler, kafanızda bir yığın gülümsemez ve gülümsetmez düşünce, yürüyorsunuz. Elinizdekilerden çok kafanızdakileri taşımaktan yorgunsunuz. Az sonra üç dört kişi yolunuzu kesiveriyor. Şaşırıyorsunuz. Belki de şaşırmanıza zaman kalmayacak denli hızla değişiyor her şey. Birden tekme yumruk yağmuruna tutuluveriyorsunuz. Muşta geçirilmiş parmaklar acımasızca iniyor yüzünüze. Ardından da, “Bilmez misin?” diyorlar, “bu kenti –yani başkenti– birbirini kesen birçok çizgi böler. Nerde bir çizgi görürsen bilmelisin ki, bir yanında vatanseverlerle öbür yanında vatan hainlerinin yaşadığı bir sınırdasın. Senin gibi yürüyerek sınırdan sınıra atlayan birinin dost mu, düşman mı olduğunu nerden bileceğiz?”

Bilemeyecekler. Bilemeyince de dövecekler.

O anda çevrenizdekilerden boşuna yardım umarsınız. Her şey alabildiğine doğalmışçasına (ne de olsa sınır boyunda kuşkulu biri yakalanmıştır) yanınızdan gelip geçerler. Kimse umursamaz bile. Hatta biraz da ellerini çabuk tutarlar; ne olur ne olmaz... Bakarsınız yeterince yaşlandığından emin bir kadın, “Yapmayın evladım, yazık değil mi, öldüreceksiniz... kaç kişi bir adamı döver mi?” diyecek olsa,

"Git işine be moruk!" diye çıkışıverirler. Moruk da bilir artık onlardan olmayanın ya susacağını ya kan kusacağını...

Kopulmuştu. Suskunlaşılmıştı. Kimsenin ağzını bıçak açmaz olmuştu. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de o kahrolası hüzün... Nereye gözlerini çevirse yüreğinde bir burukluk... Kalkıyor Ercan'a gidiyor diyelim; apartmanın merdivenlerinde başlıyor hüzün. Ercan'ı bu merdivenlerden karmakarışık bir kafayla, cebindeki paraları hesaplarken çıktığını düşünüyor; ya da onu pazardan dönerken tasarlıyor. Yağmura çamura aldırmadan altını üstüne getirmiştir pazarın. Pantolon paçaları da, paltosunun etekleri de çamur lekeleriyle bezenmiştir. En ucuzundan almıştır her şeyi. Gecesi de meyve tabaklarına konmuş, yanlarına birer bıçak yerleştirilerek sunulmuştur elmalar, portakallar. İşte o zaman utanmıştır Ercan'ın karısı, "Ne kadar kötü meyveler almışsın böyle," diyerek. Ercan da pazarın dağılmasına yakın gittiğini, doğru dürüst bir şey bulamadığını açıklamıştır meyveleri ilk kez konukların önünde görüyormuş gibi şaşan, sanki az önce yıkayıp tabaklara yerleştiren kendi değilmiş gibi davranan karısına. "Yesenize," denmiştir konuklara. Oysa ay sonuna dek ne elma ne de portakal alınacaktır; keşke beğenmeseler de yemeseler. Konuklar ne tür sıkıntıların ürünü olduklarını bilmedikleri, bilip de bilmezlendikleri bu elmalara, portakallara uzanmışlardır.

Merdivenleri çıkana dek iki kez otomatiğe basmak zorunda kalmıştır. En üst kat. Nasıl terlemişlerdi eşyaları taşırlarken. "Ne gereği var," demişti Ercan'a, "bu devirde taşıyıcı mı tutulurmuş. Elbirliği eder taşırız." Ercan'ın yüzleri yıpranmış koltukları, çizik çizik büfesi, masası, "Aman bir yere çarpmasın," diye koşuşturan karısı. "Ayak altında dolaşma!" diye bağırmıştı Ercan alnında boncuk boncuk terlerle. Sinirliydi. Koltukaltlarında kocaman ter halkaları oluşmuştu. "Ne gereği vardı Ercan. Benim önümde çocuk gibi azarlaman doğru değil, onuru kırıldı. Hadi gönlünü al, bu yorucu işe bir de tatsızlık karışmasın." Yan odada fısıl fısıl konuşmalar, gönlünü alıyor. "Yoruldum sinirliyim," diyor herhalde. Arada dinleniyorlardı. Ter içindeydiler. "Bakkaldan bira alayım, susadık." Ercan bakkaldan bira alıyordu. "Bu ev nasıl yerleşecek," diye dövünüyordu karısı. "Güle güle oturun, eşya da yerleşince çok güzel oldu." Ercan'ın karısı burun

büküyordu; hiç içine sinmemişti bu daire. Çok kullanışsızdı. "Beğendiremedik bizimkine." O kadar. Oysa Ercan'ın evlilik yaşamı o kadar değildi. Dışa yansıtılmamaya çalışılmasına karşın bir şeylerin aksadığı gözden kaçmıyordu. Eski günlerde olduğu gibi gelseydi de açılsaydı, konuşsalardı. Evet, konuşabilselerdi, eskisi gibi yine dilleri olsaydı...

Bu kez kapının hemen yanında duran çöp bidonuna takılmıştır gözleri. İçinde şişmiş çay yaprakları, meyve kabukları, naylon yoğurt kabı... Kapı hemen açılmamıştır. Gözleme deliğinde geleni tanımaya yetecek bir karartı, ardından: "Kim o?" Kapıda şakırdayan kilit sesleri. Yüzünde hep aynı gülücükle Ercan. "Ooo, buyrun buyrun..." Daha arkada yarı açık salon kapısında karısı, eteklerine sarılmış kızı. Kapı çalınca yürekleri nasıl da korkuyla vurmuştur kim bilir. Haftada bir iki kez kapılarını çalan kimliksiz adamlara para vermek, onların getirdiği gazete ya da dergileri yüksek ederlerle almak zorundaydılar.

Hüzün onun içindeydi. Öyle olmasa kendi giysilerine bakıp hüzünlenir miydi? Paltosunu, ceketini, ceketinin boru gibi olmuş kolunu ya da çıkarılmış ayakkabılarını görünce benzer bir hüzünle içi dolup –aslında acıma duygusuydu bu, hüzünle karıştırıyordu– ağlayası gelmez miydi?

— Azap içinde yaşıyorsun, diyor karısı.

"Azap içinde yaşıyorum," diye düşünüyor.

— Ben eskiden böyle miydim?

— Değildin, diyor karısı. Saçlarını karıştırmayı sürdürüyor.

Işığı yaksa mıydı karısı? Hâlâ göz göze gelmekten korkuyor muydu? Ağlaması gerekti. Bir ağlayabilse, içini bir dökse rahatlayacaktı.

Bu gece baş başa, bencil bir gece yaşanacaktı. Ne konuk gelsindi ne de bir yere gidilsindi. Salt bu nedenle Kızılay'da geç saatlere dek oyalanmışlar, hiçbir zaman almayı düşünmedikleri nesnelerin sergilendiği vitrinlerde zaman öldürmüşlerdi. Eve döndüklerinde ışığı hemen açmamışlardı; gelen olursa dönsündü. Sabah gidip taze palamut almıştı. "Çürüklerinden koyma," demişti satıcıya, "elmalar

sağlam olsun." Ama yine de çürük elmayı sokuşturmayı başarmıştı. O da satıcının el becerisine bağlanmıştı. Sonra bir adım daha atılarak bu gece için ayaklı şarap bardağı satın alınmıştı. Palamut ve lale bardaklardan kırmızı şarap. *Kırmızı, evet, özellikle.* Balıkla ne tür şarap içileceği hiç önemli değildi. Aylardır istavrit ile hamsinin dönüşümlü olarak yer aldığı mutfakta bu kez iriyarı, ederi yüksek bir balık pişecekti. İyi bir gece olmalıydı. Televizyonda müzik ve eğlence programı izlenirken, bilmem ne dans grubu yılan gibi kıvranıp bükülür, bizi Batı uygarlığının kocaman tokatlarıyla uyarırken içilmeliydi. "Yıllar var eğlenemiyoruz... hiç olmazsa bu gecelik televizyon..." Bütün korkular, kuşkular bir köşeye atılmalıydı. Ne kimse gelmeli ne de bir yere gidilmeliydi.

Kapı açılmayacaktı. Kim gelirse gelsin, zili kim çalarsa çalsın.

Gözleri kamaştı birden. Böylesi bir aydınlığa hazır değildi. Halka halka balık dilimleri tavada nar gibi kızarmıştı. Salata bile geceye uyum göstersin diye süslenip püslenerek her geceki sıradanlığından arınmıştı. Salata değil de bir tabloydu sanki. Hangi çatal gelir de bozardı bu uyumu. En iyi giysilerinden birini giymişti karısı. O bile yıllarca önce alınmıştı, acınası bir görünümü vardı giysinin. Saçlarını taramış, dudaklarını belli belirsiz boyamıştı.

Sofraya oturdular. Hüzünden bir türlü arındırılamamış uçuk bir gülüşle, "Şöyle buyursunlar," dedi karısı. Alışılmışın dışında gelişen bu akşam yemeğine biraz alay bulaştırmak istiyordu. Şişe mantarlı değildi, tirbuşon boşuna gelmişti masaya. Mantar şişenin ağzından ayrılırken çıkan o sese –o patlama sesi– duyulmadan, sessizce açılacaktı şişe, bir bıçak vuruşu ile. Bardakları yarım yarım doldurdu. İkisi de gülümsüyordu.

Ne için olacaktı? Sağlık, mutluluk, gelecek... Hangisi?

Daha şaraplar tadılmadan, lale bardaklar dudaklara değmeden kapının zili öttü. Ne sağlık ne mutluluk ne gelecek, hiçbiri söylenemeden...

Şarap kadehi havada asılı kalmıştı. Karısıyla bakıştılar.

Bu gecede kimsenin payı olmamalıydı.

Salonun ışığı kapıdaki buzlu camdan koridora sızmış mıydı? Sızıp da kapıdaki gözleme deliğine dek ulaşmış mıydı?

Zil ikinci kez öttü.

Anlamışlardı işte, yineliyorlardı.

— Açsak mı, dedi karısı.

Yalnızca gözlerini kaldırmakla yetindi.

Soluğunu tutmuş, zilin içini kıyan sesini bir kez daha yinelemesini bekliyordu. Derin bir sessizliğe büründü ev. Çalmıyordu. Biraz daha tuttu soluğunu. Hayır, çalmayacaktı. Evde olduklarını, şarap dolu lale bardakların arkasına gizlendiklerini anlamışlardı.

Sofra, bardaklar, tabaklar, tabaklardaki balıklar, süslenmiş tablo gibi salata, şarap şişesi, gitgide salondaki bütün eşyaların üzerini kalın, ağır bir hüzün kaplamıştı. Artık ne balık yenir ne de şarap içilirdi.

— Koşsam ardından, yetişsem... bir şeyler uydursam... ne bileyim, uyuyakalmışım desem... ya da radyonun sesi çok açıktı, duyamadık.

— Ben sana demedim mi, böyle azap içinde yaşayamazsın.

— Ya Ercan'sa? Sıkılıp iki sözcük konuşmak için gelmişse... İki araç değiştirerek... Ya şimdi onu sokağın başında çevirip...

Karısı hiç konuşmadan çatalıyla oynuyordu.

GEMİDE

Uyandığımda küçük yuvarlak pencereleri ile odadan çok kamaraya benzeyen bir yerde, günlük giysilerimle çarşafsız, nevresimsiz bir ranzada yatıyordum. Lombozdan giren güneş ışığı ranzanın karşısındaki ahşap görünüşlü formika kaplı duvarın üzerinde kocaman bir portakal gibiydi. Ağır ağır deviniyordu.

Yoksa bir gemide miydim? Korkuyla ranzadan sıçradım. O anda yanıtlayamayacağım birçok soru uçuştu kafamda, ama bunlardan en önemlisi, en son ne zaman ve nerede uyuduğumdu. Bunu bilsem, şu an bir anlam veremediğim bu şaşırtıcı durumu aydınlatacak kimi ipuçları bulabilirdim. Ama anımsayamıyordum. Bu kadife pantolonla kazağı ne zaman giymiştim? Saat kaçtı? Saatime bakıyorum, yok! Biri –ya da birileri– zamanı bilmeyeyim diye kolumdan almış olmalı. Gözüm yine duvardaki güneş parçasına takıldı. Bir gemideydim. Çünkü güneş ışığı bir aşağı bir yukarı ağır ağır deviniyordu. Hem de liman ya da iskele gibi bir yere bağlı değildik. Kamarayı gözden geçiriyorum; ikili iki ranza, dört dolap, lavabo, musluk, ayna ve orta yerde bir masa var. Öteki ranzalar boş. Bulunduğum durumu anlayamadığımdan hâlâ ranzadayım. Doğrulup oturdum. O zaman başımdaki ağrıyı duyumsadım. Anımsadığım en son gün cumaydı. İşyerinden çıkınca doğru eve gitmiştim. O gece konuklarımız vardı. Geç saate kadar oturmuşlardı. Sonra? Sonra yatmıştık. Gece telefon ya da kapı çalınmış mıydı? Anımsamıyorum. Hâlâ cuma gecesinde, bir düşün içinde olabilir miyim? Hayır, değilim, başım ağrıyor, dudaklarımı ısırdım, acısını duyuyorum. Düş değil, bir gemideyim. Peki buraya nasıl geldim? Bilmiyorum. O gece –yani anımsadığım en son gece olan cuma gecesi– iş dönüşü giysilerimi değiştirmemiştim. Üzerimde lacivert takım giysilerim, uçuk mavi gömleğim, verevine

kırmızı çizgili kravatım vardı. Onlar gittikten sonra da doğal olarak soyunup pijamalarımı giymiştim. Oysa şimdi kadife pantolon ile kazak.

Ranzadan indim. Ayakkabılarım ranzanın başında duruyordu. Lombozdan dışarı baktım. Kıyı şeridi iki mil kadar ilerideydi. Hemen ağaçlarla kaplı tepeler başlıyordu. Lombozdan girip duvarda oynaşan güneş ise az sonra bu tepelerin ardına gizlenmeye hazırlanıyordu. Gecenin başlamasına az kalmıştı.

Kamaranın kapısı büyük olasılıkla kilitliydi. Acaba zorlasam açılır mıydı? Gidip kapının koluna yapıştım. Yeni bir şaşırtıcı durum ile karşı karşıyaydım; kapı hiçbir zorlamaya gerek kalmadan açılıverdi. Tutsak olmadığımı gösteriyordu bu. Buraya nasıl geldiğim, ne için bulunduğum soruları bilinmez bir karanlığın içindeydi; ama en azından tutsak olmadığımı anlamıştım. Karşıma çıkacak ilk insan durumumu aydınlatabilirdi. En azından şunu söyleyebilirdi: Sen hâlâ cuma gecesinde, ağır bir düşün içindesin. Uyandığında yalnızca tere batmış bulacaksın kendini, hepsi bu!

Birçok kapalı kapının bulunduğu bir koridora çıktım. Sağda bir sebil, üzerinde de bir su bardağı durduyordu. Sebilin ilerisinde de dik bir merdivenle aşağı iniliyordu. Görünürde kimse yoktu. Mutfak, çayocağı, bulaşıkhane, tuvalet ve banyodan sonra makine dairesine açılan kapı ile son buluyordu koridor. Mutfağa bitişik kapı yan güverteye açılıyordu. Kapıyı açıp dışarı çıktım. Denizin yüzeyini ürperten tatlı bir rüzgâr esiyordu. O zaman hiçbir yerleşim alanı olmayan bir koyda demirlemiş bir gemide bulunduğumu anladım. Çok yakınımızda terk edilmiş izlenimi veren, boyaları yer yer döküldüğünden karinası pas tutmuş bir gemi daha demirlemişti. Gemide canlı bulunduğunu gösterir hiçbir belirti yoktu. Kıç tarafa doğru yürüdüm. İçimdeki korku büyümeye başladı. Kıç tarafı dolanıp koridora döndüm. Hiç kimse yoktu. Dar ve dik bir merdivenle üst kata çıktım. Orada da alttaki gibi kapalı kapılar, tuvalet ve banyo vardı. Panik içinde bir kat daha çıktım. Burada telsiz odası ile kaptan köşkü vardı. Dümen, iskele ve sancak radarları, pusula, deniz haritaları... Ama insan yoktu. Hızla alt kata indim. Kapalı ilk kapıyı açtım. Kamara boştu. Nevresimsiz, yastıksız, pikesiz ranzalar, toz ve

dağınıklık. Bir başka kapıyı açtım, aynı görüntü. Bütün kapıları açmaya başladım, hep aynı görüntü.

Gemide benden başka kimse yoktu. Korkuyordum. Beni buraya nasıl, ne zaman, kimin getirdiğini bilmediğim gibi buradan nasıl kurtulacağımı da bilmiyordum. Ne filika vardı ne can simidi. Suya atlasam kıyıya ulaşamazdım. Yüzme bilmiyordum.

Her yanı dolaştıktan, bu gemide yapayalnız olduğumu anladıktan sonra uyandığım kamaraya döndüm. Ranzaya oturup düşünmeye başladım: Öteki gemide de benim gibi ne yapacağını şaşırmış biri olabilir miydi? Sanki bir çıkış yolu bulmuş gibi fırlayıp başüstüne çıktım. Gemiye doğru bağırıp çağırdım, ıslık çaldım. Değişen bir şey olmadı. Sağır bir gemi vardı karşımda. Ölüme bırakılmış korkunç bir gemi. Belki bu da öyleydi de ben içinde olduğum için göremiyordum.

Yine kamarama döndüm. Güneş batmıştı. Az sonra karanlık basacaktı. Eşimle çocuğumu düşündüm. Onlar nerde, ne koşullarda olduğumu biliyorlar mıydı?

Peki ben ne yiyecektim? Yeniden koridora çıkıp mutfağa yöneldim. Kuzine boştu. Kumanyalığa girip dolapları karıştırdım. Küflenmeye başlamış taş gibi ekmekler vardı. En iyisini seçip aldım. Sebile baktım, su vardı. En azından birkaç gün açlıktan ve susuzluktan ölmeyecektim.

Kamaraya girip kapıyı kapadım. Nesneleri seçemeyecek denli kararmıştı ortalık. Lombozlarda yıldızlar görünüyordu. Daha sonra ay çıktı. Bu iyiydi işte, hiç olmazsa zifiri karanlık değildi ortalık. Ranzaya uzanıp beklemeye başladım. Neyi beklediğimi bilmiyordum, ama bekliyordum. Yuvarlak iki göz gibiydi lombozlar, geceye açılıyorlardı. Gece yıldızlıydı. Ne ses vardı ne martı ne rüzgâr ne de başka bir şey. Ben bekliyordum. Öncelikle bir ses, sonra bir ışık. Kamaranın kapısında ayak sesleri ve elleri fenerli birileri. Yani beni buraya getirip bırakanlar. Mutlaka bir şeyler öğrenmek isteyeceklerdir, yoksa beni buraya neden kapasınlar; hem de bir koya demirlemiş, kara ile bağlantısı olmayan bir gemiye...

Bir ses duyar gibi oldum, bir hışırtı. Denizden geliyordu. Ranzadan fırlayıp lomboza koştum. Kıpır kıpır oynaşan ay ışığı yakamozunda sessizce kayarak ilerleyen bir kayık gördüm. Sesim boğazıma düğümlendi, bağıramadım. Çünkü kayık ürkütücüydü.

Usulca suya bırakılan küreklerin çıkardığı zayıf hışırtı gecenin tek sesiydi. Üç gölge vardı kayıkta. Üçü de ayakta dikiliyorlardı. Kürekleri çekenle birlikte dört kişiydiler, ama onun gölgesi seçilemiyordu. Kayık ilerideki ıssız, karanlık, sağır, korkunç görünümlü gemiye ilerliyordu. Bir düş bu, biliyorum. Bağırmak istediğim halde bağıramıyorum, bu ancak düşte olur. Ben hâlâ cuma gecesinde ağır bir düşün içindeydim, uyanamıyordum. Böyle cehennem gemilerinin var olmayacağını biliyorum çünkü. Yalnızca bir düş bu. Ama kayık gemiye doğru ilerliyordu. Neden bir türlü uyanamıyordum? Üç gölge hiç kıpırdamıyorlardı. Kayık gemiye yanaşınca uzaktan seçilemeyen, ama huysuz bir yılan gibi geminin sacında oynaşan el feneri ışığında ip merdiven olduğunu sandığım bir yerden tırmandılar. Kürekleri çeken, ama tam olarak seçilemeyen gölge kayıkta kalmıştı. Gemiye çıkanlar kısa bir süre sonra geri döndüler. Pilli el fenerinin ışığı ip merdivenin üzerinde durdu bir süre. Sırayla kayığa indiler. Bu kez dört gölgeydiler. Gemiden aldıkları kişinin elleri arkasına bağlıydı, bu yüzden merdivenden inmekte güçlük çekmişti. Elleri bağlı adamı kıç tarafa oturtmuşlardı. Üç gölge yine ayaktaydılar. Bu kez benim bulunduğum gemiye oldukça yakın geçtiler. Hiçbirinin yüzünü seçemedim, yalnızca elleri arkasına bağlı adamın gözlerinde bant varmış gibi geldi.

Sonra her şey eski sessizliğine gömüldü.

Sabaha dek yeni bir ses bekledim. Ama ne geceden ne de denizden çıt çıkmadı. Sabaha karşı uyumuşum. Ter içinde uyandığımda güneş iyice yükselmişti. Kamaradan fırlayıp dışarı çıktım. Gemiyi bir kez daha didik didik ederek dolaştım. Düne göre önemli bir değişiklik vardı; güverteden denize doğru sarkan bir ip merdiven. Belki dün de o merdiven vardı, ama ben görmemiştim. Gemide yalnızdım. Kumanyalığa girip kendime ekmek seçtim. Su pas kokuyordu. Güverteye çıkıp içinden dün gece adam çıkarılan gemiye baktım. Aynı dünkü gibi sağır ve dilsizdi.

Ranzada yattım.

Akşam oluyordu. Deniz çarşaf gibiydi. Korkunç bir geceyi daha ses bekleyerek geçirecektim. Kamara karardıkça lombozlarda bulanık bir aydınlık belirdi. Yine yıldızlara baktım. “Ses bekliyorum!” diye bağırdım. Kendi sesimden korktum. Bağıra bağıra şiir okumaya başladım. Belleğimde ne kadar az şiir olduğunu şaşarak gördüm. Her

şiiri yineleyerek belki on kez okudum. Sonra bu da anlamsız geldi. Yeniden ranzaya uzandım. Zamanı saptamam güç olduğundan ne kadar bir süre geçti bilmiyorum, ama bir gece öncekine benzer bir şapırtı duyar gibi oldum. Hemen fırlayıp lomboza koştum. Görünürde hiçbir şey yoktu. Yanılıyordum. Yanılıyordum, çünkü bir düşteydim. Dışarıdaki ayak seslerini duyunca irkildim. Yürek vuruşlarım hızlandı. Soluğumu tuttum. O anda kamaranın kapısı çarpılarak açıldı. Gözüme sıkılan ışıktan hiçbir şey göremez oldum.

“Kalk, gidiyoruz!” dedi buyurgan bir ses.

“Hayır,” diye bağırdım sese, “ben hâlâ cuma gecesinde ağır bir düşün içindeyim, uyandığımda yalnızca tere batmış bulacağım kendimi, hepsi bu!”

“Ne cuma gecesindeyiz ne de sen ağır bir düşün içindesin,” dedi ses. “Seni götüreceğiz. Ellerin ve gözlerin bağlanacak.”

“Neden?”

Yüzümde şiddetli bir tokat patladı.

Dengemi sağlamak için tutunmaya çalıştığım masa ile birlikte yere yuvarlandım.

Artık bir düşte değildim, anladım.

TEMMUZ SUÇLU

EN BÜYÜK GÖZLER

Kır atın üstünde bir komutan gibiyim. Giysilerim bembeyaz. Atın dik iki kulağına, her adımda inip kalkan başına ve hafifçe dalgalanan yelesine bakıyorum. Ötekiler arkadan geliyorlar. Şimdi her şey oyun olsa, ben "Hücuuum!" desem, atın karnına da ayaklarımla vursam.

Kır bir atın üstündeyim, evet, ama herkeslerden gizlediğim ya da gizlemeye çalıştığım bir biçimde gümbür gümbür vuruyor yüreğim. Korkuyorum. Çünkü kan yitiminden ölmüş çüksüz çocuk mezarlarından söz ediliyordu sokak aralarında. Ya da çükleri yan kesilmiş ya da kökten kesilmiş çocuklardan.

Korkuyordum.

Söylenti hızla yayılmıştı. Günlerdir dar, kaldırım taşlı, uzun gölgeli ve sessiz sokaklarda, iki katlı kocaman, yuvarlak pirinç halkalı ya da aslan kafalı ya da avucunda bir top tutan siyah yeşil pirinç elli bir tokmağı olan, eşik kalası aşınmış kapı boşluklarında hep o konuşulmuştu: CELLAT!

Oysa ben, atın inip kalkan başına, dik iki kulağına bakan beyaz giysili bir komutandım.

Daha sabahtan, ağarmış göğüs kılları terli adamlar geldiler; kalın bıyıkları vardı ve solurken hırıl hırıl ötüyordu ciğerleri. Beyaz gömlekler, ütülü pantolonlar giymişler, sinekkaydı tıraş olmuşlardı. Geniş gülüşlerle konuşup terliyorlardı sandalyelerinde. Limonata içiyor, bisküvi yiyorlardı. Tabağa tepeleme doldurulmuş filtreli sigaralar sunuyordu gençten biri.

Kır at geniş bir caddeden geçiyor şimdi. Herkes acıyarak bakıyor bana. Çünkü az sonra kan dökülecek, biliyorlar.

Kapının önünde o motosikleti görür görmez tek damla kan kalmamıştı yüzümde. İçimi günlerdir sızlatan korkunun yerini panik

almıştı. Ne yapsam şimdi? Atın karnına topuklarımı vursam, çok vursam, tok nal sesleri ile deli gibi koşsa at. Çarşıyı geçip ara sokaklara sapsak. Ben üzerine kapanıp yelelerine sıkı sıkı sarılsam. Ara sokaklardan kırlara çıksak. Hep karnına vursam topuklarımla, hep karnına. Ne zaman başımı çevirip baksam, ardımda bir toz bulutu, o motosiklet... Dağlara doğru sürsem kır atı...

Babam söz vermişti oysa.

Cellat olmaz, demiştim.

Olmaz, demişti.

Cellat olursa ben kaçarım, demiştim.

Cellat olmaz, demişti.

Biri atın dizginini tutuyor. Biri yere indiriyor beni.

— Saat iste lan, kol saati...

— Bisiklet iste, bisiklet...

Limonatalarını yudumlayan beyaz gömlekli adamların arasına dalıyorum. Babam nerede? Babamı arıyorum, bulup hesap sormak istiyorum. Sözünde durmadın, ben de gidiyorum, diyeceğim. Ama babam yok! Birine soruyorum. Eliyle gösteriyor. Kalabalığı yara yara koşuyorum. Üç kişinin arasında görüyorum onu, elinde sigara, dudağında uçuk bir gülüş, başını sallayarak konuşan adamı onaylıyor. Beni görünce gülüşü bütün yüzüne yayılıyor.

— Gel bakalım benim aslan oğlum.

Ayaklarına sarılıyorum.

— Baba cellat gelmiş!

Saçımı okşuyor.

— Korkma diyor, cellat değil o.

— Hani o gelmeyecekti, hani bana söz vermiştin?

Diz kırıp yanıma çöküyor. Omuzlarımdan tutup gözlerime bakıyor.

— Sen yürekli çocuksun, diyor, sana geleceğini söylediğim adam ayağını kırmış yatıyormuş. Ama bu ondan usta, hiç canın yanmayacak.

Hayır hayır, babam bilmiyor. Çocukların çüklerini yan kesen, kimi de kökünden uçuran, kestiği çükleri çantasına doldurup götüren, evinde beslediği kocaman kafalı bir kediye yediren bu canavarı tanımıyor. Onu da kandırmışlar.

Birden onu gördüm; kapkara derili, geniş çıplak alınlı, irikıyım bir dev. Kısa kollu bir gömlek giymiş. Kalın ve kıllı kolları var. Bana bakıp gülüyor. Gülüyor baba, gülüyor. Cellat kimmiş göstereceğim, diyor, avucuma düştün işte. Bilmiyorsun baba, bilmiyorsun.

Cellat olursa ben kaçarım, demiştim.

Cellat olmaz, demişti.

Babamın kollarından kurtulup fırlıyorum. Göğüs kılları terli adamların arasından koşarak avluyu geçiyor ve sokağa çıkıyorum. Bando var gücüyle çalıyor. Komşu evin pencereleri yığma kadın başı. Hepsi bana bakıyorlar. Annem de oradadır. Kendisine "Tamam, kurtuldu!" muştusu verilene dek ağlayacaktır. Ah onu bir bulabilsem.

Arkadaşlarımdan ikisini görüyorum.

— Kaçırın beni, saklayın! Cellat gelmiş... Cellat!

— Bize gidelim, arka bahçede saklanırız, diyor biri.

Üçümüz birden koşuyoruz. Tozlu, bomboş bir arsayı geçip dar bir sokağa giriyoruz. Bandonun sesi hâlâ duyuluyor... Sürekli, bir motosiklet sesi duyuyorum. Savaş naraları atarak deli gibi gülen cellat geliyor. Hızla... hızla yaklaşıyor. Başımı çevirip bakamıyorum. Yüreğim çıldırmış, fırlayıp dışarı çıkacak sanki. Tam gizleneceğimiz eve gelmişken, az sonra uçsuz bucaksız bir arka bahçede izimizi yitirecekken bir el belimden yakalayıp havalandırıyor beni.

Cellat değil, küçük amcam.

— Gel bakalım çılgın delikanlı. Biz de seni yürekli sanmıştık.

— Bırak amca... cellat var... bırak...

Bütün çırpınmalarım boşuna. Amcam beni o adama teslim etmekte kararlı. Aynı yolları gerisin geri uçarak geçiyoruz. Kalabalık avlu, beyaz gömlekli adamlar, limonata bardakları, celladın kocaman, terli, kapkara kafası. Gülüyor, bana gülüyor. Bando susmuş, hoca Kuran okuyor. Benim sonum bu. Ağlamaya, bağırmaya başlıyorum. Kimse duymuyor, dinlemiyor. Küçümseyen gülücükler oturmuş tıraşlı suratlarına. Sırmalı, kırmızı şeritli komutan giysim çıkarılıyor, sonra pantolonum, gömleğim, atletim ve donum. Çıplak bedenime uzun, beyaz bir entari geçiriyorlar. Ellerimle ayaklarımı sıkıca tutuyorlar. Bedenim bir yay gibi geriliyor. Kulağıma bir şeyler fısıldayan hırıltılı soluklar, tütün ve ter kokan kocaman kafalar... Babam yok! Yok, çünkü sözünde durmadı. Celladın tomurcuk tomurcuk terli başı tam

önümde. Entarimi göğsüme kadar çekiyorlar. Ayaklarımı dizlerimden büküp kalın bir bacağa oturtuluyorum. Öylesine sıkı tutuyorlar ki, hiç kıpırdayamıyorum. Biri kafamı da geriye kanırttığından yalnızca tavanı görebiliyorum.

Sonra cellat çükümü tuttuğu gibi kökünden koparıyor.

SERPME

Jawa'yı bugün toplayacaktı, söz vermişti.

Karbüratör, benzin dolu çinko leğenin içinde, leğen simsiyah. Elini daldırıp bulanık suda balık arar gibi dolaştırıyor, yakaladığı parçayı çıkarıp fırça ile temizliyor, ardından da üstüpüye silip çeliğin soğuk ışıltısında kendi yüzünün küçük, çirkin ve gülünç yansısını görene dek parlatıyor. Hava yapış yapış. Ölümüne susamış bir sinek alnında bir noktaya –ama hep aynı noktaya– konup konup kalkıyor. Elleri benzinli olmasa alnına basacak tokadı, ama atlar gibi başını sallayıp sövüyor yalnızca.

Çırağın eli ağır. Adler'i sabah bıraktılar, arka lastiği patlamış. Daha onu sökemedi.

— Hadi lan, diyor, bir yandan da başını sallıyor. Sinek hep aynı noktada.

— Tamam usta.

İç lastiği çıkarıp şişirmiş, su dolu naylon bir leğende dolaştırıyor. Hava kabarcığı veren yeri bulunca sabit kalemle noktayı basacak.

— Buldun mu patlağı?

— Yok usta. Ama bu lastik ölmüş artık, yama üstüne yama vurmuşlar. Belki de yamalardan biri açıldı, hava sıcak...

— Bilgiçliği bırak da işine bak.

Tam Jawa'yı bitirecekken pat pat pat Sülo'nun BMW'si. Boşa alıp boğacakmış gibi gaz veriyor. Motorunu susturup aynaya bakıyor. Motosikletten inip eliyle saçlarını düzeltiyor, sonra da güneş gözlüğünü çıkarıp gömleğinin üst cebine yerleştiriyor ve altın kaplama dişlerini göstererek,

— Kolay gelsin, diyor.

Tam Jawa'yı bitirecekken geliyor Sülo. On dört on beşi bırakıp gresli elini iş tulumuna silerek kalkıyor Remzi.

— Sağ ol Sülo. On beş gündür sallanıyor bu iş. Herif gel git, gel git usandırdı da yemin billah bu akşama söz verdim. Geç şu sandalyeye otur. Koş lan, çay söyle.

Sülo'nun bütün dişleri ortada. Gülmüyor da sırıtıyor. Gözlerini de kısmış. Elleriyle kemerini avuçlamış, başparmakları pantolonunun içinde öyle dikiliyor.

— Bırak şimdi çayı mayı da toparlan bakalım. Bizimkiler gideli bir saat oluyor neredeyse.

Remzi anlamazdan gelerek,

— Nereye gideli, diyor.

— Dereye!

— Bitiyor Sülo... Şöyle bir iki saat oyalandın mı tamamdır...

Sülo sabırsız ama, değil bir saat, bir dakika bile oyalanacağı yok.

— Allahın günü torbaya mı girdi be! Herifler gideli bir saat oluyor. Teşkilat tamam; adam başı ikişer şişe şarap aldık. İbo'nun kamyonla uçtu onlar.

Sülo öyle kışkırtıcı ki, ne Jawa kalıyor Remzi'nin aklında ne dükkân.

Evin önünde duruyor Sülo'nun sepetli BMW'si. Remzi pire gibi atlıyor sepetten ve iki adımda evin kapısını buluyor. Motosikletin çevresinde sessiz, ürkek, höt desen dört bir yana kaçışacak bir çocuk halkası oluşuyor hemen. Remzi'nin yedi yaşındaki oğlu da içlerinde, elinde kocaman bir ekmek dilimiyle dikiliyor.

Remzi içeri girmeden arka bahçeye geçiyor.

— Behiyee!

Behiye çamaşır leğeninin başından doğrulup belini tutuyor. "Remzi'nin evde işi ne?" diye düşünüp köpüklü ellerini şalvarına siliyor. Birden içine bir kurt düşüyor... Yoksa yine... Pencerenin başına koşup tülün ardından sokağa bakınca... Pat pat pat diye çalışan bir motosiklet. Selesinde kara gözlüklü, Çingene kılıklı bir adam... Yuvası yıkılası deyyus, Remzi'yi yine işinden almış. Cemal de elindeki kocaman ekmek parçasıyla gidip başına dikilmiş. Sanki hiç motosiklet görmemiş, sanki hiç kara gözlük takan adam görmemiş... Senden

başka enayi yok mu Remzi? Elin serserilerini eğlemek sana mı kalmış... Yine mi eskisi gibi işsiz güçsüz, uçarı bir adam olmak istersin...

— Behiyee!

Remzi arka bahçeden sesleniyor. Sesi bozuk.

— Bağırma, diye söyleniyor, çocuk yeni daldı, bağırma!

Söyleniyor, ama sesini yalnız kendi duyuyor. Çünkü Remzi'nin sesi bozuk. Bahçeye açılan kapının eşiğine geliyor ki, Remzi'nin elinde kocaman balık serpmesi, gömleğinin koltuk altları halka halka ter.

— Ne var?

— Çizmelerim nerde?

— Odunluktadır.

— Baktım, yok! Nereye sakladın?

— Nereye saklıycam, leğenin arkasındadır.

Remzi'nin belli belirsiz söylenmeleri. Odunluğa hırsla giriyor. Leğenin arkasında da bulamazsa ne olur? Söver. Kapıyı tekmeler. Evi başına yıkar. İki çizme ile çıkıyor odunluktan Remzi. Dış kapıyı çarparak kapıyor. Çizmeleri ve serpmesini motosikletin sepetine yerleştiriyor. Kendi de kara gözlüklü Çingene kılıklı adamın arkasına oturuyor. Gazlayıp gidiyorlar. Cemal sokak başına kadar arkalarından koşuyor.

Behiye tülün ardından bakıyor bir süre ve Allah belanı versin diye bağırıp deterjan köpüklerinin patır patır patlayıp söndüğü çamaşır leğeninin başına dönüyor.

Tozlu köy yolunda uçar gibi gidiyor BMW. Kapkara gözlüklü Sülo öne doğru biraz abanıp hindi gibi kabarmış. Arkalarında dağ gibi toz bulutu. Ansızın fırlayan kulaksız bir çoban köpeği boğuk boğuk havlayarak bir süre koşuyor, sonra da gerilerde kalıp gözden yitiyor. Geviş getirir gibi ilerleyen gübre dolu bir öküz arabasını geçiyorlar. Remzi geri dönüp bakıyor, ama tozdan başka bir şey göremiyor.

Sonra Sülo yavaşlayıp yoldan ayrılıyor. Sararmış çimenler, sapları kurumuş dikenler ve bodur fundalıklar arasında araba tekerleklerinin belirlediği bir yola giriyorlar. Sarsıla sarsıla ilerliyor motosiklet. İleride kapıları açık bir kamyon, adam boyu ateş. Bulanık ve yaz yorgunu bir dere.

— Nerede kaldınız ya, diyor eli şarap şişeli biri.

Kamyonun camlarını silen biri de elini kaldırıp sallıyor.

— Adam bir gece önceden haber verir lan. Biz de herifçioğluna söz verdik. Sabah hiç olmazsa daha sıkı çalışırdım. Tam Jawa'yı bitiriyordum ki...

— Çek çek, diyor gömleğinin düğmeleri açık, kara donlu ve mermer gibi beyaz bacaklı biri. Şarap şişesini alıp başına dikerek dolu dolu içiyor Remzi. İşini yarım bırakmış... zaten doğru dürüst çalışmıyor dükkân... bir de kalkıp o kapıyor... esnaf adama yakışır mı... eski arkadaş meski arkadaş, ama hiçbirinin doğru dürüst bir işi yok ki, hep hayta... bakkala borç... kasaba borç... fırına borç... İçiyor Remzi. Oysa tam Jawa'yı bitirecekken... pat pat pat Sülo'nun BMW'si...

Remzi'nin ilk işi serpmesini ve çizmelerin çıkarmak. Uzunca, hemen hemen dizlerine gelen bir donu var. Gömleğini beline sarıp arkasını onlara dönüyor, donunu çıkaracak. Avlanırken giydiği ise dikine çizgili şort ile mayo arası bir şey. Çizmelerini de ayağına geçirip naylon torbasının ipini boynuna asıyor. Yakaladığı balıkları içine atacak.

— Rasgele, diyorlar.

Elini kaldırıp onları selamlıyor. Bir yokuşu tozutarak dereye doğru iniyor. Sülo, bulundukları yüksekçe yerin ucundan dereye, serpmesinin bir ucunu dişlemiş, akıntı yönünde ağır ağır yürüyen Remzi'ye bakıyor; yine kemerini avuçlamış ve başparmakları pantolonunun içinden kasıklarına doğru kaymış, yine bütün dişleri ortada.

Bohça gibi açılıp suya inen serpmeyi ağır ağır, boğarak çekiyor Remzi. Suları süzülen serpmeyi evirip çevirirken kimi taşlar dökülüyor içinden, ağa takılmış bir dal parçasını kurtarıyor. Balık yok.

Bir saate yakın sürecek bir dere içi serüvenine doğru yürüyen Remzi'nin ardından bakıyorlar. Yarı çıplak, çizmeli, güneşte parlayan gövde derenin sola bükülen koluyla gözden yitiyor.

— Delikanlı çocuk, diyor Sülo kendisine uzatılan şarap şişesini alarak, bizi kırmadı.

— Remzi iyi çocuktur, diyor şişeyi veren de, ne balığa dayanır ne şaraba.

Sülo şişeyi başına dikip içiyor ve yüzünü belli belirsiz buruşturup bıyıklarını yakalayarak,

— Balık için babasını satar bu it, diyor.

Gülüşüyorlar.

Karşı yamaçtan öbek öbek, tozu dumana katmış bir koyun sürüsü iniyor.

TOPAL'IN MEYHANESİ

Bir yandan dükkânın çinko saçağına tıpır tıpır dökülen yağmurun sesini dinliyor, bir yandan da ızgaranın kapkara ve yağlı telleri arasından soktuğu maşa ile külleri eşeleyip ateşi karıştırıyordu. Ateş maşasını çengele astı. Et maşasını aldı, köfteleri çevirdi. Koyun yüreğini kaldırıp baktı: Olmamış. Ateşi yellediği karton parçasını alıp sağa sola salladı. Damlayan yağların dumanı davlumbaza yükseldi.

Küçük dükkândaki beş masa da dolmuştu. Hep aynı, değişmeyen adamlar, değişmeyen konuşmalar, birbirine takılmalar...

— Köfteler çıktı mı Hamdi Abi?

— Şimdi çıkıyor, az kaldı.

Izgaranın yanı başındaki rakı bardağına uzanıp bir yudum aldı, ardından da bir parça peynir attı ağzına. Yalnızca ocağın başında oturduğu, orada çöplenip içtiği, kimselerle pek konuşmadığı ve bu küçücük dükkânda pişirdiği köfteler için az bir para aldığı halde Topal'ın Meyhanesi diye ünlenmişti burası.

Köfteleri, maydanoz ve ince doğranmış soğanla süslenmiş tabaklara çıkarıp önündeki mermer sehpaya bıraktı.

— Köfteler çıktı Zeki.

— Aldım abi.

Bardağına uzanıp bir yudum daha içti. Teypte ince sesli bir kadın "Nereden Sevdim O Zalim Kadını" adlı şarkıyı söylüyordu. Gözünün birini kısıp uzun uzun başını salladı Hamdi.

İlk rakımı yıllar önce bir pazar günü, ağzı altın dişlerle kaplı bir Çingene'nin gözlerini yumup "Nereden Sevdim O Zalim Kadını" adlı şarkıyı söylerken yudumlamıştım. Omzumda kocaman bir el, boğum

boğum parmaklarından fışkırmış kapkara kıllar. “Hah şöyle be,” diyordu, “adam oldun artık.” Havada dans eden, dönüp çemberler çizen bir klarnet, yanakları şiş şiş, gözleri patlamış bir klarnetçi. Hatice Abam beyaz gelinlik giymişti. Gözleri hep önünde, durgun ve şaşkındı. Sulu ayran rengindeki bu zehri ağzımda dolaştırıyor, bir türlü yutamıyordum. Sabun gibi, kusturucu bir tadı vardı rakının. Omzumdaki kocaman el pat pat vurarak okşuyordu: “Hah şöyle be! Adam oldun artık.”

Yıllar önce bir pazar günüydü. Hatice Abam beyaz gelinliği ile çekip gitmişti. Omzumu kavrayan kocaman pençeler koparıp götürmüştü onu. Kapkara bıyıkları, insanı dehşete düşüren ateş gibi gözleri vardı. Tarla, bağ, bahçe, mal, mülk gani demişlerdi; yaşadı Hatice Aban...

Yaşamıştı da neden ağlamıştı abam? Neden öyle sıkı sıkı sarılıp öpmüştü beni?

Ama yıllar önceydi, uzun yıllar önce...

Bir gece babam kahveden geldiğinde uçları yukarı kıvrık kır düşmüş bıyıklarını bura bura odada dolaşmış, kaşının tekini yukarı dikerek gözüyle tavanı –yani üst kattaki abayı– göstererek,

— Bi sevdiği mevdiği olmasın kız, demişti.

Anam üst üste tövbe çekmiş, yemin ederek babamın bu konudaki kaygılarını gidermişti.

— Eee, o zaman ne bok yemeye zırlar durur bu?

Kuşkusuz aba da duymuştu üst kattan bu narayı.

— Evden ayrılan her kız ağlar, demişti annem usulca.

Bununki öyle ağlama değil, ölüme gidiyor sanki.

Şimdi bile düşünürüm de Hatice Abamın, mutlaka bir sevdiği vardı derim. Evden dışarı çıkmayan, pencereden bakmasına bile izin verilmeyen bu narin kuş kimi severdi? Uzun sarı saçları, iri gözleri, çabucak kızarıp al al yanan bembeyaz yüzü ne oldu şimdi? Geceleri uyumayıp yolumu gözleyen patlak gözlü, sinir küpü hortlak benim Hatice Abam mı?

O sinir, o yersiz ağlamalar boynundaki şişliktenmiş, öyle der anam. Yazısı kötü yazılmış biçarenin der de ağlar. Hangimizin yazısı düzgün be ana, derim. Kızar bana. Ters ters bakar. Münafık der. Zıkkımın kökünü iç her gece e mi, der. Elimde değil, her sabah

uyandığımda artık bu son, içmeyeceğim diyorum. Ama akşam çökünce, ahh, akşam çökünce ben bambaşka bir adam oluyorum ana. Bir kahır, bir kahır, içmesem dayanamayacağım sanki.

Daha askerde koymuştum kafama, terhis olup eve geldiğim gün de konuyu anama açtım. Bir diklendi ki, '"Bu işin imkânı yok olmaz," dedim kendimce. Hatice Abam o ipsizin evindeydi daha. Peş peşe çocuk doğuruyordu farzmış gibi. Sonra işsiz güçsüz kahve köşelerinde pineklememem ağrına gitmiş ki –komşular da aklını çeldiler; koç gibi delikanlıya yazık, dediler; yarın öbür gün evlendirmeye kalksan kimse kız vermez, dediler; o bir avuç toprağı mezara mı götürecen dediler de– babamdan kalma tarlayı satıp kamyonu aldım. Kamyon da kamyon olsa; benzinli Austin, ecel teknesi. Ormandan ovaya tomruk çekiyordum. Elimiz iyi kötü para tutmaya başlayınca anam da, "Eh, artık sana eli yüzü düzgün bir taze bulalım da başını bağlayalım," demeye başladı. Kocadı ya, mürüvvet görecek biçare. Zamanında müneccimin biriyle bir alışverişimiz olmuş ki hep duymazdan geliyor, hele dur ana her şeyin bir zamanı var deyip konuyu geçiştiriyoruz.

Bir gece eve geldim ki Hatice Abam bizde. İki gözü iki çeşme ağlar. Çocuklar kocaman gözlerle bir köşeye ilişmiş korku ve şaşkınlıkla bakarlar. Anama göz edip sordum. Sen sesini çıkarma gibilerden ağzını büzdü. Meğer abam bir cehennemi yaşarmış da kimselere ses etmezmiş. Döver, söver, gider iki gün gelmez, beş kuruş para da bırakmazmış eve. Hepsine katlanmış da, ağzı gözü boyalı bir karıyı eve getirince tası tarağı topladığı gibi anasının yanına kaçmış. Sen ağlama, dedik, deli olma... Bugüne kadar Allah'ın ayısını ne diye çektin dedik... kamyon var işte dedik, hepimizi besler. Abamızı bağrımıza bastık. İçimiz yandı.

Otomobilcilikten kim kazandı, kim adam oldu ki Hamdi olacak? Çok kahrını çektim o ecel teknesinin. Damla damla verir, alınca da avuç avuç alırdı. Yazın üç gün çalışır beş gün yatardı ya, kışın hiç gözünü açmazdı gâvurun malı. Daracık dağ yollarından ormanların kokusunu çeke çeke, yapayalnız sardırırdım rampaları. Bir yandan motor inler, bir yandan ben düşüncelere dalardım. Sıcak oluyor diye kapıları da sökerdim yaz aylarında. Genellikle acısu diye bilinen, yol boyu ender rastlanan ağaç gölgeli düzlükte durup hem motoru

soğutur, hem de kendimi dinlendirirdim. Her duruşta kana kana içerdim o sudan. Bazen de bir sigara içimlik uzandığım çimenlerin üzerinden uzun zaman kalkmazdım. Dişlerimin arasına bir ot sıkıştırıp dalar ve yapraklar arasından parça parça görünen gökyüzüne bakardım. "Üç beş kenara koysam da dizel bir kamyon alsam," diye düşünürdüm. Bir nakliyata girerdim o zaman. Büyük kentlerin hallerine taze meyve, sebze çekerdim. Tuğla, kiremit, çimento sarardım belki ya da çuval çuval nohut. Abamın bebelerine babalık yapar, büyütür, okuturdum onları. İşlerim iyice yoluna girer de evlenir miydim? Belki. Ama bir ana, bir bacı, üç de bahtsız çocuğun yanına kim gelir? Diyelim geldi, kim durur?

Düşünür dururdum.

Sonra hepsi silinip gitti. Gümbür gümbür gök gürleyen, kısa sürede bütün ormanı susturan bir dolunun kaportayı takır takır dövdüğü uğursuz bir günde her şey bitti. Yukarı şantiyeye çıkmıştım. Dolu dinene kadar orman işçilerinin barakasında oturup çay içmiştik. Sonra kamyon sarılırken de elime bir dal parçası alıp avare avare dolaşmış, kimi, dağlara bakıp düşüncelere dalmış, kimi de sigara içip işçileri izlemiştim. Gök yeniden gürledi sandım. Bağırışlar, çığlıklar... Geri dönüp baktığımda boşanıp yuvarlanan, üzerime doğru gelen tomruklar gördüm. Kaç, diyorlardı. Kaç!.. Kaç!..

İncecik yolları kuduz köpek gibi inen bir cipte açtım gözlerimi. Ovaya iniyorduk, ben acıdan inliyordum. Ayağıma sokulmuş yüzlerce bıçağı kanırtıp büküyorlardı sanki.

Günlerce hastanede yattım. Kangrene çevirdi deyip dizimden kestiler bacağımı.

Kamyon, şoförlük, iş... hepsi bitti. Dünyaya küstüm. Araba satıldı. Bir zaman onun parasını yedik. Sonra Hatice Abam çalışmaya başladı. Anam örgüydü, oyaydı, ince el işleriydi derken üç beş kazanıyor, abam da el kapılarında gündeliğe gidiyordu. Bu beni daha da bitirdi. Tek bacakla ne iş yapılır, diye düşünüp duruyordum.

Bir akşamüstü pencere başına oturmuş sokağa bakıyordum. Yanağımı avucuma vermiş, dirseğimle de minder yastığına dayanmıştım. Abamın küçük oğlu yanı başımda defterini kitabını çıkarmış ders hazırlıyor. İlkokul üçte daha ama cin gibi. Büyük de öyleydi. Cinden de cindi, ama yaz başında, yani okul biter bitmez bir

berber dükkânında çıraklığa başlamıştı. Abam az önce geldi yorgun argın. Canı çıkmış. Kim bilir nasıl çalıştırdılar. “Bir çay vurayım Hamdi,” dedi, “yorgunluk alsın.” “Vur aba,” dedim. Camdan dışarı bakıyordum. Neler düşünüyordum, neler... Gönlüm dolmuş dolmuş da bugünü beklemiş sanki. Alnımı pencere pervazına dayadım.

— Anaa, dayım ağlıyo!

Abam kapıda.

— Ne oldu Hamdi?

— Yok bi şey!

— Ayıp ayıp... koskoca adama yakışmıyor bile. Bir bacak kesilmeyle insan ölür mü? Elin tutar, gözün görür, aklın yerinde... daha ne istersin...

Gelip yanıma oturdu. Kocaman kocaman olmuş elleri kucağındaydı.

— Anam görmesin, dedi, evin erkeğisin sen.

— Hamdi Abi üç porsiyon köfte ile iki koç yumurtası at: bir piyaz, bir de beyazpeynir çek.

Başıyla olurladı Hamdi.

— Yürek çıktı mı abi?

Birden dalgınlığından sıyrıldı. Bir şarkı alıp nerelere götürmüştü onu. Öyle ya, yürek de vardı ızgarada. Maşa ile kaldırıp baktı ki, iş işten geçmiş.

— Yürek yanmış koçum, dedi, fena yanmış.

KINA-GECE

Gökyüzünde tırnak bir ayın solduğu bu temmuz gecesinde, dut ağacının dalları arasından başlarını bir çıkarıp bir yiten kırmızı, sarı, mor ampuller sallanıyordu. Ağaçtan ağaca gerili iplerde renkli balonlar ve krepon kâğıtları rüzgâra başkaldırmıştı.

Kına gecesiydi.

Bedenini hiç iplemeyen göbeğiyle bir düğün tanrısı gibi, iki kişinin arasında, en ön masadaydı Rıza. Sık sık bardaklarını kaldırıp tokuşturuyor ve ağır ağır, bir dua mırıldanır gibi yudumlar alıp ellerinin tersiyle bıyıklarını sıvazlıyor, gözlerini yumup damaklarını şaklatarak "rakı içmenin" doyumuna vardıktan sonra aynı ağır devinimlerle çatallarına, oradan da kabuğu üzerine dilimlenmiş kavunlarına, beyaz peynirlerine uzanıyorlardı.

Gökyüzü dağları yutmadan, gece daha gelmeden başlamışlardı.

Kurbağaların akşamı çağıran yaygaraları başladığında, bahçelerden kırlara doğru ağır ağır yayılmıştı rakının baş döndürücü kokusu, bir de yorgun bir Çingene'nin klarneti.

Masalar dolmamıştı daha.

Erkendi.

Ama Rıza başlamıştı.

Çünkü ışığa vurgun zarkanatlılar fıldır fıldırdı çıplak kafalı ampullerin kâbesinde.

Çalgıcılar da onun masasının hemen yanına yerleşmiş, bir yandan rakılarını yudumlarken –darbukacı içmiyordu, çocuktu daha– bir yandan da Rıza'nın kafasına uygun çalıyorlardı.

Üç Çingene'ydiler.

Bir tümcenin sonundaki nokta kadar küçüktü darbukayı çalan çocuk ama, yanık ve erkekleşmemiş sesiyle en kral şarkıcıya taş

çıkartırdı. Geleceği parlaktı çocuğun, biri elinden tuttu mu ün basamaklarını beşer onar atlaya atlaya çıkar, daha ne olduğunu anlamadan paraya boğulup köşeyi dönerdi. Altına kıyak bir araba çeker, en güzel kızlarla boy boy resimleri çıkardı gazetelerde. Elinden tutarlarsa tabii... Yoksa o da esrara vurgun, düğünlerde yitip gitmiş, bir sarhoş narası ödüllü, yangını sönmüş bir serseri olarak kalacaktı. Nasıl da sevimliydi bembeyaz dişlerinin ışıltısıyla gülümseyen yüzü...

Kemanına beceriksizce sarılan ve salınımlarını bir türlü çaldığına uyduramayan kısa boylu şişman olanı ise yumruk büyüklüğünde ter damlalarını birbiri ardı sıra indiriyordu esmer yüzüne.

Klarnetçi de olmasaydı bir şeye benzemeyecekti çaldıkları. Zayıftı. Avurtları içeri göçmüştü. Aşırı dışbükey gözlerinin aklarında kanlı damardan ağlar olmuştu. Rıza'nın masasının ucuna ilişmiş, hafifçe yana dönerek hem masaya ait, hem de masa dışı bir tavır almıştı. Sol ayağının dizkapağına sağ ayağının bileği gelecek biçimde oturmuş, klarnetinin ucunu da sağ ayak topuğuna dayamıştı. Dışarı uğramış gözlerine oldukça dar gelen gözkapakları yarıya dek iniyor, klarnetine üflerken başını çaldığına uygun olarak kimi sağa sola, kimi de öne arkaya sallıyordu.

Gecelerce sınanmış iki ağır içici de Rıza'yı koruyormuş gibi iki yanında yer almışlardı. Rıza'sız düğün olmazdı, olsa da on para etmezdi. Her düğüne gitmez, kendini bilmez adamlarla, içkiye yeni başlamış delikanlıların bulunduğu ortamlarda ağzına içki bulaştırmazdı. Rıza içerken rüzgâr bile yanlış esmemeliydi. İnsan sarrafıydı ki, "Bu adamdır" dediği adamın hası bilinirdi.

Halilibram da, "Abi kınamız cumartesiye, buyur şeref ver, düğünümüzü şenlendir," dediğinde gök gürültüsü kahkahasını atarak gür, kara bıyıklarını sıvazlamış, "Kısmetse," demişti. Halilibram'ı severdi. Gitmeyecek olsa "Başka yere sözüm var koçum, darılma," derdi.

Rıza'nın göbeğini biçimli biçimli sallaması, parmak aralarına taktığı tahta kaşıkları konuşturarak ortaya çıkması "saat gibi" olduktan sonradır. Gazinolardaki assolist gibidir. Kendini ağırdan satar, ama Konyalı'yı Rıza gibi oynayan yoktur. Kemiksiz Macit'in Avare'yi oynayıp avrat gibi kıvırması da Rıza'lı düğünlerin değişmez kurallarındandır. Kocaman ellerini çarparak Macit'e tempo tutarken,

kimi gür kahkahalar patlatır, kimi de yandan çarklı bir gülüşle oyunu izlerdi.

Çalgıcılar, Rıza'nın masasının hemen yanına ilişmelidir, kurallardan biri de budur. Klarnetçi Rıza'nın kulağına üflemedi mi içtiği rakıya rakı demez.

Çingene havada salınımlar çizdirerek klarnetini çalıyor ve orta yerde göbeklerine dek düğmeleri açık, gömleklerinden ter ve kıl fışkıran adamlar, arkalarına bastıkları yumurta topuk sivri burun ayakkabıları üzerinde, sarhoşluk edebinden bir milim şaşmadan, efendice oynuyorlardı. Rakı bulutlu gecede bıçak gibi bir nara ortalığı paralıyor, ardından da bir şarjör sonuna dek boşalıyordu.

Kına gecesiydi.

Halilibramların evinde, geniş arka bahçede yapılıyordu. İnekler ahırlarında, tavuklar kümeslerinde unutulmuşlardı bu gece. Evin köpeği bile bir köşeye sinmiş, kocaman dilini hoplata hoplata soluyarak, şaşkınlıkla izliyordu alışkın olmadığı bu tantanayı. Kuruluktaki koşumsuz at arabasının üzerine yığılmış çocuklar da, kimsenin kimseye aldırmadığı bu gecede avuç içlerine gizledikleri sigaralarını çekiştiriyor, arada tiz naraları –daha çok çığlıkları– büyüklere öykünerek patlatıyorlardı. Delikanlılık çizgisine gelememiş yarı çocuklar ise –ki saçlarını dana yalamış gibi sağa yatırmışlardı– bira şişelerinin depolandığı kilerin çevresinde sessiz, ama kararlı birer kediydiler.

Halilibram'ın gecesiydi bu.

Borç batağının balçıklarına bata çıka kuruyordu yuvasını. Asıktı masıktı suratı ama, onun gecesiydi. Çalışır çabalar, öderdi borcunu. Askerden geleli ne olmuştu şunun şurasında? Hiç olmazsa bir yıl daha bekleselerdi... Demek ki evlenmek için adımını atmıştı, yiğit çocuktu...

Bu gece aklından çıkarmalıydı bütün kaygılarını.

Döne döne beceriksizce oynuyordu.

Üç kişi yılışık kahkahalarla yerde birini sürüklüyorlar. Kesime giden koyun gibi direniyor yerdeki.

— Bilmiyom lan, valla billa bilmiyom... bilsem çıkar oynardım...

Dinlemiyorlar.

Yerdekini sürükleyenlerden biri yüzünü, boynunu ve ensesini kocaman bir mendille kurulayarak,

— Bırakalım, diyor, biraz daha içirince oynatırız.

Klarnetçi soluklanmak için ara verdiğinde sol yanında oturan hemen bir çay bardağı rakıyı önüne sürüyor, bir başkası da çatalına peynir alıp hazırda bekliyor.

Kemancı ise terliyor, sürekli terliyordu.

Sigarasının ateşi çenesini değdi değecek biri, alnına düşen saçlarını hoplatarak elindeki tespihini çevire çevire yaklaşıyor çalgıcıların yanına. Eğilip kemancının kulağına bir şeyler fısıldıyor. O da gözkapaklarını düşürüp onaylıyor delikanlıyı. Aynı omuz savrukluğu ile dönüyor masasına. İstek şarkı çalınmaya başlar başlamaz da İzzet'in Parabellum'u dokuzluk çekirdekleriyle cayır cayır biçiyor dut yapraklarını.

— Söndürdün kız, diyor İzzet, gençliğimi söndürdün. Kanserimsin sen benim. Kan kanserim!

Ama basıp gidecek, her şey olduğu gibi kalacak buralarda. Yine kırların ıssızında ölmüş bir eşek kurtlanacak, yine cevize giden kızların elleri kınalı kınalı olacak, ama İzzet çoktan Trablus'ta olacak. Belki denizaşırı ülkelere giderse boğacak içindeki iblisi. Ayşen'in yapış yapış tuzlu saçları Akdeniz'in derinliklerine batarken İzzet kurtulacak. Artık azapsız, Ayşen'siz, öldürücü sevgisizliklerle yüklü gecelerden uzak yaşayacak. Çok para kazanacak o cehennem sıcağı ülkede ve adam olarak dönecek ipsiz İzzet.

İşte o zaman en güzel karıyı takacak koluna.

Yine böyle bir geceydi. Ayşen'in düğünü Belediye Düğün Salonu'nda, kent orkestrasının gümbür gümbür çaldığı bir kalabalıkta olmuştu. İzzet o gece Topal'ın Meyhanesi'nin benekli aynalarında çarpılmış, nedensiz yere kavga çıkarmıştı.

Böyle bir geceydi. Yazdı. Ayşen başkasının olmuştu.

Her sabah üç adım gerisinden o götürürdü okula. Akşam lise dağılırken okulun karşısındaki elektrik direğinin altında tespihini şaklata şaklata onu bekler, yine üç adım gerisinden evine dek izlerdi. Yan bakanı, laf atanı yakardı. Ayşen dönüp bakmazdı bile. Bakışları yanlışlıkla çarpıştığında sevgiden çok korku görürdü İzzet o gözlerde. Ama Ayşen'i seviyordu. Ölümüne seviyordu.

— İçelim, diyor biri.

— İçelim, diyor İzzet.

— Olmayanlar için.

— Olmayanlar ve karşılıksız sevenler için.

— Yeter lan, diye gürlüyor Rıza, bozuk plak gibi üçtür aynı şeyi çalıyorsunuz. Ne bu be! Gazinoda mıyız, düğünde mi? Şöyle oynak bir şeyler çal da delikanlılar oynasın.

Yine gözkapaklarıyla onaylıyor kemancı.

Bir masa devriliyor sonra. Gömleğinde tek düğme kalmamacasına bağrını açan bir delikanlı sarhoşluk edebinden bir adım hoplayarak, ensesine doğru kaymış ağzından kedi miyavlamasına benzer bir sesle, çalgıcıların üzerinde odaklayamadığı gözbebekleriyle ayakta sallanıp bağırıyor:

— Çalın lan... o şarkıyı çalın... benim cenaze marşımı çalın.

Bıyıklarını sıvazlayan, göğüsleri halı gibi kıllı sarhoşlar kalın parmaklı ellerini kaldırarak,

— Bi şey yok, diyorlar, oturun!

Sonra da İzzet'e dönerek,

— Senin şarkını yine çalacaklar, sakin ol, diye en baba tavırlarını takınarak yatıştırıyorlar.

Ama Rıza'ya göre içine etmişlerdi düğünün. Bilen de içiyordu bu boku, bilmeyen de.

Masalara hizmet götürenlerden birine seslenerek çağırıyor:

— Bana şu mahallenin delikanlıbaşını göndersene!

— Hemen Rıza Abi!

Az sonra delikanlıbaşı geliyor. Bıyığı yeni terlemiş sırım gibi bir genç.

— Beni çağırtmışsın abi!

— Ne biçim arkadaşsınız siz lan! İçeceği kadar içmiş işte, sapıtıyor!.. Tutun kolundan çıkarın dışarı, sokun başını çeşmenin altına... sonra da yatırın!

Bunu da biz mi öğretelim gibilerden gözünün birini kısıp başını hafifçe yana büküyor.

— Tamam abi, biz de uğraşıyoruz. Arkadaş biraz problemli. İdare ederiz, hiç canın sıkılmasın. Ama şu şarkısını bir daha dinlesin, alıp götüreceğiz. Söz!..

— Çalın lan şu zirzop şarkıyı, diyor Çingenelerden yana dönerek. Sonra da başını "çattık" der gibi sallıyor.

— Boşver, diyor sağ yanındaki ağır içici. Bardağı ile Rıza'nın bardağına dokunarak.

— Gençlik işte...

Şarkı yeniden başlıyor. İzzet'in eli beline gidiyor o sıra. Amaçsız bir devinimle silahına el atıyor.

Yan masalardan biri atılıyor hemen.

— Dur İzzet, bir kaza çıkmasın elinden... Kafan iyi...

İzzet kötü kötü bakıyor yan masaya.

— Kimin kafası iyiyse, diyor.

— Tamam koçum da, atmasan ne olur sanki... Bu seferlik, arkadaşlık hatırına.

— Bir el, yalnızca bir el... Bu şarkı için... Ben bu şarkıyı ne zaman duysam bir el atarım... Ama nerede olursam olayım... kimseyi iplemem anladın mı... Tepeden Allah insen dinlemem...

Bir baş devinimiyle uyarıyor sarhoşluk edebinden bir milim şaşmayan usta içiciler:

— Atmasın!

Arkadaşı geç kalıyor ama. İzzet sarhoşluğundan beklenmeyecek bir ataklıkla yapışıyor silahına. Arkadaşı bileğini kavradığında ise tetik düşüyor.

Silahı elinden alıyorlar.

Bitkince dizleri üstüne çöküyor İzzet:

— Ah ulan kahpe felek, diyor, ah! Ne yaptım sana da bana böyle hayın vurdun? Kahpe kız!.. Allahsız kız!..

Ne Rıza ne Rıza'nın yanında oturan iki ağır içici ne çalgılarıyla geceyi renklendiren üç Çingene ne de bir başkası hedef oluyor İzzet'in sıktığı mermiye. Hiçbir can almadan kırmızı bir ampulü parçalayarak gecenin karanlığına karışıyor dokuzluk çekirdek.

İki kişi sürüklercesine taşıyorlar İzzet'i

— Yazık oldu, diyor Rıza, piç ettiler geceyi.

GEZİNTİLER

“Sen kapıyı tıklat,” dedi annem, “ses vermesini beklemeden de içeri gir. Yatarken sesi güçsüz çıkıyormuş; öyle diyor, aslında kapının vurulduğunu falan duyduğu yok.”

Kulağımı kapıya yapıştırdım. İçerideki saatin vuruşlarını duyabiliyorum. Hafifçe tıklattım. Seslense, mırıldansa, bir şeyler fısıldasa duyacağım. Ama yok. Kapıyı araladım. Sağ yanda, alnımın hizasında, elektrik düğmesinin hemen altında, fişli bir duyla prize sokulmuş lamba sarı bir ışık saçıyordu. Kuş yumurtası büyüklüğünde bir ampul. Bu perdeler gün boyu mu kapalıydı? Tam karşımda somyada yatıyor. Çenesi ile tepesi arasında beyaz bir başörtüsü defalarca tur atmış, ayrıca alnından arkaya doğru da koyu renkli bir başka örtü sarılmış. Bu korkunç sargılar içinde yüzü küçücük, bembeyaz, buruş buruş. Biraz daha araladım kapıyı. İçeri girebileceğim kadar açık şimdi. Ama o devinimsiz. Ne kapının açılmasına ne de sofanın bol ışığının odaya dolmasına bir tepki gösterdi. Yanına yaklaşıp kâğıt gibi beyaz yüzüne baktım. Soluk bile almıyordu. Ölmüş bu... Kapıyı çekip yan odaya girdim.

“Ölmüş,” dedim.

Akşam yemeği için ekmek dilimliyordu annem.

“Ölmemiştir,” dedi kayıtsızca. “Yemek zamanı, diye seslendin mi?”

“Nasıl sesleneyim,” dedim, “cansızdı.”

“Git seslen,” dedi. “Ama kapıyı yine tıklat.”

Kulağımı yine kapıya yapıştırdım. Saatin vuruşları, kendi yürek vuruşlarım, sıklaşan soluğum. Biraz daha güçlü vurdum. Yine ses yok. İçeri girdim. Aynı görüntü.

“Yemek yiyoruz,” dedim usulca. Bir ölüye sesleniyordum.

“Hah,” diye bir inleme geldi yataktan. Gözkapakları aralanmıştı. “Zamanı mı?” dedi.

“Evet,” dedim, “zamanı.” Kendine kimin seslendiğinin ayrımında değildi. Uzun süredir duymadığı sesim yabancı bir titreşim bırakmış olmalıydı kulaklarında.

Üst katta büyük bir çatırtı oldu. Abim bu. Bir yandan bir yana döndü yatağında. Ya da doğrulup oturdu. Daha görüşemedik, çünkü bütün gün çıkmadı odasından. Koca bir sakalı varmış, öyle dedi annem. Kapkara, kıvır kıvır. Ben gelmeden birkaç gün önce kapanmış yukarı. Kimse yüzünü görmemiş o günden beri. Somyada da yatmıyormuş artık, alıp yere sermiş yatağını. Gece bir yandan bir yana dönünce zangır zangır titriyormuş ev.

“Nesi var,” demiştim, “hasta mı?”

Annem yanaklarını şişirmiş, dudakları burnuna doğru yaklaşmıştı. Gözleri iki ateş parçasıydı. Birine “domuz” diyeceği zaman yüzünü böyle yapar, yani domuza benzerdi.

“Hiçbir şeyi yok,” demişti.

“Çalışmıyor mu?”

“Amaan, ne hali varsa görsün...”

Bu konu üstünde daha çok durmak istemediğini anlamıştım.

Odaya döndüğümde tabaklara çorba koyuyordu annem.

“Ölmemiş değil mi?” dedi.

“Yok, geliyor,” dedim.

“Hadi sen otur, başla.”

“Beklemeyecek miyiz?”

“Şimdi gelir.”

“Abime de sesleneyim mi?”

“Bırak! Geberesice...”

“Aç mı duruyor?”

“Ne açı be, gece el ayak çekilince aşağı inip domuz gibi tıkınıyor (yüzü yine domuz yüzü annemin), çatal kaşık da kullanmıyor, hayvan gibi oldu.”

“Neden?”

“Günahmış. Baştan bir iki bana da karışacak oldu. Kaptım maşayı, kırarım o koca kafanı dedim, hayvanlığın lüzumu yok. Kıstı kuyruğunu yukarı kapandı. Ne çalışıyor ne bir şey. İşi de iyice

düzeldiydi, formika masa, sandalye. Hele sen gittikten sonra mal yetiştiremez olduydu. Şimdi sabah akşam dua, namaz, tespih. Arada of çekiyor, arada Allah! Dersin canını alıyorlar. Zebani!"

Kapıdan anneannem girdi. "Ne olmuş bu böyle?" diye düşündüm, kemik yığını! Güçlü bir ışık önünde dursa, bütün iç organları görünecek sanki. Çöp gibi bacakları birbirinden iyice ayrılmış. El örmesi yün çorapları çizme gibi duruyor ayaklarında. Çan gibi kat kat giysi. Yüzünü yumurta kadar gösteren o örtü ve sargı kalabalığı yine başında. Gözlerini kısmış beni tanımaya çalışıyor. Bu da başındaki titremeyi oldukça artırıyor.

"Hangisi bu? İstanbul'a kaçan mı?"

"Yok, Zeynel bu, askerdeki."

"Haah!"

Yine o haykırış. Bir şaşma mı bu, yoksa sevinç mi, belli değil.

"Bitti mi?"

"Bitti mi?" dedim.

Minderdeki yerine geçip oturdu. Başındaki titremenin sonu nereye varacaktı, önlenemez bir biçimde artıyordu. Elini elime alıp kemiklerini öptüm.

"Nasılsın?" dedim.

"Çok fenayım," dedi. Bir de of çekti. Bütün canını bu soluğa toplamış da çıkarıp atıyor sandım. Annemin ona ters ters baktığını gördüm. Numara yaptığını mı sanıyor, ne?

Yukarıda yeni bir çatırtı. Abim oturduğu ya da yattığı yerden kalkıp dolaşmaya başlamıştı. Annemin gözleri tavanda, yüzü yine bir domuz. Kapısının gıcırtısıyla açıldığını duyduk; sonra merdivenlerde önlemli ayak sesleri. Kendi evinde bir hırsız gibiydi. Davranacak oldum, annem kolumda tuttu.

"Otur yerine! Ya helaya gidiyor ya da aptes alacak."

Kararımı verdim, annem yattıktan sonra çıkıp konuşacağım onunla. Askere gitmeden önce olsaydı çekinirdim, ama şu anda onu anlayabileceğimi sanıyorum.

Yemekte sonra anneannem kalktı, bir tüy hafifliğindeki bedenini sürükleyerek odadan çıktı.

"Ne zamandır böyle?" dedim.

"Anneannen mi?"

"Yok," dedim, gözlerimle tavanı gösterdim.

"Bilmem," dedi derin bir soluk alarak, "arada esiyor işte. Ama onun aklını Sabri Hoca denen biri bozdu. Bir sene var, sanayi camiine imam gelmiş bu herif. Öyle vaazlar veriyormuş ki, dinleyenin yüreği ağzına geliyormuş. Bu salak da kanmış ona. İnsanlıktan çıktı. Arada kendine gelir gibi oluyor, sakalını kesip camiyi namazı bırakıyor, işine dönüyor; sonra bir bakıyorsun o cüppe yine sırtında, suratında kapkara bir karış sakal."

Abim bıçkın bir delikanlıydı. İçki içer, kahvede oyun oynar, karı kız peşinde koşardı. Esrar içtiğini de söylerlerdi. Ne zaman başlamış, ne zaman bırakmıştı bilmiyorum. Yedi ya da sekiz yıl önceydi; abim, haftalık çıkan yerel gazeteye "Muhtelif yaş ve renkte kediler satın alınacaktır!" diye bir ilan vermeye kalkışmıştı. Büyük olasılık da bir esrar âlemi sonrası girişmişti bu işe. Onun içkiye olan dayanıklılığını bildiğimden, bu olayı, abimin esrara başlama tarihi olarak kabullenmiştim. Babamı yitirdiğimiz yıllardı. İyice yoldan çıkmıştı. "Filo" diye anılan beş altı kişilik bir arkadaş grupları vardı. Serüvenleri kahvelerde anlatılırdı. Bir kez ben de, kahvede bir köşeye büzüşüp onu dinlemiştim. Beni görseydi mutlaka kahveden atardı. Utanır mıydı? Bilmem. Abimi tanımıyordum, hiç tanımıyordum. Sıkılgan, içedönük biriydi. Gönlü hep kuru kaldı. Toplumdışı kalmış insanlara ilgi duyardı. O da öyleydi. Kalabalık bir dinleyici kitlesine, birçoğunun artık ezberlediği "Keçiler"i bir kez daha anlatıyordu. Sarhoştu. Gülerken yüzü elmacıkkemiklerinde toplanıyordu. Daha o zamanlar, bu gülüşün ardında gittikçe bozulan bir iç dengenin gizleri vardı da anlayamamıştım. Kısık gözleri harcanmış bir zekânın iki yorgun tanığı gibiydi. Öyküsüne "Bizim Koyuncu Salih," diye başladı. Güldü. Bu daha başka bir gülüştü. İçtenliğinin yanında abimin dudaklarına yabancı bir burukluğu da vardı. Gözleri kapalıydı o anda. Olayı birkaç kez dinlemiş olan kahvedekiler de güldüler. "Rahmetli," dedi abim başını iki yana sallayarak. Yanaklarını şişirip bir of çekti. Buna da güldüler nedense. Ama o hiçbir şeyin ayrımında değildi. "Habubi'nin çadırının havalanıp ilçe semalarında uçmasından önceydi; bir yıl kadar önce... Sihirbaz Habubi... Sihirbaz diye geçiniyor ya, yapmadığı tek şey de sihirbazlık. Üçkâğıtçılık, dolandırıcılık, hırsızlık, pezevenklik.

Her yol var adamda. Çok girip çıkmış içeri. Kırığın teki. Her sene panayırda da buraya gelir, çadır kurar. Haybeden bir iki numara yapar, fal bakar, milleti sövüşler, esrar satar, karı satar, barbut atar. Habubi çadırı kurdu mu, biz de filo olarak her gece oradayız. Habubi'nin getirdiği ot buralarda bulunmaz. Bizim tikeyi tutmamız için pabuç kadar ufalamamız gerekirken, o hırtın malından bir yudum kırdın mı aynen astronotsun. Şimdi, bir gece bizim filo tam takım Habubi'nin çadırındayız. Panayır biteli on beş gün olmuş, herkes gitmiş o hâlâ sürükleniyor. Dışarıda yağmur, yerler vıcık vıcık çamur. Biz manzaraları sarmış hafif hafif tütüyoruz. Koyuncu Salih'in (rahmetli) nereden aklına estiyse Habubi'ye, 'Bize bi numara çeksene,' diyesi tuttu. 'Lan bırak,' dedik, 'herif sihirbaz değil ki, dolandırıcı! 'Aaa, senin Habubi alındı. 'Dolandırıcı ha! Alın size ibneler,' dedi. O anda hepimiz keçi olduk, Habubi dahil. Lan bu ne iş? Konuşamıyoruz da. Bir ağızdan meliyoruz hepimiz. Devamlı Habubi'ye göz ediyorum, bizi eski durumumuza getir gibilerden. Yok! Herif zaten sihirbaz değil ki... Yedi bir halt, altından kalkamıyor. Koyuncu Salih en iri keçi olmuş, boynunda da çıngırak var. Önce o çıktı çadırdan, arkasından da biz. Tek sıra gidiyoruz. Gecenin geç bir saati. Yağmur ip gibi. El ayak çekilmiş, Koyuncu Salih nereye, biz oraya. Hükümet alanına geldik. Bir bekçi bizi görmez mi? Koyuncu Salih kuyruğunu diktiği gibi koşmaya başladı. Arkasından da biz. Dört ayak, tam gaz gidiyoruz. Bekçi düdüğe asıldı. Nasıl öttürüyor ama; ölümüne. Başka düdükler de öttü. Koşa koşa ilçenin dışına çıktık. Habubi en arkadan geliyor. En kartımız o. Nasıl yorulmuş, kelebekli gibi öksürüyor. Yağmurdan ıslanmamak için bir ağacın altına girdik. Kafa kafaya verdik, boynuzlarımız birbirine değiyor. Sabaha kadar öyle bekledik. Gün ışırken yağmur dindi. Koyuncu Salih önde, biz arkada düştük yollara. İyice de acıkmışız ama. Kıyak bir çayır bulup otladık, karnımızı doyurduk. Tam o anda, çayırdaki hendekten bir adam fırladı. Hemen tanıdık. Kasap Saffet! Kaçmak için geri döndük ki, her yandan kuşatılmışız. Kasap Saffet önce Koyuncu Salih'i yakaladı. Sırtını avuçlayıp semizliğine baktı. Koyuncu Salih nasıl meliyor –rahmetli– akıllara zarar. Bir yandan korkuyorum, bir yandan gülesim geliyor. Biz de yakalanıp boynuzlarımızdan iplerle bağlandık. Habubi resmen ağlıyor. Keçiler de ağlar mıymış demeyin, herif ağladı işte. En uzun

sakal onda var zaten keçi olmadan önce de keçi sakallıydı. Biraz da kart ya, bıçağı en son o yiyecek. Koyuncu Salih'in üç ayağını birbirine bağlayıp yere yatırdılar. O anda ben bir bağırdım, ama ne biçim bir bağırma! Kasap Saffet de, yardakçıları da toz oldular. Benden keçi halimle insan sesi çıkmıştı. Biz Koyuncu Salih'in iplerini kemirerek ayaklarını kurtardık. Yine kuyruklarımızı kaldırıp koşmaya başladık. Tek korkumuz Koyuncu Salih'in boynundaki çıngırak. Yakalanırsak o yüzden yakalanacaktık. Kendimizi çadıra güç attık. Her birimiz bir kenara yığıldı, soluk soluğayız. Derken içimiz geçmiş. Bir uyandık, yine insanız. Koyuncu Salih'te bet beniz kalmamıştı. Kâğıt gibiydi, hâlâ titriyordu. Çok yaşamadı zaten, o geceki korku götürdü onu. Bir gün kalp krizi geçirdi, tam Kasap Saffet'in dükkânının önünde öldü. Sonra bir gece Habubi'nin çadırı uçtu. Lodostan. Bir rüzgâr var, acayip. Dünyanın sonu sanki. Hepimiz çadırdaydık o gece. Koyuncu Salih öleli bir yıl olmuştu. Habubi çadırın iplerine yapışmış, gözleri ceviz gibi, durmadan yalvarıyor. Gidip biz de ipleri tutacakmışız, yoksa çadır uçarmış... Biz zaten uçuyoruz, Habubi de kalkmış iplere yapışın diyor. Sonra çadırın ve iplere yapışmış Habubi'nin bir iki metre havalandığını gördük. Yalanım varsa iki gözüm şuraya aksın. Habubi tam ortamıza düştü, çadır da uçup gitti..."

Herkes dizlerine vura vura gülüyordu. Gülerken de "Ulan Rıza..." diyorlardı. "Ulan Rıza..." Abimin gözleri kapalıydı. Yüzü şakaklarına doğru toplanmıştı. Yine o gülüş, o korkunç maske.

Sessizce çıkmıştım kahveden.

Annem de yatınca sessizce üst kata çıktım. Ev çok bakımsızdı. Hele üst kat, kullanılmadığından daha da korkunç görünüyordu. Sofadaki pencere camlarından biri kırıktı. Perdeleri yoktu. Abimin kapandığı odanın önünde durdum. Gözümü anahtar deliğine dayayıp içeri baktım. Cılız bir ışık vardı, belki de mum yakmıştı. Yere serdiği yatağın bir bölümü sığıyordu anahtar deliğine, bir de annemin kışlık soğanlarının bir bölümü. Ama onu göremiyordum. Tam kapının kolunu tutup açacaktım ki, bir hıçkırık durdurdu beni. Abim içeride ağlıyordu. Kapıyı açamadım. Sessizce aşağı indim.

Ertesi akşamdı. Annem, ben, anneannem yemeğe oturmuştuk. Üst kattaki odanın kapısının açıldığını, merdivenlerden paldır küldür

inen ayak seslerini duyduk. Oysa kimseyle yüz yüze gelmek istemediğinden, bir hırsız gibi...

"Kim?" dedi anneannem, "Rıza mı?"

"Hee," dedi annem.

Abimin dış kapıyı çarptığını duyduk.

"Hayırdır inşallah," dedi annem.

Bakıştık.

Bir süre sonra dış kapı anahtarla açıldı. Soluğumuzu tuttuk. Abimin ayak sesleri yemek yediğimiz odanın önünde durdu.

Kapıda, kısacık saçları alnının iki yanından içlere doğru iyice açılmış, kapkara sakallı, göbekli bir dev dikiliyordu.

"Hoş geldin birader," dedi.

Uzattığı elini sıktım. Yanaklarımdan öptü. Masaya gazete kâğıdına sarılı bir şişe koydu.

"Karnım aç, bir şeyler getir," dedi anneme. "İki de bardak koy masaya."

Gazete kâğıdını açtı. Bir şişe büyük rakı.

"Yarın dükkâna gideriz," dedi, "şu işleri bir yoluna koyarız."

"Olur abi," dedim.

DUMAN

Kocaman elleriyle üst geçit köprüsünün demirine tutunup bedeninin ağırlığını kollarına verdi. Bu cehennemi ilk kez görüyormuş gibi dehşetle irkildi. Sessizlik ve sahipsizlik, elleriyle kavradığı demirin soğuk yüzüne bile sinmişti. Ne güneş vardı ne ışık; ne aydınlıktı ne karanlık; günle gece, ölümle yaşam arası gibiydi baktığı boşluk. Ortalık öylesi bozbulanıktı ki; pişmanlık, acıma, korku ve inançsızlığa benzer karmaşık duygular içindeydi. Gözlerini biraz daha kıstı. Hiç böyle bir boşluğa bakmamıştı. Çölü bilmezdi. Havalanıp bulutların üstünde de uçmamıştı. Denizde boğulan birinin göreceği son görüntü olmalıydı bu.

Sıkı sıkı yapıştığı demirli bırakıp yeniden yürümeye başladı. Az sonra soluk portakal renkli bir lekenin yoğun dumana sızmaya çabaladığını gördü. Ellerini pantolonuna sildi. Leke gittikçe yoğunlaştı ve iki parçaya ayrılarak ardında kapkara bir oylumla belirip netleşti. İyice yaklaşınca bunun askerî bir kamyon olduğunu anladı. Yanından homurtuyla geçip kısa bir süre sonra yine dumanın içinde yiten aracın branda ile kaplı arka bölümünde miğferli ve bacak aralarına aldıkları silahlarını tutan askerler oturuyordu. Vitrindeki mankenler gibiydiler. Donuk. Ölü.

O da böyle bir araçla gelmişti bu noktaya. Kimsenin konuşmadan sepetler gibi karşılıklı oturduğu, boş boş bakıp birbirini görmediği kamyondan bozma dağıtım aracı burada durup onu bırakalı ve bir hayalet gibi dumanlara karışıp gideli yarım saat bile olmamıştı, ama ona, bütün geceyi burada geçirmiş kadar uzun gelmişti. Aylardır yorgundu. Bir türlü dinlemiyordu. Hiç canı çekmeden, çiğnendikçe büyüyen lokmalarla akşam yemeğini yiyor ve mindere uzanıp bir sigara içecek zamanı ancak buluyordu. Sonra kolları ve bacakları

çekiliyor, üzerine bir ağırlık çöküyor, oracıkta uyuyakalıyordu. Bu tembelliğine karşın ne uykuya doyuyor ne de dinlenebiliyordu.

Bu kez kocaman ellerini yumruk yapıp ceplerine soktu. Demir parmaklıkların karartısını izleyerek yürüyordu. Onu aşağı köprünün altına indirecek merdivene gelince durdu. Demire yaslanıp dumanlarını yuttuğu boşluğa baktığından bu ana dek kendi kendine konuştuğunun ayrımına vardı.

Bugünkü işi, üst geçidi yere bağlayan kalın beton direklerin dibinden başlayacaktı. Sokağa çıkma yasağı az önce bittiğinden ortalıkta kimsecikler yoktu. Dumanın sere serpe serildiği caddeden tek bir araç bile geçmiyordu. Duvarlara, beton sütunlara ve tahta perdelere reklam, film, aranan insanların afişlerinin yanı sıra "Kentimizi Temiz Tutalım" uyarıları da asılmıştı. Ama kentimiz temiz tutulamıyordu. Sabahın erken saatlerinde işe koyulan temizlik görevlileri şaşılacak derecede çok ve akıl almaz çeşitlilik gösteren çöplerle boğuşuyorlardı.

Görev yeri olan üst geçit köprüsünün altına inmişti. Bir sigara yaktı. Yılların alışkanlığı bir türlü bırakılamıyordu. Önce çevresini gözden geçirdi. Bir gün önce de aynı yeri temizlemiş olmasına karşın yine kâğıt, sigara paketi, mendil, yiyecek artığı, ayakkabı, çorap, kaset, don, kanlı pamuk, naylon torba türünden bir yığın çöple karşılaşacaktı. Hangi arada beceriyorlardı bunu? Üzerinde kocaman kocaman "Çöp" yazan kutular, bidonlar süs için mi konmuştu? Süpürge ve küreğini sakladığı en dipteki beton ayağa doğru yürürken az daha yerde kıvrılmış yatan kocaman bir köpeğe basıyordu. Görünce de elinde olmadan sıçradı. Biraz daha dikkat edince bunun pek köpeğe benzemediğini anladı; top gibi olmuş bir adam yatıyordu yerde. Sokağa çıkma yasağı az önce sona erdiğine göre geceyi dışarıda geçirmiş olmalıydı. Arananlardan biri miydi yoksa?

— Hey gardaş, dedi, ölü müsün, diri misin, nesin?

Yerde yatan ses vermedi.

Eliyle dokunup sarstı. Yine bir yanıt alamadı. Eğilip yüzüne bakınca onun ölmüş olduğunu anladı.

Dört, belki de beş saattir ölüyüm. Elimde olmayan bazı nedenlerden ötürü yaşamdan ayrılmak zorunda kaldım. Ölü olup olmadığını anlayamayacak denli şaşkındım, ama başımda dikilip "Ölmüş bu herif!" diye bağıran temizlik işçisi durumumu bir kez daha vurguladı. Kaçması için uyardım onu. Duyuramadım. Ölülerin sesi dirilere ulaşamıyor demek. Ölümün bir çözüm olacağını düşündüğüm zor günlerden geçtim, ama hep düşüncede kaldı. Kendi yaşamına kendi elinle son vermek güçtür aslında. Bu tür çılgınlıklara şaşmışımdır hep, ölümde ne bulurlar diye. Yitirecek hiçbir şeyim olmamasına karşın çekindiğim neydi? Can verirken çekeceğim acı mı? Bir gün mutlu olabileceğim umudu mu? Yoksa yaşam denen karmaşayı henüz çözememiş olmam mı? Bilemiyorum. Belki de bu kadar rahat ve acısız olacağını bilseydim bugünü beklemez, hiç olmazsa kendi istemimle son verirdim –kendi istemimle biçim veremediğim– yaşamıma. İnsan yaşarken böyle düşünemiyor ama (sanırım her ölü bunu acı acı düşünmüştür) ölünce güneş yok, ses yok, kuşlar yok, şarap yok. Ama bütün bunlara karşın yaşamım boyunca rastlamadığım bir dinginlik, sarsılmaz bir susku var. Bir de ölümün sürekli tembelliği...

Bundan iki akşam önceydi sanırım, gözlerime kadar inmişti zehir. Umursamamış, gözlerimle gırtlağımdaki yangıyı ayyaşlığıma vermiştim. El-avuç bir şeyler uydurdukça (dilenmek değil benimki, istemeden veriyorlar) iyi kötü midemin sesini susturduğum gibi şarap alacak parayı bile denkleştirebiliyordum. Bizler için üretilen, göstermelik ederli kimi şaraplar satılır kıyı köşe büfelerde. Onlardan alıyorum. İspirto ya da bira ile karıştırılınca bir işe yarıyor. Gözlerimin biberlenmiş gibi yandığı akşam param az olduğundan yalnız şarap almıştım. Yirmi dört saattir açtım. Bu nedenle de içinde bulunduğum durumu zehre yoramamıştım. Ama dün akşam bıyıklarıma kadar indi ki zehir, bu işte bir iş var, dedim. İlk kez korktum. Korkumun tek nedeni ölümdü kuşkusuz. Onca rezil yaşamıma karşın ölümü istemiyordum. Adını bile bilmediğim böceklerin bu bedende payı olamazdı. Yaşam güzeldi. Önümüz yazdı.

Ama o rezil düşman...

Ele geçiremediği yer kalmayacaktı artık kentte. Beni barındıran bu köprünün ayaklarına kadar indiğine göre, siz ey kravatlı beyler, kürklü bayanlar, dar pantolonlu genç kızlar, kravatsız baylar ve

kürksüz bayanlar, boyun atkılı ve gür bıyıklı delikanlılar, sayrılar, yaşamı tanımayan günahsız bebeler... artık gerisini siz düşünün...

Akşam biraz daha azıp bıyıklarıma ince, sonra bıyıklarımı aşıp üst dudağıma değince, oradan çeneme doğru yürüyünce, geliyor dedim, beklenmedik bir biçimde, pisi pisine geliyor hem de, şişenin dibini bul, yoksa mundar gideceksin. Böyle söylendim kendi kendime. Yerleri koklaya koklaya çevremde dolanan bir sokak köpeğini taşladım; kaç dedim, dört ayağın var senin, kaç bu kentten! Kuyruğu arka ayaklarının arasında, başı bana dönük yan yan on metre kadar gidip durdu. Dönmüş bana bakıyordu. Ellerini sayarsak, senin de dört ayağın var, sen neden kaçmıyorsun, demek istiyordu. Boşalmış şarap şişesini üzerine fırlattım. Sesleneceğim, uyaracağım kimseler yoktu ortalıkta. Beş parasız bir tanrısıydım bu kentin. İçleri asker dolu cemseler de vız gelirdi bana, polis otoları da. Hoş, onlar da yoktu ortalıkta. Saatler önce üç el silah sesi duymuştum. Çok uzaklardan gelmişti. Sonra yine sessizlik. Bir de siren öttüren panzer sesleri çalınmıştı kulağıma. Sırtımı beton direğe dayayıp öylece beklemiştim. Bu sirenler kente inen duman için ötüyordu.

Sonra öldüm.

O daha ölmemiş, kuyruğunu sallayarak dolaşıyor çevremde.

Hiç-bir-şey yapamıyorum ona, parmağımı bile oynatamıyorum artık.

Ölüyüm. Ne zehir umrumda ne soğuk ne de açlık. Suratıma öyle alık alık bakacağına kaldır beni buradan. Pisi pisine ölen adam görmedin mi hiç? Götür beni, nereye koyacaksanız koyun. Para, pul, ev, ana, baba, karı, çocuk, adres, madres yok bende. Belediye böyleleri için ne yapılacağını iyi bilir. Sen haber ver, gerisine kafanı yorma.

Bugüne kadar hep kuş ölüsü süpüren kent temizlikçisinin süpürgesine gözleri patlak ve ağzı yarı aralık bir insanoğlu takılınca dehşete kapıldı.

Ölmüş, dedi.

Hava mı gelir aklına, zehir mi?

Açlıktan ve soğuktan gitmiş gariban, diye düşündü.

BOZGUN

Amcamın alnı kırış kırış, kaşları alabildiğince yukarıda. Şaştığından mı böyle, yoksa bu onun olağan bir edimi mi? Belki de kapıyı kime açsa –davulcu dahil– yüzü aynı olacak; kaşlar yukarıda, alın kırış kırış. Evin karanlık girişinde koyun, kan ve kuyrukyağı kokusu. Dirseğine dek sıvalı kollarında da öyle. Bu görünüşüyle hiç de konuk ağırlamaya hazır değil. Taş avluda, dut ağacının dalında çengele asılmış koyun, kiler kiremitliğinde diken gibi allak bullak kediler. Ooo, buyrun buyrun, derken sesi düz, coşkusuz, yalnızca dudaklarında genişlemiş bir gülücük, altın dişinin yadırgı ışıltısı. Karşımızda, elinin kanını bile yıkamaya zaman bulamamış kıskıvrak bir Aptıraman Amca! Babam ona öyle der, Aptıraman.

Her Kurban Bayramı yinelenen bir tören bu, zamana karşı bir yarış. Koyunun kesilmesi, yüzülmesi, parçalanması, dağıtılacakların ayrılması öğleye dek bitecek, öğle yemeği yendikten sonra giyinip süslenerek –ama her şeye karşın o iğrenç koyun kokusundan tam olarak kurtulamadan– amcam basılacak.

Babam yüzme bıçağını dişleri arasına sıkıştırıp yumruğu ile deriyi etten ayırmaya çalışırken abim, "Aptıraman Amcam daha kesmemiştir bile," der. Bana söyler, amaç babama duyurmaktır. Ben de aynı yapmacıklıkla sesimi yükselterek, "Bıçakları bilemeye uğraşıyordur," derim. Babam aldırmaz görünür, ama ne kadar hoşlandığını anlarız. Dayıma anlatırken de yüzünde küçümseyici bir gülücükle, "Aptıraman hem koyun yüzmesini bilemez, hem de her bayram gider kuyruklu alır," der. "Sabahtan öğleye kadar iğneyle kuyu kazar gibi çalışır, ama yüzdüğü deriyi gör: kalbur!" Dayıma da bulaşmıştır o alaylı yüz, hem sigarasını çekiştirir, hem gülümser.

Ayakkabılar sofa kapısının önünde çıkarılır. Önde babam, ardından abim, arkadan da ben, yengemin konukları ağırlamak için günlerce önceden hazırladığı odaya gireriz. Oda aynı oda, bayramsız da burada ağırlanırız. Aralıksız akraba baskınlarına karşı, duvar boyunca yan yana dizilmiş sandalyeler dışında her şey aynı, yerleri bile değişmemiş. Minderin solmuş halısı, köşelerde yengemin çeyizlik kırlentleri. Yine de algılayamadığım bir şeyler var. Belki de annemin "Bayram Havası" dediği elle tutulmaz, gözle görülmez şey. Yengem daha sonra gelecek, yusyuvarlak, top gibi, ama görünüşünden beklenmeyen bir ataklıkta. O da hazırlıksız, üzerinde günlük giysiler, koyun, kan ve kuyrukyağı kokusu, ayrıca sabun ve kolonya. Yüzünde telaşlı bir gülüş: "Abdurrahman'a söyleyip duruyorum, elimizi çabuk tutalım, bugün bayram, diyorum..." Babamın Aptıraman'ına göre ağdalı bir söyleyiş bu; r'leri oldukça ağır. İnsanı bezdiren bir ezgisi var. Kuran okur gibi. Babamın yüzünde hoşgörülü, ama hoşgörülü olduğu kadar da utku kokan bir gülüş.

Abim ne de olsa delikanlı artık. Sesi bile değişti, saksağan gibi çıkıyor. Oturuşu daha sıkılgan, daha adam. Hatırı sorulduğunda, her ne kadar ona yabancı da olsa, yakışmasa da (bunu o da biliyor) "Teşekkür ederim, iyiyim," diyecek. Benim için ise, "İyiyim," deyip gülümsemek yeterli.

Konuşulacak konular geçen bayram, ondan önceki bayram nasıl gelişmişse öyle gelişecek. Önce cami. Babam kaçta kalkmış, kaçta camiye gitmiş, nerede yer bulmuş, hoca hutbede neler anlatmış. Sabah namazına bayramdan bayrama gidildiği için önemli bu. Hutbenin ise gereksiz yere uzatılması doğru değil. Kurbanın nasıl kesileceği, bayram namazının nasıl kılınacağı biliniyor artık, sen namazını bir an önce kıldır ki, millet kurbanını zamanında kessin. Sonra sözü amcam alacak, bütün bu işleri onun nasıl yaptığını dinleyeceğiz.

Bunlar asıl konuya geçmek için hazırlık. Konu kurban! Nedense bu bayram da koyunu almak için belirledikleri gün, fiyatların en düşük olduğu gün. Arife günü ateş pahasıymış. Yıllardır hiç tongaya basmadılar, hayvanların ateş pahası olduğu günler onların aldığı günden ya bir gün öncesi ya da sonrası.

Ardından koyun nasıl kesilmiş (bu arada bıçakların bilenmesiyle ilgili ayrıntılara da girebilirler), kaçta babamın işi bitmiş, et nasıl çıkmış...

Ama bugün küçük bir terslik var. Annem cami için uyandırdığında şakır şakır yağmur yağıyordu. Hâlâ da dinmedi. Pencerenin başında, yağmuru izleyen annemin yüzü kaygılı. Sanki o görünmeyen "hava"yı yıkayıp götürmüş.

Az önce camiden geldik. Babam, "Siz eve gidin," dedi, "bu yağmurda mezarlıkta işiniz ne." Üstelemedik. O içinden mırıldanırken biz de sesli olarak –amaç ona duyurmak– "Selamünaleyküm ehl-i kabir," demekten yoksunuz bu bayram. Abim çok hoşnut. Çünkü mezarlığı hiç sevmiyor. Aslında korkuyor.

"Camide yer bulamayanlar döndüler," dedim anneme.

"N'apsınlar, bu yağmurda da dışarıda kılamazlar ya."

"Keşke biz de geç kalsaydık," dedi abim.

Annem ters ters baktı ona.

"Koyunu nasıl kesecek?" dedim.

"Kesemez!" dedi abim.

"Diner elbet," dedi annem, "hep yağacak değil ya."

Babam mezarlıktan bir kucak yakınmayla döndü. Her yer çamurmuş, batmış. Ne biçim yağıyormuş mübarek. "İyi ki siz gelmediniz," dedi bize dönerek. Yağmur belki de aklını karıştırdı babamın, kim bilir, mezarlığa adım attığında ehl-i kabiri selamlamayı bile unutmuş olabilir. Çünkü yağmur çok kötü yağıyor.

"Hadi bayramlaşacağız," dedi annem abime. Yani kendine çekidüzen ver. Çünkü babamın tadı yok. Çünkü yağmur çok kötü. Yine de dördümüz ayakta dikilirken o kokuyu, bayramın o gizemli havasını duyumsadım. Çözemediğim aldatıcı bir yanı da var. Sanki tiyatro sahnesinde gibiyiz.

"Koyun nasıl kesilecek baba?"

Kısa olmasına karşın bize oldukça uzun gelen bir sessizlik oldu.

"Dinmedi mübarek," dedi babam. "Aptıraman'ın kuruluğu var, o keser."

"Diner inşallah," dedi annem. "Berekettir, yağsın, ölüleri de düşünmek gerek."

Ama zaman geçtikçe ne bereketliliği kalıyordu yağmurun ne de mübarekliği. Durup durup bıçakları gözden geçiriyordu babam. Aptıraman Amcam koyunu çoktan kesmişti, bundan emindik.

"Hem günah," dedi babam doğrudan yağmura çıkışarak. Çünkü koyunun melemesi duyuluyordu arada ve babam buna dayanamıyordu. "Günah," diyordu, çünkü onlara "malum" olurmuş, zaman geçtikçe, "kesin beni" diye yalvarırlarmış.

"Bayrama benzemeyen bayram," diye mırıldandığını duyduk babamın. Başka zaman olsa "günaha girme" derdi annem. Ama susuyor. Çünkü babamın sağı solu belli olmaz artık. Değil mi ki "mübarek" yağmura kafa tutuyor...

Yağmur öğlende dindi.

Babam koyunu yüzüp (bu arada deri de birkaç yerinden zedelenmişti, çok acele ediyordu, abimle göz göze gelemiyorduk, gelsek gülecektik, bayram günü de hırpalanmak istemezdik) çengele asmıştı ki dış kapının çalındığını duyduk. Kapıyı annem açtı.

Aptıraman Amcamla yengem!

Bir baskın bu! Ya da bozgun. Bu kez –yıllardır ilk kez tanık oluyorduk– alnını kırıştırıp kaşlarını yukarı atma sırası babamda. Yüzünde çok çirkin bir gülüş donmuş. Ne "Ooo" ne de "buyurun". Çünkü koyun yeni asılmıştı çengele ve Aptıraman Amcamın işi çoktan bitmişti. Böyle bayram olmazdı, biliyorduk.

"Ne o be," dedi Aptıraman Amcam, "işi kolaylayamamışsın daha."

"Allah'ın belası yağmur," diye söylendi babam.

Abime baktım, dudağını dişlemiş önüne bakıyor. Ben kendime o kadar güvenemediğim için üst kata kaçtım.

İŞSİZLİĞİN UZUN GÜNLERİNDEN BİRİ

Yeni Melek Sineması'nın önünde bekledim onu. Bir gece öncesi içki masasında söz vermişti, bu işi kıvıramazsa anası avradı olacaktı, öyle demişti. Şeytan'a benziyordu – yani Şeytan diye bize yutturulan resimlere. Pantolonunu ve donunu çıkarsa kıçında sallanan ucu püsküllü kırmızı bir kuyruğu göreceğimden emindim. Macit'teki bu hızlı değişim, bu baş döndürücü insanlıktan şeytanlığa geçiş nasıl açıklanır! Belki o da beni görünce ürktü, aynı kaygılara kapıldı. Bir rastlantı sonucu burun buruna geldik. Yaşamı belirleyen açıklanması güç rastlantılar zincirinden biri.

Bir çıkış yolu aramıyorum artık, eski özlemlerimi yitirdim. Umut da gitgide aşınıyor. "İnsan umutsuz da yaşar," diyor bir şarkı. Eskiden gülerdik, narkoz derdik bu tür şarkılara. Şimdi bal gibi dinliyoruz. "Yüzü gülen adam gösterin bana," diye bağırıyorum, "yüzü gülen insan. Işıkları yakın," diyorum, güneş nerde. Karamsarlığa yuvarlanıyoruz. Kimse o boş gözlerini döndürüp de bakmıyor bana. Yüzler sabun, yüzler alçı. Bedeli çok ağır ödenen bir dönemden geçiyoruz, diyorum, ne kadar az yara alırsak, yani bu dönemi atlatırsak... Duymuyor kimse. Karı, kocaya yabancı, kardeş kardeşe. Sağırlar... sağırlar... Evet bu nedenle içki bardaklarını koltuk değnekleri gibi kullanıyoruz. Gün batınca yük daha da ağırlaşıyor. İçmesem olmuyor. Olmuyor. Rahatlamanın soysuz yolu.

Macit böyle bir akşamda çıktı karşıma. "Vaay... Ooo... Sen!" gibi coşku dolu, bize başkalarınca benimsetilmiş bu sağlıksız kalıtların yapaylığı içinde kucaklaştık.

"Otur," dedim, "sana bira söyleyeyim."

O an Şeytan'a benzemiyordu nedense. Yüzün buruşturarak, "Afiyet olsun," dedi, pat pat da omzuma vurdu. "İçemiyorum artık. Mide denen o torbayı emekliye ayıralı çok oluyor; ama senin hatırına bir bardak... Onu da yudum yudum... Maksat muhabbet olsun."

İkinci birayı söylerken de nazlandı, sonra üçüncü ve dördüncü bardakları içti. Çenesi düştü.

"Herkes içerde," dedi yumruğunu masaya vurarak ve ince bıyıklarını çektirip boşluğa keder dolu bakarak. "En çok da İlhami'ye bozuldum. Kendi ayaklarıyla gidip teslim oldu. Lan, gel seni saklayayım, dedim; yurtdışına çıkarayım. Çevrem var benim. Yok. İlle tezgâhtan geçip kahraman olacak. Seni gördüğüm iyi oldu. İnsan yüzüne hasretim. Ortalık hanzodan geçilmiyor. Uzun zamandır görüşemedik, neler yapıyorsun?"

"İşsizim," dedim.

Şaştı. "Nasıl olur?"

"Öyle işte," dedim, "işsiz."

Bu kez kızdı. Eski dostlardan kopuk yaşar, kimseleri aramazsam böyle orta yerde sap gibi kalıverirmişim. Neden sanki onu aramamışım; onda bir çevre varmış –anası avradı olsun– istediği adamı istediği işe sokarmış (bi bira daha mı? Eh, inceldiği yerden kopsun).

"Bak, benim diplomam var," dedim, "askerden geleli yedi ay oluyor."

"Tüh," dedi, "daha askerden geldiğin gün beni görecektin, ertesi gün masanın başında adam tokatlardın."

"Ben trenlerde kalem sattım," dedim, "küçük oyuncak tabancalar ve altı tarak bir arada. Kartal'da araba vapuru sırası ve bekleyen kamyonların plakalarını siyah boya ile güçlendirerek ya da arka çamurluğundaki paspaslara sevdabu, gözlerimçekerbuçileyi, yiğityaralıolur, geçmeforduüzülürsün yazıları yazıp kimi de ön tamponlara maşallahlar oturtup şoförüne göre yolumu bularak; ama ben üniversite amfilerinde dirsek çürüttüm ve sınav geceleri zift gibi çaylarla ne sigaralar içtim. Ciğerlerim hâlâ ah eder bana; midem isyan. Yorgun beynimle küsüm yıllardır. Erzincan'da yaptım askerliğimi. Asteğmendim. Erler severdi beni, kafa adamdım. İyi para geçerdi elime, beş kuruş tutamadım. Bir gün bir kamyonun plakasını boyuyordum, karayağız şoför, asteğmenim, demez mi? Tanıdım

delikanlıyı, Manisa'nın Demirci ilçesindendi, adı Ahmet'ti ama soyadını çıkaramadım. 'Yanlışlık olmasın usta,' dedim. Kafasını kaşıyıp insan insana bu kadar benzermiş dedi ve bana askerliğini, benzerim 'kıyak adam' Asteğmen Kemal'i anlattı."

Macit sürekli ah edip vah ediyordu. Şeytan değildi daha.

"Üzülme," dedi. Kupkuru parmakları omzumu sıkıyordu. "Kaç kişi kaldık şunun şurasında... Yarın ben Lami Abi ile görüşeyim, onun üst düzeyde tanıdığı çok."

Sarılıp iki yanağından öptüm. Etkilenmiştim. Çoktandır unuttuğum o umut denen bela sarmıştı benliğimi. Birer bira daha söyledim.

"Yarın seninle buluşalım," dedi.

"Buluşalım," dedim.

On sekiz otuz ikimiz için de uygun bir saatti. Yeni Melek Sineması'nın önünde, tam on sekiz otuzda!

Şeytan'a benziyordu, evet, akşam anlayamamıştım. Saat on dokuz oldu. Işıklarla caddenin yüzü değişti, gülüşü çirkinleşti; ileri saatlerde ise korkunçlaşacak. Artık her şey yasadışı. Ben bile. Ama bütün çirkinliklere karşı adlandırmadığım kimi güzellikler var ki, duygusal damlalarını bozuk bir musluk gibi içime düşürüyorlar. Bu da bana güç veriyor. Macit yok. Caddeye çıktım. Ağır ve kararsız yürüyorum. Galatasaray'daki ganyan bayiinin oradan geri döneceğim. Belki karşıya geçerim. Şeytan'ı boşuna aradı gözlerim. Karşıya geçtim. Caddeyi bu kez de bu yakadan yürümeye başlamıştım ki, yolumu genç bir adam kesti. Beni durduracağını, sigara ya da para isteyeceğini anlamıştım. Çünkü iki adım önümde nohut rengi montu olan kalın enseli biri köpek kovar gibi tersleyerek savmıştı başından. Bu kez sıra bendeydi. Büyük salınımlarla yalpalayacak kadar içmişti. Yüzüne oturttuğu dilenci gülüşü yama gibiydi.

"Beyabicim bi dakka," dedi. Durdum. O seslenmeseydi de duracaktım belki. Beni, sürüklendiğim o birahaneden kurtarıp bir sinema salonuna sokacak kafamın içindeki eli kırbaçlı küçücük buyurgan benzerimin başkaldırmasını bekliyordum.

"Ne var?" dedim genç adama. Yüzü sakallı, avurtları çöküktü. Göz çukurlarından iki cansız bilye bana bakıyordu.

"Çok afedersin abicim ama," dedi, "bugün benim doğum günüm."

“Ne garip, benim de,” diye düşündüm ve o anda adama hiç gerekmeyen bir biçimde gülümseyerek, “Nice yıllara,” dedim. O ise, “Elim yaralı zaten,” dedi pis sargılı bir bileği göstererek. “Ama bıçak yarası, yanlış anlama! Başka yara değil. BIÇAK! Bu günümde bir bira içecek param bile yok beyabicim.”

“Al bununla iç,” dedim. Avucuna tutuşturduğum paraya baktı bir süre.

“Harbi adamsın,” dedi. “Bir de sigara verirsen tam delikanlı işi olur.”

İki tane sigara verdim, birini içsin, birini de kulak arkası yapsın. Ama o ikisini de cebine attı ve elini göğsüne bastırarak, “Eyvallah,” dedi.

Çiçek Pasajı’nın kapısı yakınken yürümenin, Şeytan’ı aramanın ve kendimi aldatmanın hiç gereği yoktu. Girişin sağında solunda ayakta bira içen kalabalığın arasından süzülüp bir süredir alıştığım küçük ve salaş dükkâna girdim. Yaşlı dostum her zamanki yerindeydi. Adlarımıza bile bilmiyorduk. Ama iyi dosttuk. Yaşlı dostum kafasının bütün ağırlığını dirseği ile masaya destek yaptığı avucuna bırakmış, bira bardağına ilk kez görüyormuş gibi şaşkın şaşkın bakıyordu. Bir bira alıp yanına oturdum. Macit beni yemişti, kötü yemişti hem de.

“Yine o cambaz,” dedi yaşlı dostum. Birlikte cambazdan yana baktık. Gösteri yapacağı masayı orta yere doğru sürüklüyordu. Her gece yüreğim ağzımda o cambaza bakmaktan yoruldum. Bardağı süt doluymuş da, yüzeyinde tutunmaya çalışan kaymak tabakasını dağıtmak istiyormuş gibi üfledi yaşlı dostum. Küçük küçük dalgacıklar oluştu bira bardağında.

Türk müydü? Afgan mıydı? Hintli miydi? Neydi? Bir cambazdı. Yaşamını sürdürmek için ölüme kafa tutuyordu. Hepimiz cambazdık. Boyu ne kadar kısaydı bu gece. Bana mı öyle geliyordu, yoksa bir gecede boydan mı çekmişti. Elleri her zamankinden çok titriyordu. Yüzü sapsarıydı. İçmeden yapamıyordu, belliydi. Masanın üzerine koyduğu dört bira şişesinin ağızlarına bir sandalyenin bacaklarını oturtmaya çalışıyordu. Ellerinin titremesi masaya, şişelere ve güçlükle dengede durabildiği sandalyeye bulaşmıştı. Her geceki gösteri yinelecekti. Masanın üzerine çıkıp sandalyeye tutunacak, sonra da

gücünü kollarında toplayarak dal gibi ince bedenini kaldırarak amuda dikilecekti.

Çatal, kaşık, bardak, keman, klarnet, darbuka, fıstık, leblebi, mihrabım diyerek, mastika, midye dolma, kokoreç, akordeon, tambur, cümbüş, dandi, nara, kahkaha, yarasın beyler arasında sandalyenin üstünde amuda kalkmıştı cambaz. Zangır zangır titriyordu. Alkışlayanlar vardı. Titremesi gittikçe büyümüş, ardından da dengesini yitirmişti. Şişeler ve sandalyeler ile birlikte –Türk mü, Afgan mı, Hintli mi olduğu belli olmayan– çok saçlı başı betona vurmuştu. Herkes ayaktaydı. Sesler kesilmişti. Kan ağır ağır yayılıyordu.

Garsonlar hemen fırlayıp adamı kucakladıkları gibi pasajın dışına taşıdılar, bir başkaları da masayı sandalyeyi, şişe kırıklarını kaldırdılar, daha bir başkaları yerleri süpürüp kanları yıkadılar. Masalarda bu kazanın kaçınılmaz olduğu, ama bula bula bu geceyi bularak on paralık keyiflerine limon sıktığı, çünkü herifin her gece dut gibi sarhoş bu gösteriyi yinelediği doğrultusunda yorumlar yapılırken, cambazı ilk kez gören masalarda ise derin bir üzüntü yaşanmıştı. “Adam ölür mü acaba?” sorusu uzun süre yanıt aramış, sonra her şey olağan akışına dönmüştü.

Sesler yine seslerdeydi. Cambazın can verdiği (çoğunluk onun öldüğü sonucuna varmıştı) masa servise açılmıştı. Merinos koyunu gibi kıvır kıvır biri ile çok boyalı, balta burunlu bir kadın rakı içiyorlardı ölüm masasında.

“Sayın müşterilerimize kredi verilir amma! En az 80 yaşında olup anne ve babalarının yanında olması şarttır,” diye yazılıp çerçeveletilmiş dükkânın tek duvar süsü olan bu yazının altındaki masada, damağında yalnızca üç dişi kalmış yaşlı dostumla biralarımızı tazeledik.

“Bu gece olmasaydı, yarın gece olurdu,” dedi yaşlı dostum. “Yine de yazık oldu delikanlıya. Bazen ekmeğe uzanmanın çok çetrefilli yolları olduğunu düşünüyorum.”

Ekmeğe ulaşmanın yolları. Macit’i bekledim ben de yaşlı dostum; hayır Şeytan’ı. Sönmeye yüz tutmuş umutlarımdan birini ateşledi. İş bulacaktı bana. Yani her derde deva Lami Abisi ile görüşecekti. Diplomamı kullanarak çalışabileceğim, sonra da yaşamıma yön verebileceğim bir iş... Burayı dolduranların mutlaka bir açmazı olmalı. Yaşlı dostuma baktım; üç diş, yalnızca üç diş. Neden kimse gülmüyor?

“Şunlara bak,” dedi yaşlı dostum çenesiyle dışarıyı imleyerek. “Burada bile herkesten ayrılmışlar.” Gösterdiği yere baktım. Dik konmuş mermer tablalı fıçıların çevresini, giyimleri birbirine çok benzeyen yoksul –biraz da düşkün– görünüşlü, karanlık yüzlü adamlar omuz omuza çevirmişlerdi. Yakaları kalkık paltolarının içinde yitip gitmiş, sanki bir şeylerden gizlenmişlerdi. Hele içlerinde biri vardı ki, mutlaka gözkapaksız doğmuştu anasından ve ne bebekliğinde sevgi görmüştü ne de adamlığında. O dışarı uğramış, dehşetle çevreyi tarayan gözlere gözünü dikip de bir dakika sürekli bakabilenin eli öpülür, çatlayana dek bira ısmarlanırdı da, hiç kimse buna yanaşmazdı. İnsan ilk bakışta bu adamların üzerinde etkin olan odur diyebilirdi, oysa hepsine sözü geçen, parmak uçlarına yükseldiğinde ancak masaya çenesi ile değebilen yarım yamalak bir adamdı.

Bizden başka pek ilgilenen yoktu o karanlık adamlarla. Hemen yanımızda, ayakta dikilip mezesiz bira içen adamlar ise bugüne dek çiftleştikleri kadınları uluslarına göre sınıflıyor ve en güzel aşk yapanı saptamaya çalışıyorlardı. Çalışmaları arsız kahkahalarla sık sık bölündüğü, araya konuya uygun fıkralar serpiştirildiği için sonuca ulaşmakta güçlük çekiyorlardı. Onları bastıran daha güçlük bir tartışma ise Fener-Trabzon maçı üzerineydi. En aynasız sövgüler mermi gibi düşüyordu üstümüze.

Biralarını hızla tüketti dışarıdaki karanlık adamlar. Ayak parmakları üzerine yükseldiğinde ancak masaya çenesi ile değebilecek boyda olanı, her iki masayı da kısa bir sürede tarayıp herkesin birasının bittiğinden emin olunca dükkâna –yani bizden yana– dönüp deli gibi baktı. Hemen dibimizde, çiftleştikleri kadınları uluslarına göre sınıflandıranlardan biri “Kayışlı Kadınlar”ı anlatırken (bunlar kayışla dolaşıp müşteri ararlarmış; anlaşınca da hemen bir ağaç dibine gider, dizkapağının altına kayışı geçirir, öbür ucunu da boynuna asıp ayağını yukarı çeker, bir eliyle de ağaca tutunur ve böylece ayakta çiftleşirlermiş) bu deli bakışı görmüş olmalıydı ki, garsona adıyla seslenerek “Bidonculara mazot!” diye bağırdı.

“Bidoncular?” dedi yaşlı dostum, “Sen bunu daha önce duydun mu?

“Hayır,” dedim.

“Şu damızlık adamlar onları tanıyor.”

“Evet,” dedim.

Akordeonu ile tangolar çalmaya çalışan şişman kadının müziği darbuka, keman ve klarnetten oluşan çok yaygara bir “Mihrabım” şarkısı altında ezilip gitti.

“Bak durdular,” dedi yaşlı dostum.

Evet, içmiyorlardı. Bardaklarının dibinde çok az biraları kalmıştı. Hiçbirinin eli bardağına gitmiyordu.

“Birer bira daha söyleyecek paraları varsa son üç dişimi de kırarım,” dedi yaşlı dostum.

Bir ara nasıl olduysa “Mihrabım Diyerek” şarkısından usanıp arsız bir oyun havasına döndü çalgıcılar. Sandalyesi üzerinde ayağa kalkan, yüzünde göz yerine yalnızca iki çizgi kalmış biri el çırparak masadaki arkadaşlarını coşturmaya çalışıyordu. Çalgıcılar da bu arada başlarını geriye atıp gözlerini yumarak ve küçük bir servet oluşturmuş altın dişlerini göstererek uzun, “Aaaa”lar çekiyorlardı.

Bira bardaklarının dibinde tek damla içkileri kalmış olan Bidoncular hep birlikte el çırpmaya başladılar.

“Eğlence başlıyor,” dedi yaşlı dostum.

Sanki az önce burada çok saçlı bir baş betona vurup parçalanmamıştı, ekmeğe giden o çok dolambaçlı yol birden bitmemişti; sanki alkollü bir kan beton zeminde ağır ağır yayılmamıştı.

Çalgıcı Çingene takımını masalarına çağıran ağır ve ulusal içkiciler grubu Türk Sanat Musikisi’nden cayıp (efkârdan çok neşe gerekti onlara, bize, herkese) oyun havalarına döndüğünden, kısa bir süre sonra içlerinden biri destekleyici alkışlar eşliğinde yerinden kalktı. Önce masadaki arkadaşlarını, sonra da pasajdakileri selamlayarak orta yere çıktı. Küçük küçük adımlarla, omuzlarını şaşırtıcı bir biçimde titreterek oynamaya başladı. Bütün Çiçek Pasajı donup kalmış, bu olağanüstü oynayan adamı izlemeye koyulmuştu.

Bu kez de Bidoncuların masasında bir kıpırdanma oldu. Oynayanı coşturan ritmik vuruşlar bozularak içlerinden birini orta yere oynamaya çağıran üsteleyici vuruşlara dönüştü. Liderleri olan kısacık boylu adam liseli bir kız gibi nazlanıyordu. Hep bir ağızdan bağırıyordu Bidoncular:

“Fatih... Fatih...”

Yaşlı dostunun kulağıma eğilip, "Gerçekten adının adamı, "dedi, "şu burna bak, tam bir Osmanlı sultanı."

Neden sonra, paltosunun etekleri yerlerde sürüklenen, kasket korunağı kaşlarına dek inen gaga burunlu bir karış adam ortaya fırladı. Çiçek Pasajı'nı büyüleyen adamın karşısına dikildi. İlk anda kendini bilmez bir sarhoş olarak yorumlanan –hatta kimi masalardan, "Otur ulan yerine, herifin oyununu bozma!", "Çekin şu yarım porsiyonu!" gibi bağırtılar yükselen– Fatih çok kısa bir sürede herkesi yanılttı. Ortadaki oyuncuyu kat kat aşarak gerçeküstü giyim ve boyutlarıyla ağızların aralanmasına, alınlara şaşkınlık tokatlarının inmesine ve bilinçsizce "Vay bee!" çekilmesine neden oldu.

Adı Fatih olan oyuncu o güne dek görülmemiş bir oyun sergiliyordu. Öbür Bidoncular ise çılgınca alkış tutuyorlardı.

Çalgıcılar yeni bir havaya geçince Fatih yere çöküp öyle bir selam verdi ki, sanki içinde beden olmayan kocaman bir palto olduğu yere yığıldı. Ardından korkunç bir alkış koptu. Küçük adam masasına dönerek içinde bira olmayan bardağını kavradığı gibi son damlasını da içti.

Yaşlı dostum birden gençliğini anımsayıp en gür sesiyle, birahaneyi titreterek bağırdı:

"Niyazii!"

"Emret beybaba."

"Bidonculara benden bira."

"Hemen beybaba."

Masalarına bira taşıyan Niyazi ile konuştular önce, sonra da Niyazi'nin parmağı ile imlediği yere dönüp baktılar. Kapkara gözler üzerimize yöneldi. Yaşlı dostum en babacan gülüşüyle bardağını kavrayıp kaldırdı. Başını eğerek onları selamladı. Bidoncular da bardaklarını kaldırdılar. Fatih bir kez daha bedenini yok edip bir palto olarak yere yığıldı. Ayağa kalktığında kararlı adımlarla üzerimize geliyordu.

Masamıza bir adam kala durdu. Elini göğsüne bastırıp hafifçe öne doğru eğilerek, "Sağ ol beybaba," dedi, "eğer siz de aramıza katılır, bizimle birlikte içerseniz daha da memnun oluruz."

"Hay hay," dedi yaşlı dostum.

Kalkıp dışarı çıktık.

Gaga burunlu Fatih hepsiyle teker teker tanıştırdı. Akılda kalması olanaksız bir yığın takma ad sıralanıyordu. Çoğunun adının başında da bir metal takısı bulunuyordu; bakır, kurşun, çinko gibi... Sıra anasından gözkapaksız doğmuş o korkunç görünüşlü adama gelince iyice dikkat kesildim: Fargöz Salih! Görünüşünden umulmayan yumuşak bir sesle "Memnun oldum," dedi. Dikkatimi çeken metal ön takısız biri de Baba Rüstem'di. İçlerinden en yaşlısı oydu. Hep önüne bakan bu adamın sıkkın, öfkeli bir görünüşü vardı.

Fatih bardağını kaldırıp, "Bu gecenin ve sayın arkadaşlarımızın şerefine," dedi.

Bardaklar kalktı, saygıyla birer yudum alınıp masaya aynı anda kondu. Yaşlı dostum babacan bir gülüşle, "Çocuklar darılmayın ama, görünüşünüz biraz garip," dedi, "insan ilk bakışta yadırgıyor, hatta ürküyor bile."

"Garip olan görünüşümüz değil," dedi Fatih, "biziz! Çünkü biz gagasız ve kanatsız birer horozuz."

"Estağfurullah," dedi yaşlı dostum.

Bidoncular gülüştüler. Yalnızca Baba Rüstem anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı.

"Buyur," dedi yaşlı dostum elini kulağının ardında atıp Baba Rüstem'den yana bakarak. "Anlayamadım."

"Siz ne bilirsiniz!" diye bağırdı Baba Rüstem, "Siz ne bilirsiniz!"

Başını iki yana sallayıp yine bardağına bakmaya başladı. Fatih ezile büzüle bu tatsız durumu kurtarmaya çaba göstererek sürekli özür diliyor ve "Siz Rüstem Baba'nın kusuruna bakmayın," diyordu. Öteki Bidoncular da başlarıyla onaylıyorlardı onu.

"Bu horoz işini pek anlayamadım," dedim durumu kurtarmak için.

"Haa," dedi Fatih parmağını şakağına koyup gözlerini yukarı devirerek. "Horoz konusuna gelince... Bak beyabicim, şöyle anlatayım, her horozun bir 'neyi' vardır?"

"Bilmem," dedim, "kümesi mi?"

"Kümesi geç abicim. Başka neyi olabilir?"

"Çöplüğü!" dedim.

"Aferin beyabicim, şimdi ikinci sorumuz: Horozlar bu çöplükte ne yaparlar?"

“Eşelenirler.”

“Bu abi bir deha,” dedi Fatih. “hiçbir şey saklanmıyor. Şimdi işi de çaktın mı?”

“Az çok.”

“Çaktın da abi, demeye dilin varmıyor. Ama onu da biz diyelim. Aynı çaktığın gibi biz çöplükleri, çöp bidonlarını karıştırıp ekmeğimizi arıyoruz.”

“Ben de ekmeğimi arıyorum,” diye düşündüm. Ekmeğe ulaşmanın çok çetrefilli yolları vardır. Sizler çöp bidonlarını karıştırırken biri de bira şişelerinin üzerine oturttuğu sandalyede, hem de baş aşağı durarak arıyordu. Ben de diplomamın ortasına edip trenlerde tarak satarak ve Kartal’da araba vapuru sırası bekleyen... Macit olur, demişti, çok kolay... Şimdi Macitler var bu ülkede, Macit’in Lami Abileri, üst düzey bürokratları... Bütün işler onlarda bitiyor.

“Onlar ne bilir!” diye homurdandı Baba Rüstem.

“Ayıp değil ki,” dedi yaşlı dostum, “ekmek şimdi aslanın ağzında.”

“Biz de ayıp demedik sayın beybaba,” dedi Fatih. “Biraz garip görünüyorsak, bu, mesleğimizin icabıdır. Hem artık aslanın kıçına kadar indi ekmek.”

Horozlor gözkapaklarını indirerek onayladılar bu sözleri. Yalnızca Fargöz Salih, gözkapakları olmadığından başını eğmekle yetindi.

“Bizim karılarımız, çocuklarımız, evde oturmazlar,” diye sürdürdü Fatih. “Herkesin yapabileceği bir iş vardır çünkü... Arada buralara gelip takılırız. Bu geceki de felekten bir geceyi ödünç almak, çalmak demiyoruz beyabicim, çünkü biz hırsızlığı hiç sevmeyiz. Bize yönelen bakışlarda sık sık yanlış anlamlar okuduğumuzdan, bu sözcüğü kullanmaktan bile çekinir olduk. Ödünç alıyoruz, çünkü felek nasıl olsa yarına kalmaz burnumuzdan getirir. Sizin saygıdeğer ikramınız olmasaydı bu biraları içemezdik.”

“Siz yaşıyorsunuz,” dedi yaşlı dostum, “günün her saatini, dakikasını, hatta saniyesini yaşıyorsunuz. Para denen o iğrenç nesne karşısında alabildiğine yüreklisiniz. Ona tapmıyor, günlük yaşıyorsunuz. Oysa ben yaşamıyorum, katlanıyorum. Birtakım gereksiz düşüncelerden sıyrılıp biraz değişiklik bulmak için buraya geliyorum. En büyük desteğim, yol arkadaşım olan eşimi yitirdikten sonra yapayalnız kaldım. Oğlumun yanında kalıyorum. Ama onların

yaşamına bir kara çalı gibi girdiğimi, gelinimin benden hoşlanmadığını bildiğim halde gecenin ileri bir saati o kapıyı çalıyorum. Artık yemeği neden dışarıda yediğimi de sormuyorlar... Onursuz yaşıyorum...”

“Sen ne bilirsin!” diye bağırdı Baba Rüstem.

Bu kez yaşlı dostum öfkelenerek ona karşılık verdi:

“Ne mi bilirim? Senin bilmediğin çok şeyi bilirim.”

“Bok bilirsin!” dedi Baba Rüstem.

Fatih hemen olaya el koyarak yaşlı dostumu yatıştırdı.

“Siz Rüstem Baba’nın kusuruna bakmayın,” dedi. “Oğlu içerde. Aylardır ne yüzünü görebildi ne bir haber alabildi. Çok kaygılanıyor.”

Yaşlı dostum sustu. Bu suskunluk onundu, sustuğu sürece masadaki herkes susmak zorunda görüyordu kendini. Bu bir saygıydı. Yalnızca Baba Rüstem bir şeyler mırıldanarak homurdanıyordu. Yanı başında oturan da sessizce yatıştırmaya çalışıyordu onu. Suskunluk uzun sürmedi. Yaşlı dostum içler ürperten bir sesle bağırdı:

“Niyazii!”

“Buyur beybaba.”

“Tazele,” dedi, “boş bardak görmesin gözüm.”

Biralar geldi. Yaşlı dostum bardağını kaldırıp en dehşetli bakışlarıyla masadakileri taradı. Gür bir sesle, “Siz!.. Hiçbiriniz insan değilsiniz!” dedi.

Masada çıt çıkmıyordu. Bir an için kanımın donduğunu sandım. Bu adamları böylesi aşağılaması onun belli bir alkol sınırına yaklaşarak saçlamalamaya başladığını gösteriyordu. Son yadırgı tümcesiyle başlayan sessizliği yine o bozdu:

“Değilsiniz... İnsan olamazsınız... Çünkü birer meleksiniz!”

Baba Rüstem’in “Sen ne bilirsin”i bu kez çılgınca alkışlara boğulup duyulmadı.

Yeni bir karmaşanın bağrış ve gürültüleri ile alkışlarımızı kesip başlarımızı o yana çevirdik. Garsonlar birini sürükleyerek yandaki dükkândan dışarı atmaya çalışıyorlardı. Sürüklenen kişi de ellerinden kurtulmak için çırpınıyor, bağırıp sövüyordu. Birkaç bardak yerde parçalanıp dağıldı. Üzerine içki dökülen bir sarhoş yumruğunu masaya indirip –bu arada birkaç bardak da o devirerek– ayağa kalktı, onu yatıştırmak isteyen birkaç kişi daha ayağa fırladılar. Sürüklenen adam sövdükçe garsonlar dirsekleri ile boşluğuna vuruyorlardı. Sol gözünün

hemen altından çenesine doğru kanlı bir çizgi uzanıyordu sürüklenen adamın yüzünde ve o anda ben de elimi masaya vurarak, “Adam değil bu! Şeytan...” diye bağırdım. Yerimden fırladım. Macit bu! Yaşlı dostum kolumdan tutup oturttu.

“ Tanıyorum o serseriyi,” dedi, “onun için belaya girmeye değmez. Pisliğin tekidir.”

“Ama o bana iş bulacaktı,” diye haykırdım.

“Önce kendine bulsun,” dedi yaşlı dostum, “onursuz herif, adi yalancı! Onun bunun masasına bulaşır, bir bardak bira için yapmadığı şaklabanlık kalmaz. Az mı sopa yedi buralarda...”

Macit’ti bu, Şeytan! On sekiz otuzda Yeni Melek Sineması’nın önünde bekleyecekti beni... Lami Abi denen biriyle görüştürecekti bugün. Demek şeytan ve şarlatan. Yolumu kesen biri, “Doğum günüm bugün,” demişti, “elimdeki bıçak yarası, yanlış anlama.” Bira parası istemişti yolu yordamınca. Ama Macit?..

Garsonlar onu sürükleyip bir paçavra gibi dışarı attılar. Sonra her şey eski düzenine –ya da düzensizliğine– döndü.

SOKAK

Genç adam sokağa adımını attığında, ardına düştüğü şeyi burada bulacağını anlamıştı; çünkü bir ikindi güneşi serilmişti sokağa, bir de sere serpe bir çoban köpeği eskisi. İşte giz buradaydı; utanmaz bir güneş ve boynunu tamamen yere yapıştırmış ölü gibi yatan bir köpek. Çoktan tükenmiş bir pire torbası. Gözleri düşük. Eski boğuşmalarda kurt dişlerine kaptırmasın diye kökünden kesilmiş kulaklarında koyun, kuzu melemeleri, çıngırak sesleri ve ulumalardan derlenmiş küçük anı kırıntıları. Ama ikindi güneşi eskimiş postunda, kulaksız başında, kuyruksuz kıçında.

"Bu sokak yaşamak istediğim çarpıcı gün için bir başlangıç," diye düşündü genç adam. Her şeyi iyice gözden geçirmeliydi. Önce coğrafi konum, dedi. Güneşe baktı. Kuzey. İlçenin kuzey ucu. Yoksul bir mahallenin bakımsız, uç bir sokağı. "İlçe-köy arası bir görünüm," diye düşündü. Bilgece bir büyüklenme. Uç bir adam –ya da uçlarda gezindiğini sanan bir adam– uç bir sokakta! Geçiş bu; ne ilçedeyim ne köyde. Elektrik direkleri yama gibi. Duvar badanaları tam bir şenlik. Şimdi, dedi (daha sokağın başındaydı. Ölçülü ve ürkek adımlarla yürümeye başlamamıştı) koyu yeşil badanalı evin kapısı açılacak. Dışarı biri çıkacak. Olay serüven, her neyse işte bir şeyler başlayacak.

Ya da hiçbir şey olmayacak. Kaygılandı. Belki de aradığı bu sokak değildi. Aynı yanılgıya ilçenin doğusundaki köy yolunda ilerlerken düşmemiş miydi? Orada da aynı bu sokak başında olduğu kadar emindi. Ucu bir ok gibi yolu gösteren, küçük, kirli beyaz bir metal çerçeve üzerinde köyün adını okumuştu: DOĞUSULAK KÖYÜ 5 km. Çarpıcı bir günün, bir serüvenin ya da adlandıramadığı o şeyin bu köy yolunda başlayacağı koşullanması olmasaydı boşu boşuna iki kilometre yürümezdi. Bir tansık bekler gibiydi. Bir süre sonra da o

tansığa rastladı: yol kenarındaki kalın gövdeli ceviz ağacının gölgesine bırakılmış bir öküz arabası. Bomboş köy yolunda bir sessizlik boşluğuna düşer gibi olmuştu. Kent sesleri yoksa ses de yoktu. Kuş ve böcek korolarının çoksesli mırıltıları ise ses değildi. Sarı sarı çiçeklenmiş yabani hardallar neyse, o sesler de oydu. Boş bir araba, terk edilmiş gibi. Yıllar önce biri ya da birileriyle buraya dek gelinmiş, sonra da ilçeyi yerle bir eden deprem nedeniyle bu noktadan bir adım ileri gidilememişti. Haklarında hiçbir şey bilmediği insanların (öküz arabasında bulunanların) yaşamları sinmişte bu arabaya.

Tam bunları düşünerek arabanın çevresini dolanmış, küçük hendeği atlayarak ceviz ağacının bulunduğu yana geçmişti ki, öküzleri gördü. Orta kulak dehlizinde yeni bir uğultu. Bir şeylerin çökme, yıkılma gümbürtüsü.

Sonra öküzler.

Türlerinin iki efendi yaratığı kırılmış ön dizleri üzerinde öyle tasasız uzanmışlardı ki, sanki mutluluğun tanımını somutlaştırmak için özellikle bu biçimi almışlardı. Gözleri hazla kapanmıştı öküzlerin, ağızlarında ak bir köpüğü geveleyip duruyorlardı. Onları uzun, ucu sivri bir değnekle butlarından dürterek “Ooolaa!” diye bağıran adam görünürlerde yoktu. Yalnızca böcek ve kuş korosu, öfkeli bir arının kendi kendine konuşarak ortalıkta uçuşması ve öküzlerin kalın derili karınlarını ağır ağır yelpazeleyen ucu siyah püsküllü kuyrukları.

Sonra o ses, o motosiklet vınlaması. Yola çıkıp sesin geldiği yana baktı. İlçe yönünden gittikçe yaklaşan bir toz bulutu. Her şeyi altüst eden bir motosiklet....

Bugün de bu sokakta aynı şey mi başına gelecekti?

Ama yeşil badanalı evin kapısı açıldı. Sokağa biri çıktı.

Bu kez yanılmamıştı.

Yaşlı, zayıf bir adamdı. Gençliğinde uzun boylu ve yapılı biri olmalıydı. Savaşa da katılmıştı kuşkusuz. Ölümü yakından görmüş, kendi bedeninde duyumsamış, insan öldürmüş. Şimdi yapayalnızdı. Elmacıkkemikleri abartıyla dışarı fırlamış bembeyaz sakallı yüzünde büyük bir kayıtsızlık vardı. Yeryüzünde kaldığı bunca yıl boyunca yaşayıp gördüklerinin onda uyandırdığı düş kırıklığının dönüştüğü bir kayıtsızlıktı bu. Kapının önünde bir süre dikilip elini alnına siper ederek gökyüzüne baktı. Öbür eliyle kaba görünüşlü bastonuna

dayanmıştı. Gökyüzünde aradığı neydi? Bir uçak mı, güneş mi, yoksa kanat seslerini bekler olduğu can alıcı bir melek mi? Gökyüzünün de ona sunduğu kocaman bir düş kırıklığıydı. Kayıtsız yüzünde hiçbir değişiklik olmaksızın evin duvarı dibindeki tahta sıraya çöküp oturdu. Bedeni ikindi güneşiyle kucaklaştı. Yaşlı adamın az önce çıktığı kapıdan bu kez sarı bir kedi başı uzandı sokağa. Çok önlemli olmaya özen gösteriyormuş gibi yapan, aslında kendisiyle bile eğlenen bir baştı bu. Kulaklarını dikip bir noktaya uzun süre baktı. Sonra gözlerini hoşnutlukla kapadı. Sokağa çıkması için gerekli koşullar hazır olmadığı için bekliyor gibiydi. Belki de aynı kayıtsızlıkla kapının ardında yitip gidecekti. Sonunda kararını verip dışarı çıktı. Ön ayaklarını ileri uzatarak dizlerini hiç kırmadan bedenini kayış gibi gerdi, sonra da sırtını kamburlaştırarak uzun uzun esnedi. Başını yaşlı adamın ayaklarına sürterek sırnaştıktan sonra yere uzandı. Sarı postunu toza bulayarak yuvarlandı. Güneş mi onu kışkırtıyordu, o mu güneşi, belli değildi. Çoban köpeği eskisinden hiç rahatsız olmamıştı. Çünkü çoban köpeği yorgundu. Bu yaştan sonra nedenini bilmediği bir düşmanlığı sürdürerek sokak aralarında kedi kovalayacak gücü yoktu. Yaşamının kalan günlerini erinç içinde geçirmek istiyordu. Buna da hakkı olmalıydı. Tek çekincesi çocuklardı.

Yaşlı adamın kayıtsız duruşunu hiç etkilemeyen, ama kediyi o utanmaz yatıştan alıp oturan aslan heykeli duruşuna geçiren, çoban köpeği eskisinin ise yalnızca gözkapaklarının aralanmasına neden olan bir gelişme oldu sokakta. Bir ses. Bir otomobil.

Otomobil krem rengiydi. Teybi sonuna dek açılmıştı. Sürücü ile yanında oturan delikanlının dirsekleri açık camlardan dışarı taşıyordu. Gömleklerinin yalnızca en alt düğmeleri iliklenmişti. Her ikisinin de güneş yanığı tenlerinde, boyunlarına astıkları altın zincirler ışıyordu. Kime benzemek istedikleri tam olarak anlaşılmıyorsa da dudaklarına oturttukları sigaraları, sertleştirmeye çalıştıkları yüz çizgileri ve kıstıkları gözleriyle amaçlarına bir ölçüde ulaştıkları söylenebilirdi. Bütün sokağı ayağa kaldıran müzik yetmiyormuş gibi bir de klakson çalıyorlardı. Evlerden birinin alt kat penceresi birden gülüşen kız başları ile doldu. Çoban köpeği eskisi, yerinden isteksizce doğrulup bu yaygara aracın geçmesi için bir iki adım kenara çekilmişti. Ama otomobil durdu. Ağır ağır geri gitti. Yeniden durdu. Araçtaki iki genç

ne birbirlerine ne de onları kıkır kıkır gülüşerek izleyen penceredeki kız başlarına bakıyorlardı. Direksiyondaki genç, yüzünü sertleştiren çizgileri hiç yumuşatmadan ve sağ omzunu abartılı bir biçimde düşürerek aracı ileri vitese geçirdi. Tozu dumana katan bir kalkış oldu. Aracı doğrudan köpeğin üzerine sürdü. Acı bir fren yaptığında sokak yeniden toza boğulmuştu. Köpek, görünüşünden hiç beklenmeyen bir ses çıkardı. Yaptıkları şaka, yüzlerine geçirdikleri sert adamın maskesinin iplerini gevşetmiş olmalıydı ki, otomobilin kaportasına vura vura gülerken, bakımsız dişleri ortaya çıkmıştı. Köpek kesik kesik inliyordu. Pencerede hiç kız başı kalmamıştı. Otomobil ve yaygara müzik hızla uzaklaşarak sokaktan çıktı. Sarı kedi yoktu. Çoban köpeği eskisi, sol ön ayağını seke seke yürüyordu. Yaşlı adam ne müziği duymuş ne de otomobil görmüştü. Onun bu sokakta, yeşil badanalı evin önünde bir tahta sırada oturduğu ve elini gözlerine siper ederek gökyüzüne baktığı bile kuşkuluydu.

ŞİMDİ ÖLDÜN SEN

Bir duvarın önündeyim. Dökülmüş sıvalarına, yorgun görünüşlü kerpiçlerine bakıyorum. Bir zamanlar, özellikle bayram önceleri, arife günlerinde özenle kireç sürülüp sıvasının badanalandığı yüzü şimdi darmaduman. Zaman içinde olup bitenler pençelerini atarak geçip gitmişler. Bir kadının incecik sesini duyar gibiyim: "Ellerin yine sokak kokuyor, iyice sabunla."

Bir zamanların Tommiksli, Teksaslı günleri; mayıs ortalarında birden bastıran yağmurlarla toprak, çimen ve kireç kokusu dandini evde. Kışı anımsatan ne varsa badana ile silinip süpürülüyor. Deli gibi koşan bulutlar tepelerde ve oklavalarını birer şövalye gibi kullanan koca kıçlı kadınlar taş avluda.

Bitkin yüzüne bakıyorum duvarın, görünmeyen gözlerine. Yıllarca tanıklığını yaptığı yaşamların gizlerini fısıldasın istiyorum. Ama o yalnızca, sarsılmaz bir güvenle sürdürdüğü görevini anımsatıyor; ben, diyor, özel yaşamlardan çok avludaki kasımpatıların, yıldızçiçeklerinin, aslanağızlarının, sarmaşıkların yetiştiği, her yıl makaslanan şimşirlerle çevrili bir çiçekliğin güzelliği ile arka bahçedeki dağınıklığı birbirinden ayırdım.

Şimdi böyle bir ayrıma gerek yoktu. Avlu, kendi kendine bitmiş otların baskınına uğramıştı. Şimşir kalıntıları da olmasa buranın bir zamanlar çiçeklik olduğu söylenemezdi. Denetimsiz bitkiler başıboş yaşıyorlardı; ne soğanları donmasın diye kışın onları çullara sarıp merdiven altlarında saklayanlar vardı ne de bir boy olsun diye şimşirleri makaslayanlar.

Güzdü. Sinsi bir yağmur günlerce aynı tekdüzelikte sürmüştü. Su damlacıkları otların üzerine inci taneleri gibi dizilmişti. Avlunun taşları kışa soyunan ayva ağacının sarı yapraklarıyla kaplıydı. Duvarın

üzerinde sarı bir kedi umursamaz adımlarla yürüyordu. Evet, her şey eskisi gibiydi. Bu kedi bu duvarın üzerinden kim bilir kaçıncı kez geçiyordu ve kim bilir kaç kez böyle ansızın durup kuyruğunu yalıyordu ve –yine kim bilir– kaç sarı, kara, alaca, kül rengi kedi aynı işi yapmış, kiremitlere işeye işeye geçip gitmiş, uzanıp güneşlenmiş, sinip incir ağacındaki serçeyi kıpırtısızca kollamıştı?

Pantolon paçalarım ıslanmıştı. Her adımda, terk edilmiş yerlere özgü "yalnızlık bitkileri" eğilip bükülürken, üzerlerinde tutunan yağmur damlacıkları da dallarından kopuyor, paçalarıma yapışıyordu.

Kapı.

İşte o kapıydı. Mandalı yoktu yine. Hiçbir zaman da olmamıştı. Paslı bir çividen sarkan, kararmış ve çürümüş bir iple duvardaki bir başka çiviye bağlanmıştı. Bu düğümü en son kim atmıştı? Kaç yıl oluyordu?

Kimliği belirsiz kurtlarca kemirilip delik deşik edilmişti kapı. Ellerim hâlâ yağmurluğumun ceplerinde. O ipi çözüp de kapıyı açacak gücü bir türlü bulamıyorum kendimde.

Kapı hemen açılmadı. Oysa ben, ipi çözer çözmez, sanki yıllardır bu tutsaklıktan kurtulmak istiyormuş gibi sonuna dek açılacağını ve sınırsız bir cenneti bana sunacağını sanıyordum. Yağmurdan şişmiş olacaktı. Önce ayağımın ucuyla dokundum, sonra da elimle iteledim. İsteksizce açıldı ve kararsız bir devinimden sonra yaptığını beğenmeyerek gerisin geri geldi. Ayağım, önüne geçilmez bir set gibi dikildi bu kez. İstenmeyen biri gelmiş de kapı yüzüne kapanıyor gibiydi.

Kendiliğinden boy atmış bir bitki karmaşası ile karşılaştım önce. Büyüteçle bakılan bir ormandaydım sanki. Meyve vermeyen kısır ağaçlar, insan boyuna ulaşmış arsız otlar, dikenler... Bir köşeye atılmış –bıçakla delik deşik edilerek bağırsakları dışarı uğramış bir ceset gibi– samanları yer yer çıkmış ot minder, gerekir düşüncesiyle bir kenara yığılmış ama bir işe yaramadan çürüyüp gitmiş tahta parçaları, sandıklar, kalaslar. Küçük çapta bahçe tarımı yapıldığının kalıtları fasulye sırıkları, sırıklara dolanmış kördüğüm sarmaşıklar...

Duvarsız, tarabasız, çitsiz, sınırsız bir yerdi. Burada, bu cennette, şimdi nerede olduklarını, ne yaptıklarını, ne düşündüklerini bilmediğim insanlar bir zamanlar yaşamlarının en mutlu anlarını

yaşamışlardı. Şimdi belki de daha büyük, ama kalın duvarlarla çevrili bahçelerde yaşıyorlardı. Kim bilir ne acılar çekiyorlardı.

Oyunlarda ben hep Kızılderili olurdum; başımda eğri büğrü dalgalanan bir karga ya da tavuk tüyü, alnımda ve yanaklarımda mavi kırmızı krepon bantlar. Söğüt dalından, kırnapla eğilmiş bir yay elimde ya da ince uzun sopadan bir mızrak. Çığlıklarla dört dönerdim bahçede. Kötü amaçlı beyazlarla ve yabani hayvanlarla dövüşürdüm. Kendi kurallarıyla sürüp giden bu oyun alanında başka çocuklar da olurdu. Ama bunlar, iyi aile terbiyesi almış benimle oynayabilmek için kimi kurallara uymak zorundaydılar. Örneğin sövmek kesinlikle yasaktı. Belki ömrümüzü bu bahçede oyunlarla yaşayarak geçirseydik sövmesini, sigarayı, içkiyi, kavgayı ve yarım yamalak da olsa "hakkını arama" kötü alışkanlıklarını edinmeden, aynı ulu terbiye sınırları içinde sürüp gidecekti her şey. Ama ne yazık ki büyüdük ve okula gitmemiz gerekti. Yani bahçe dışına taştık. Bizden büyük arkadaşlarımız, hiç duymadığımız sövgüleriyle şaşırttılar bizi. Bir başkaları da "muhallebi çocuğu" deyip horlayarak korku saldılar yüreklerimize. Sonra da okul helalarında ilk dumanıyla başımız dönen sigaraları tattık, açık saçık resimler sakladık kitaplarımızın arasında. Düzen böyle kurulmuştu; ya onlara benzer, çevrelerine girerdik ya da silinir giderdik. Bahçemizin duvarlarının çatır çatır yıkıldığı günlerdi o günler.

Bahçede sövülmeyeceği yasağını kim koymuştu, bilmiyorum. Annemin, benimle oynamaya gelen her çocuğa bunu teker teker söylediğini sanmıyorum. Ama herkes biliyordu ve bahçemize ilk kez gelmiş olan bir çocuk bu kuralı bilmeden çiğnemişse, bana gerek kalmadan öbür çocuklar uyarıyorlardı hemen.

Annem arada gizlice gelip bahçe kapısının aralığından ya da avludaki helanın arka bahçeye açılan küçük penceresinden bizi gözetlediğini söylerdi. Kimi günler de o küçük pencerede onunla göz göze gelirdim. O zaman gülümser ve hemen geri çekilirdi. O anda ben de oynadığımız oyunun kurallara uygun olup olmadığını hızla gözden geçirir, bazen de kurallara uygun olduğunu bilmeme karşın o oyunu bırakmamız gerektiğini söylerdim.

Bir kez her şeyi göze alarak ateş yakmıştık. Dumanlar yükselir yükselmez annem bahçe kapısında belirmiş, bizi azarlayarak bir kova suyu ateşe boşaltmıştı.

Sokak sakıncalıydı. Belirsiz kişilerle arkadaşlık kurup terbiyemi bozabilirdim. Bu nedenle de durmadan kapının çalınmasından, gelen çocukların o çok sevdiği yıldızçiçeklerini kırmalarından, şimşirleri ezmelerinden yakınmamıştı. Her ne kadar avluda oynamak yasaksa da, arka bahçeye çiçeklikten geçmek gerekiyordu. Bir kez de avludaki leylak ağacının dallarından birini sapan çatalı için uygun bulan ve onu kırmaya kalkan bir çocuğun bahçeye alınması yasaklanmıştı. Belki leylak dalını kırdığından, belki de sapan yapmak amacında olduğundan. Kuş vurmak da yasaktı çünkü, ağaca tırmanmak da...

Birden armut ağacının kalın gövdesinin arkasından bir çocuk çıktı ortaya. Alnını çevreleyen bir iple kafasına bir tavuk tüyü tutturmuştu. Elinde söğüt dalından yapılmış bir yay ve ince bir dal parçasından ok vardı.

“Dur!” dedi. “Kimsin? Apaçi arazisinde ne arıyorsun?”

Durdum.

Kim miydim? Burası gerçekten Kızılderili bölgesi miydi?

Yok, hayır, her sorunun kaba güçle çözüldüğü ve güçlü olanın kazandığı bir kovboy kasabası burası. Kapısının üstünde Saloon yazan tahta bir tabela rüzgârda gıcırdayarak sallanıyor. Toz hortumlarının yükseldiği sokak bomboş. İşte az önceki Kızılderili şimdi kovboy olmuş, değnekten atıyla kasabaya giriyor. Atı huysuz, başını indirip indirip kaldırıyor. Ayaklarıyla da toprağı eşeliyor. Bir çırpıda atlıyor aşağı. Tabancasını yokluyor. Purosunu dişleyerek barın kapısını itiyor. İçerisi kötü adamlarla dolu. Onun girmesiyle bütün sesler kesiliyor. Dirsekleriyle tezgâha yaslanıp süt istiyor (okuduğu çizgi roman kahramanları hep böyle yapıyor çünkü). Viskisini yudumlayan sakallı biri süt sözünü duyunca kahkahalarla gülüyor, bir başkasının içkisi de ağzından burnundan püskürüyor. Ama kovboyun aldırdığı yok, önüne sürülen sütü yudumluyor. Canı eğlence isteyen kabadayı boş durur mu? Bir dirsek vuruşuyla sütü kovboyun üstüne döküyor. Ardından da kasıklarını tutarak çıldırasıya gülüyor. Kovboy yine aldırmıyor, mendiline çıkarıp üzerine dökülen sütü siliyor. Eğlencesini sürdürmek isteyen kabadayı bu kez de silahını çekerek kovboyun süt bardağını

tek kurşunla paramparça ediyor. Bu kadarı da çok oldu artık diyen kovboy hızla geri dönerek silahını çekiyor ki...

Göz göze geliyoruz.

Bir serseriye ders vermeye hazırlanan kovboyla uzun süre bakışıyoruz.

“Ne susuyorsun?” dedi.

Karşımdaki yine Kızılderili’ydi. Okunu bana çevirmişti.

“Düşmansın sen! Buraya nasıl girdin, konuşsana...”

Hiçbir şey söylemedim. Yayı iyice gerişini, gözünün birini kırpıp nişan alışını, sonra da oku üzerime atışını bir film gibi izledim. İnce söğüt dalı yağmurluğumun eteğine değip yere düştü.

“Şimdi öldün sen!”

Ölmüştüm. Ok atmıştı çünkü küçük Kızılderili ve oyun gereği ölmem gerekiyordu; yere düşer gibi yapmam, ahh diye bir çığlık atarak oyundan çıkmam.

Az önce iki bahçeyi ayıran duvarın üzerinde yürüyen kedi, bir zamanlar tavuk kümesi olan yıkıntının kiremitliğine atladı.

Başımı çevirince bahçe kapısında dikilen kadını gördüm. Renksiz yüzünde uçuk bir gülüş vardı. Helanın arka bahçeye bakan küçük penceresinde görünen ve göz göze gelinince yitiveren kadındı bu. Adımla çağırdı beni.

“Hadi yemek yiyoruz,” dedi. “Ellerini iyice sabunla.”

Ellerime baktım. Sokak mı kokuyorlardı?

Küçük Kızılderili elindeki yayı atarak koştu.

“Tamam, geliyorum anne.”

Yanımdan geçerken hafifçe yağmurluğuma dokundu. İkisinin de ardından baktım. Oyun gereği de olsa ölmüştüm. Onlarla gidemezdim.

SANRI

Geç bir saatte çıktı birahaneden. Hava soğuktu, üşüdü. İçtiği biralar başını döndürmüş, ama istediği iç dinginliğini sağlayamamıştı. Annesi uyumamış, onu bekliyordur. Sokağa girdiğinde üst kattaki pencerenin perdesinin aralandığını görecekti yine. Her ayak sesine mi aralanırdı o perde, yoksa kulaklarının duyarlı olduğu kendi ayak seslerine mi, bilmiyordu. Durup bir sigara yaktı. Kafası kazan gibiydi. Boş sokaklar, ne korkunçtu, pencereleri ışıksız şu evler, şu elektrik direkleri. Gece ne soğuktu. Camiye gelince yine durdu. Tuvalete girip girmeme konusunda kararsızdı. Sonra evlerinin bahçe içindeki tuvaletine girmenin daha sıkıcı –zamansız fırlayıveren fareler nedeniyle de ürkütücü– olduğunu düşünerek, cami avlusunun demir kapısını itip içeri girdi. Bozuk bir musluk şarıl şarıl akıyordu. Tuvalet pisti. Çok pis. Midesi bulandı. Ellerini lavaboda yıkarken, tuvaleti aydınlatan cılız sarı ışığın altında, sırları yer yer dökülmüş pis bir aynada, kendi yüzünün hemen ardında önce bulanık olan, sonra gittikçe netleşen bir görüntü belirdi. Elinde olmadan bir çığlık atarak geri döndü. Tuvalette yalnızdı. Korkuyla aynaya yeniden baktı. Yürek vuruşları musluğun şarıltısını bile bastırıyordu. Kendi beyaz yüzünü ve büyümüş gözlerini gördü aynada. Bir düş olmalıydı bu. Bir sanrı. Çok kısa bir anda belirip yitmişti o görüntü ama, belleğine öyle güçlü çizilmişti ki, bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Aynada, kendi yüzünün hemen ardında beliren korkunç bir hayvanın başıydı, hem de bugüne dek hiç görmediği türden bir hayvanın... Bilim kurgu filmlerinde yaratılan, geçmiş zamanlarda ve günümüzde bir benzeri bulunmayan düş ürünü yaratıklara benziyordu. İki ayağı üzerinde insan gibi duran, başı aslan başını andıran, ama basık çenesi, uzun sarı dişleri ve delikleri çok büyük kemerli burnu ile gorili andıran garip bir

şeydi. Gözleri insan gözü gibiydi. Kalın kaşları, diken diken saçları vardı. Alnından ince bir kan sızıyordu.

Gözleri açıkken gördüğü bu düşü günlerce unutamadı. Uzun bir süredir iç huzuru yoktu. Bedenen çökmüştü. Uykusuzluk ve içki iyice tüketmişti onu. Birçok tutuklamaların yapıldığı, onun da tutuklanıp kısa bir süre sonra salıverildiği, bu nedenle de birçok kuşkulu söylentiye neden olduğu ilçesinde pek dostu kalmamıştı. Arkadaşlarının çoğu tutukluydu. En yakınları bile onlardan bir haber alamamıştı. O ise içkiye sığınmıştı. İçmediği geceler uyuyamıyordu. Uykuları birer karabasandı.

Şimdi de uyanıkken düş görmüştü. Aynadan kendine bakan, alnından kan sızan bir yüz. Bir hayvanın yüzü. Çıldırıyor muydu? O geceyi izleyen geceler hep aynı korkuyla geçti. Ya o düş yinelenirse?

Bir gece artık ne olursa olsun diyerek o caminin tuvaletine girdi. Yine geç bir saatti, yine sokaklarda kimseler yoktu. Aynı bozuk musluk şarıltıyla akıyordu. Aynaya uzun süre baktı. İnançsızlık ve yılgınlıktan boş boş bakan içeri kaçmış gözlerinden başka bir şey göremedi.

İçki ve sıkıntıdan, dedi.

Ama onu bir kez daha, hem de ilkinden daha belirgin bir biçimde görünce bunun da bir açıklaması olduğunu anladı.

Tutuklandığı gün işine son verilmişti. Çıktıktan sonra bir süre boş gezdi. Sonunda –hiç olmazsa eline tutuşturulan harçlığı hak etmek için– babasının zahireci dükkânında oturmaya başladı. Çocukluğunda olduğu gibi un tartıyor, mercimek, bulgur, tavuk yemi satıyor, hacı babasının hacı arkadaşlarına kahveden çay söylüyor, dinî öyküler, vaazlar dinliyordu. Büyük bir çember çizip başa dönmüştü. Babası ile iletişimi yıllar önce kopmuştu. Hele onun son zamanlarda iyice keskinleşen politik görüşleri ve bu doğrultudaki çabaları nedeniyle birbirlerine düşman kesilmişlerdi. Olan annesine oluyordu. Şimdi ise el uzatıyordu babası. Neden? Güç duruma düştüğü için mi? Yoksa yaptıklarından pişman olduğunu ve akıllanmış olabileceğini düşündüğünden mi? Son bir şans tanıyordu belki de.

O gün içindeki sıkıntıya dayanamayacağını anladı. Babası ikindi namazını kılmak için camiye gittiğinde kasayı açıp bir miktar para

alarak kendini dışarı attı. İlçe de, ilçenin sokakları da dar geliyordu. Kente giden minibüslerden birine bindi. Yol boyu sigara içti.

İşte kentteydi. Akşam erken inmişti. Bıktırıcı bir yağmur ince ince yağıyordu. Herkes evine çekilmişti. O sakaklardaydı. Az önce kaçarcasına evlerine koşanlar, şimdi mutfaktaki bulaşık şangırtılarının kulaklarına dek ulaştığı koltuklarına yığılarak gözlerini televizyon ekranlarına asmışlardı bile.

Izgara et ve rakı kokan dumanlı, kalabalık bir meyhaneye girdi. Çalıntı bir gece yaşamak istiyordu. Kimseleri tanımadığı, kimselerin de onu tanımadığı, bu nedenle de kimselerin onu gözaltında tutmadığı, süzüp incelemediği böyle bir yerde oturup içmek için kaçmıştı buraya.

İçtikçe içindeki sıkıntının durulduğunu, yavaş yavaş uyuştuğunu duyumsuyordu. Geçiciydi, biliyordu. Şu an için iyiydi ya, yeterdi.

Sonra yine bomboş sokaklar. Saat yirmi iki otuz, sokağa çıkma yasağının başlamasına bir buçuk saat var. Yirmi dörtten önce ilçede olabilmesi için yirmi üç otobüsünü kaçırmaması gerekiyor.

Dolmuş durağında çok beklemedi. İnce bıyıklı, yaşlı dolmuş sürücüsü çok kısık sesli radyo dinleyip yağmurun tadını çıkarıyordu. Son seferi belki de, bundan sonra evine gidecek. Onun ise başı dönüyor.

Gönül sana tapalı
Kapın bana kapalı.

Bıkkın bir ses, yaşama kapalı bir kadın ölmeden önce son şarkısını söylüyor sanki. Şu güzeller olmasa diyor, bu dünya neye yarar?

Çarpık bir gülüş oturuyor dudağına. Güzeller olmasa! Hangi güzeller?

Otogarda iniyor dolmuştan. Sol yandaki peronda yalnızca bir otobüs var. O da başkente gidiyor. İlçeye giden son minibüs iki saat önce kalkmış. Bu otobüs onu ilçeye kadar almazsa garajda sabahlaması gerekecek.

Yolcunun az olduğu bir saat. Çığırtkanlar da bezmiş, bağırmıyorlar bile.

“İlçeye gideceğim,” diyor.

“Geç boş bir yere otur,” diyorlar.

Otobüse girip oturuyor.

Sonra kocaman bir hamamböceği giriyor otogara. Camına yağmur damlalarının çizikler attığı gece otobüsünden izliyor onu. Gelip otobüsün yanında duruyor. Kapkara bir otomobil bu. Durur durmaz da dört kapısı aynı anda açılıyor. Beş kişi iniyor içinden. Dördünün polis olduğu ne kadar kesinse, onlar kadar ivecen davranmayan, bir çekimserlik ve bitkinlikle inen beşinci kişinin de sanık olduğu o kadar kesin. Bu düşünce öyle kısa bir anda gelişiyor ki kafasında, sanık durumunda olan kişiyle, onu tanıması arasında hiç zaman geçmiyor sanki; daha indiğinde, doğrulur doğrulmaz, hatta otonun kapısından çıkarken ve yüzü kimliğini göstermeyecek denli gölgedeyken tanıyor onu. Ardından yine kısacık zaman parçalarında hızlı ve çelişik düşünceler üşüşüyor kafasına: Saldılar demek... aynı onu saldıkları gibi... Ama saldıysalar neden otobüse kadar onunla birlikte geliyorlar? Demek bir yere götürüyorlar... İlçeye... Yeni yüzleşmelere ya da başkente. Belki de hastaydı. Evet evet, hastaydı, duruşundan, adım atışından belliydi. Hastaysa neden bu kente değil de başkentte?..

O da polis otosundan iner inmez otobüse bakmıştı. Düşünceler kadar kısa bir bakıştı bu. Öyle ki, sanki oturduğu yerde, üzerini yağmurlarını çiziktirdiği camda onu değil de, çok yabancı birini görmüş gibi çevirmişti başını.

Ne yapmalıydı? Otobüse doğru yürüyorlardı. Arka kapıdan bineceklerdi. Ani bir kararla yerinden kalktı. Her şeye karşın onunla yüz yüze gelmek, gözlerindeki anlamı görmek, daha doğrusu gözlerinde kendini aramak istiyordu. Bir şey unutmuş ya da tuvalete gidecekmiş gibi arka kapıya yöneldi. Oysa otobüs boştu ve o ön kapıya daha yakın bir koltukta oturuyordu. Tam kapıya gelmişti ki, polis olduğunu sandığı adamlardan biri otobüse bindi. Başı önüne eğik olmasına karşın adamın ölçüp biçen bakışlarını bütün bedeninde duyumsadı. Binenlerin rahat geçebilmeleri için yol verdi. O anda sanık da basamaktan çıkmış (arkasından gelen kişi dirseğine destek olarak yardımcı olmuştu) içeri giriyordu. Başını kaldırdığında göz göze geldiler. Bu da çok kısa bir zaman parçası içinde olup bitti. O, yani sanık, yani arkadaşı onu tanıdığını belirtir en küçük bir ışık yakmamıştı gözlerinde; dahası, polis otosundan ilk indiğinde otobüse doğru baktığı

gibi çok yabancı bir bakışla bakmıştı. Yabancı ve uzak. Uzak ve zor bir bakış.

Başını öne eğip arkadaşının ve ardından gelenlerin geçmesini bekledi. Otobüsten inince de –kalkış saati iyice yaklaşmıştı– koşarak tuvaletin bulunduğu yeraltı çarşısına indi.

Döndüğünde arkadaşının adamlardan biriyle, birbirini tanımayan sıradan iki yolcu gibi oturduğunu, öbür ikisinin de ayrı ayrı koltuklara yerleşmiş olduklarını gördü.

Yağmur artmıştı.

Otogarın ıslak kaldırım taşlı görüntüsü karanlık bir geceyle yer değiştirdi. Ama gözünün önünde hep aynı görüntü: Otomobilin dört kapısı aynı anda açılıyor, içinden beş kişi iniyor. Başı dimdik arkadaşının, ön camdan yola bakıyor ve kim bilir neler düşünüyor. Aralarındaki uzaklık bir metre ya var ya yok. Oysa kilometrelerce uzaklar birbirlerine. Aylardır kimsenin, en yakınlarının bile haber alamadığı o kişi herhangi biri gibi şimdi. Gece otobüsünde bir yolcu.

Hep yola bakıyor.

Bu karşılaşma olmamalıydı, gözlerinde kendini aramamalıydı.

Yüklü kamyonları bir bir sollayıp hızla yutuyorlar asfaltı. O, sanık ve polislerin dışında kalan öbür yolcular koltuklarını geri yatırarak uyuyabilmek için gözlerini yummuşlardı. Sabah başkente vardıklarında her biri türlü türlü işlerin ardında koşuşturacaktı.

Şimdi o, aylardır görmediği karısının ve oğlunun yataklarında mışıl mışıl uyudukları ilçesinden geçecekti. Annesi, babası kardeşleri, çocukluğu, ilkgençliği bütün anılarıyla birlikte ilçesi-ilçeleri, yaklaşıyordu.

Az sonra da soluk ışıkları göründü.

İlçe merkezinde, başkente giden otobüslerin her zaman durdukları yerde durdu otobüs. Büfe kapanmıştı. Kahvede de kimseler yoktu. Sokağa çıkma yasağına çok az bir zaman kalmıştı.

Otobüsten indi. Ne kadar direndiyse de otobüse bir kez daha bakmaktan kendini alamadı. Bakınca da donakaldı. Az önce oturduğu koltukta oturuyordu o. Yani canavar. O hayvan yani. Bir gece tuvaletin aynasında beliren, insana benzemeyen, ama hayvan da olmayan o yaratık! Çok içmiş birinin düşüp yüzünü gözünü parçaladıktan sonra çevresindekilere, pek acı duymadan ama şaşkınlık ve korkuyla bakan

kanlı yüzüydü sanki. Başını ağır ağır sallıyordu; düşlerdeki karabasanlarda olduğu gibi. Yüzünde korkunç bir gülüş vardı. Korkunçluktan bayağılığa, bayağılıktan yılışıklığa akan ve bu akışla iğrençleşen, sonra yine korkunçlaşan bir gülüş.

O anda otobüs hareket etti. Kendinden başka inen olmamıştı. Bir o vardı sokaklarda, bir de soysuz gülüş.

Evine doğru koşmaya başladı.

“Biliyor!” diye haykırdı, “Biliyor! Onu kimin ele verdiğini biliyooor!”

Gülüş de onunla birlikte koşuyordu.

TEMMUZ SUÇLU

Temmuzun on yedisine rastlayan bir cumartesi öğle sonu Tülinlerin terasında toplanmıştık. Tenteler altındaki hasır koltuklarda oturuyor ve cin bardaklarımızı suçlu suçlu tutuyorduk. Yorgun bileklerimiz bu ağırlığa zor dayanıyordu.

Hepimiz hastaydık.

Ben Tülin'e; Tülin önüne, çorapsız ayaklarına, belki de ayaklarının biraz ilerisinde bir noktaya; Necati haftalık bir derginin bulmaca karelerine; Necati'nin sarı saçlı nişanlısı Gülşen, onun hemen omuz başından ilgisizce dergiye; Faruk ise büyük tikine yakalanmış –bacaklarını açıp açıp kapayarak– paslı bir borunun ucuna bağlanmış televizyon antenine ya da o noktadan gökyüzüne bakıyordu.

Konuşmadan oturuyorduk.

Özlem yoktu. Odasına kapanmış, boş yere ilgi bekliyordu.

Boğucu bir sıcak vardı.

Ben Tülin'e bakıyordum; yaşam sevinci olmayan beyaz yüzüne, solgun dudaklarına... Gülücük kasları kullanılmadığından büzüşüp aşağı sarkmış dudaklarına... kinin ve ölüm tadı olan o dudaklarına...

Gülşen'in getirdiği balon patlak çıktığından Özlem tepine tepine ağlamış, bir süre onunla uğraşmıştık. Necati'nin beceriksiz, biraz da soytarılık kokan yaklaşımlarına Gülşen gözlerini yukarı devirip dudağını dişleyerek, Faruk büyük tikini gittikçe artırarak ve Tülin gergin parmaklarını iyice açıp avuç içleriyle hasır koltuğun kolluğuna vurur gibi yaparak, aslında yerinden fırlayıp Özlem'i öldüresiye dövmemek için kendini tutarak katlanıyorlardı. Ben ise kulaklarımı tıkamıştım. Tiz çığlıklar hasır koltuklara mıhlamıştı sanki bizi. Kimse onca merdiveni inip bu sıcakta cadde boyu yürüyerek baloncu aramayı göze alamıyordu. Özlem'in kendini naza çekip odasına

kapanmasından, Tülin'in de ardından GEBER diye bağırmasından sonra rahat bir soluk almıştık.

Gülşen'in yüzünden hiç eksik olmayan uzak ve yapay gülüş bugün biraz daha büyüyerek çekilmezlik sınırlarına ulaşmıştı. Hiçbirimizden hoşlanmamasına karşın, daha sonra kadınca tuzakları ve dişi albenisi ile Necati'yi parmağında oynatacağından emin olduğundan, şimdilik –sözde onun hatırına– bize katlanıyordu. Arada alnına düşen bir tutam saçı eliyle atıyor, hiç konuşmuyor, insana ilk kez görüyormuş gibi garip garip bakıyor, dolgun ve ıslak dudaklarında ise herkesi aşağılayan –ama yüzüne bir şey katmayan, yalnızca dudaklarında daralıp genişleyen– o gülüş mutlaka oluyordu.

"Sence Gülşen güzel mi?"

Necati onu aramıza ilk getirdiğinde sormuştu Tülin. Faruk'a da sormuş muydu? Bana soruyordu, "sence" diyordu; kendini çok kayıtsızmış gibi göstermeye çalışan bir tavırla hem de.

"Bu tür güzelliklerin beni o denli etkilemediğini bilirsin," demiştim. Dürüst müydüm? Gerçekten etkilemiyor muydu? "Güzelduyu", demiştim, "salt güzelduyu açısından değerlendirebilirim." Yani cinselliği umrumda değil. "İç güzelliği yüzüne yansıtılmamış güzel bir kadın yontusu neyse, Gülşen de o!" Tülin'in araştıran gözleri bir süre dolanmıştı yüzümde. Evet, birçok erkeğin başını döndürecek çekiciliği beni ilgilendirmiyor; benim gözümde sen daha güzelsin, demenin dolaylı bir yolu değil miydi bu? Ama Faruk için öyle değil, sen de bilirsin, kaç kez ona istek dolu kaçamak bakışlar yönelttiğini yakaladık. Göz göze geldiğimizde ayrımında değilmiş gibi davrandın, her sokuluşunda, seni her kucaklayışında kollarına Gülşen'i aldığını duyumsamıyor musun? Hastalanmadan önce böyle değildik, eskiden, çok eskiden, ikimizin de sana ilgi duyduğu o günlerde çok sıcak gülmelerin vardı, yüzün de böyle beyaz değildi. Sonra sen onun karısı oldun, onu seçtin. Benim evlilik gibi bir sorumluluğu omuzlayamayacağım önyargısı vardı sende; bir de belirsiz geleceğim. Onu seçerken o günkü koşullarda neleri göz önünde bulundurduğun pek önemli değildi benim için, ama şimdi önemli. Olmadık yerlere çılgınca savurduğun paralar bile rahatlatamıyor seni. Gururun, baş eğmez, söz dinlemez, seni içten yıkan gururun... Yine aranızdayım... Sizin kadar da hastayım, unutma!

Ben hep Tülin'e bakıyordum; onun solgun yüzüne, uçuk dudaklarına –kinin tadı vardı, biliyordum– ve gittikçe Faruk'a benzeyen uyuşukluğuna.

FARUK.

Tülin'in kocası.

Suskunluk ve Faruk'un büyük tiki başlamadan önce, "Şimdi orada olmalıydık," demişti Tülin; dalgın, ayaklarına bakarak; belki de hiçbir yere bakmadan... Mayıs ortalarında gittiğimiz ve bütün bir günü sıkılmadan geçirdiğimiz o kır gezisinden söz ediyordu. Mangalın bir türlü yakılamaması, bifteklerin sert çıkması, şarap şişelerinden birinin açılırken kırılması –tirbuşon unutulmuştu, Faruk tornavida ile açmaya uğraşıyordu–, Gülşen'in gün boyu konuşmadan müzik dinlemesi gibi küçük pürüzler bile günün güzelliğine gölge düşürememişti. O gün, bunca hasta halimize karşın çok eğlenmiştik. "Harika bir yer," demişti Tülin.

Ama onlar, o insanlar olmamalıydı.

"Buraya sabahın çok erken bir saati kahvaltıya geleceksin (sabahları erken kalkamayan Tülin için olmayacak bir şeydi bu). Bütün güzellikleri bozan rengârenk giysili kültürsüz ve kaba insanlar gelmeden de kaçıp gideceksin (aşağı sınıf yani, bayağı insanlar); minibüslere, halk otobüslerine, kamyonet ve kamyon kasalarına doluşarak geliyorlar. Sepetler, torbalar, bohçalar, ekmekler, karpuzlar iniyor. Çocuklar... çocuklar... görgüsüz, hain ve açgözlü çocuklar... Kocaman kıçlarına şalvar geçirmiş kadınlar iğrenç plastik leğenlerde çiğköfte karıyor, genç kızlar ve delikanlılar ip atlayıp top oynuyor, kara bıyıklı adamlarsa –bunları hep cinayet resimlerden tanırım ben; Faruk'un kucak kucak eve taşıdığı renkli ve çıplak kadın resimli gazeteler bunların barbarlıklarını anlatır– şiltelerine yan gelip, çevrede başkalarını rahatsız edip etmediklerini düşünmeden kendileri gibi garip müziklerini ortalığa bulaştıran teyplerini açıyorlar. Yiyip içtiklerinden arta kalanları çevreye saçmakla kalmıyor, içki şişelerini de parçalayıp öyle dönüyorlar evlerine. Pisler. Çok pis..."

Necati, "Halkımız," demişti, Tülin de dudağını büzüp gözlerini süzerek belli belirsiz gülümsemişti. Necati'yi küçümseyen, yok sayan bir gülüştü. Bu sözcük, bir zamanlar uğruna ölümlere gidilen, dizeler

dizilen bu soyut kavram, artık anlamını yitirmiş, eskimiş, yıpranıp gitmişti. Başımıza ne geldiyse bundan gelmemiş miydi? Biz bu nedenle hastalanmamış mıydık? Halkımız! Bu büyük sözcük uğruna ne büyük serüvenlere atılmaya hazırdık. Her birimiz gözlerinde şimşekler çakan birer devdik. Adlarımız tarihi değiştirecek, yarına kalacak birer kahraman adıydı. Sonra baktık olmuyor, hastalandık.

Tülin'in, "Şimdi orada olmalıydık," tümcesi bir canlılık getirmemişti terasa.

Faruk'un ayağındaki tik gittikçe artıyordu. Büyük, çok büyük bir tikti bu. Gülşen, ince uzun parmaklarını sıkıntıyla boynunda dolaştırdı. Necati'nin koltukaltlarında ter halkası daha da genişlemişti. Sıcak dayanılır gibi değildi.

"Yeter!" diye bağırdı Tülin, "Sallama şu bacaklarını!"

Büyük tik durdu. Bu kez de sinirli sinirli bıyıklarını çekiştirmeye başladı Faruk. Tülin'in boncuk boncuk terli yüzü ona dönüktü. Bağırıp çağırmamak, hatta çığlık atmamak için güç tutuyordu kendini.

Biz temmuzu suçluyorduk; oysa hastaydık.

"Bir şeyler yapalım," dedi Tülin, "sıkıldım." Gözlüğünü çıkarmış, burun kanatlarını ovuyor, bir yandan da şehla gözleriyle bana bakıyordu. Ortaya gibi söylenen bu söz doğrudan bana yöneltilmişti. Onun gözünde en canlı ben olmalıydım. Oysa ben de hastaydım. "Bir şeyler yapmak. Ama ne yapmak? Ne?"

"Gün bitiyor," dedim, "güneş az sonra batacak. Bir esinti çıkarsa biraz daha canlanabiliriz."

Şimdi hepimiz kente bakıyorduk. Güneşin battığı yerden başlayan kirli bir kızıllık dalga dalga yayılarak, çirkinliklerin yaşandığı bu kenti düşlerdeki o ağır sıkıntı ile örtmeye çalışıyordu. Beklenen alaycı esinti daha çıkmamıştı. Uzakta bir gökdelenin yüzlerce penceresi kan rengiydi. Göğü neşter gibi biçip ardından beyaz bir iz bırakan uçak bilmediğimiz bir yere doğru uçuyordu. Bir bardak yere düşüp parçalandı. "Kendini iyi hissetmiyorsan git yat," diyordu biri. Tülin'in sesiydi. Faruk ağırlaşmış olmalıydı. "Ben de yardım edeyim," dedim. Faruk'u tutup yatak odasına taşıdık. Hayır, ben sürükledim. Bacaklarındaki büyük tik Tülin'in uyarısından bir süre sonra yine başlamıştı. Başlamıştı da ne zaman durmuştu? Bardak ne zaman yere düştü. Ayağındaki terlikler de terasın çimento zemininde sürüklendi,

sonra bir bir ayağından çıkıp yerde kaldı. Dudağında çarpık bir gülüşü unutmuştu. Gözleri kapalıydı. Dağınık bir yatak odasına girdik. Şifoniyerin üstünde darmaduman bir yağın güzelleşme nesnesi. Boşalmış parfüm şişeleri, deodoranlar, sürülmeyen rujlar... karyolanın başucunda kim bilir ne zamandır yanan bir lamba. Çarşaf buruş buruştu. Açık kalmış giysi dolabında bombalanmış bir görüntü. Faruk'u yatağa yatırırken kolum Tülin'in göğsüne değmişti. Penyesinin altında sutyensiz, dolgun ama sarkık bir yumuşaklık, içimde bir kımıltı, çoktandır unuttuğum bir karıncalanma. Bu istenmeyen dokunuşun ayrımında olmamış gibi davrandık. Faruk'un üzerini ince bir pike ile örttükten sonra Tülin bana bakıp uzak ve sevgisiz bir gülüşle güldü. Odanın loşluğunda yüzü bembeyazdı. Bir ölüye benziyordu. İçimdeki dağı devirip dudaklarına dokunsaydım buz gibiydi ve kimin tadı vardı, biliyordum. Odadan çıktık. Tülin önümde yürüyordu. Gözlerim halıyı, marleyleri ve uzun bir yolluğu adımlayan çıplak ayaklarındaydı. Kot pantolonu soluktu. Koltuğa oturduğunda ve bacak bacak üstüne attığında, ayak bileğinden bir karış yukarı sıyrılan pantolonundan uzun süredir tüylerden arındırılmadığı dikkati çekecek bir biçimde belli olan teni görünüyordu. Bakımsızlık her yönden kuşatmıştı onu. Pantolon giyerek gizleniyordu. Aşksız, sevgisiz ve coşkusuz yaşıyorduk. Hastaydık. Çok hastaydık. Tülin'in memesine istemeden kolum değdiğinde ölüyü andıran o beyaz yüzüne uzanıp buz gibi dudaklarını öpseydim o odada, yani o kinin tadı bulaşsaydı dudaklarıma; içimde uyanan o cılız istek, o yaşam belirtisi biraz olsun canlanır mıydı? Ya Tülin ne yapardı? Büyük olasılıkla gözlerini yumar, taş gibi kıpırtısız kalırdı odanın ortasında. Ben bir ölüyü öperdim.

Necati bardağına cin doldurdu. Sarı saçlı nişanlısı saçını eliyle atıp başını iki yana sallayarak istemediğini belirtti. "Sen de alır mısın?" dedi bana. "Alırım," dedim. Kalkıp bardağımı uzattım. Tülin'in bardağı yarım duruyordu. İçkilerimizden birer yudum alıp yine sessiz birlikteliğimizi sürdürdük. Bir ara Özlem'in odasından çıktığını ve bize sezdirmeden tuvalete gittiğini gördüm, ama ne zaman döndüğünün ve eylemini sürdürmeye kararlı olduğu o dört duvar arasına kendini kapadığının ayrımında olmadım. Onu unutmuştuk zaten.

Necati nişanlısının kulağına eğilip bir şeyler söyledi. O da omzunu silkti. Bir savunma aracı olarak kullandığı o gülüş de dudaklarından silindiğinden –Faruk'u içeri taşıdığımızdan beri gülümsemiyor– ürkütücü bir soğukluğa bürünmüştü. Sıkıntısı katlanılamayacak bir düzeye ulaşmış olmalıydı. (Onun hasta olduğunu bile sanmıyorum, neden öyle davranıyor?) Kalktılar.

"Biz içeride biraz müzik dinleyeceğiz," dedi Necati.

Terasta Tülin'le kaldık. Başını önüne eğmiş elindeki bardağa bakıyor gibiydi. Bir şeyler düşünüyor olmalıydı. Yanaklarımı hafif bir esinti yalayıp geçti. "İşte sonunda çıktı," diye düşündüm. Bu esintiyi bir kurtuluş gibi bütün gün beklemiştik.

Dingin bir yaz akşamı başlamıştı.

Gittikçe hava karardı ve Tülin'in yüzünü seçemez oldum. İçeriden belli belirsiz bir müzik duyuluyordu. Sessizliği o bozdu.

"Cin var mı?"

"Var," dedim.

"İçmek istiyorum."

Cin şişesini alıp yanına gittim. Başı, hâlâ öne eğikti. Uzanıp parmaklarının arasından bardağı aldım. Duruşunu değiştirmedi. Yanağında gümüşten bir yolun parlayarak süzüldüğünü gördüm. Tuzlu bir gözyaşı yüzüne en güzel deseni çizmişti. Bu desen, sözle anlatılamayanın ifadesiydi. Parmağımın tersiyle yanağını sildim. Başını kaldırıp gözlüğünün üstünden baktı.

"İyi misin?" dedim.

Başını, "İyiyim," anlamında salladı. Bardağına cin-tonik doldurup kucağında duran eline tutuşturdum. Ne benimle konuşmak ne de yüzüme bakmak istiyordu. Dönüp koltuğuma oturdum. Karşımda renkli ışık kareleri ile lekelenmiş bir boşluk vardı. Önce yolumuzu, sonra da kendimizi yitirdiğimiz bir boşluk. Gözümü ışıklardan almadan, "SEVGİYİ TÜKETTİK," dedim. Tülin'den ses çıkmadı. "Bu ölümcül bir hastalık da değil," dedim, "süründüren, insanın kendine olan saygısını her gün kemiren bir illet. Sen, ben, Faruk, Necati ve ötekilere baş döndürücü bir hızla ölüleştik." Tülin'den yine ses çıkmıyordu. Dönüp ondan yana baktığımda boş bir koltuk gördüm. Çok kısa bir süre önce inmeli gibi oturan genç, ama bitkin bir bedenden hiçbir iz taşımayan karanlık bir koltuk.

Cin bardağı ise hiç içilmeden öylece duruyordu.

ÖNLEM

Kentin en işlek alanında, giysiden elektrikli ev araçlarına, parfümeriden oyuncağa dek birçok nesnenin satıldığı çok katlı bir alışveriş merkezinin önündeyim. Bir buluşma yeri burası. Birçok insan dikiliyor. Arada saatlerine göz atsalar da hep ileri bakıyorlar. Benim gibi onlar da birilerini bekliyor. Az önce, giriş kapısının iki yanına yerleştirilmiş büyük aynaların birinde kendi bitkin ve çürümüş gözlerime bakmıştım. Yorgundum. Yeniden yaşama dönen, yani ölümle yaşam arasındaki sınır çizgisine dek giden, hatta o ince çizginin tellerine burnu ile dokunan birinin yorgunluğu. Aynadaki adam ben miydim? Paltom gülünçtü. Uzun yüzümde leylek yuvasını andıran saçlarım da öyle. En çok da göz çukurlarımda iki mor halka ile sınırlanmış boşluklar ürkütmüştü beni. Daracık pantolonlu, lüle lüle saçlı, gülüşüp şakalaşan genç kızlar ne kadar da uzaktı bana.

Uzun süredir sırt sırtayız; gülünç yansım ve ben.

"Üçte orada olurum."

Boğuk bir telefon konuşması. Kendini bir türlü ele vermeyen, "bil bakalım"larla oyalanan bir dost. Sonunda dayanamamış, "Necati, sen misin?" diye sormuştum. "Evet," demişti fısıltıyla, Necati'ydi. Sesini değiştirmeye çalışarak, genizden konuşuyordu.

"İyileştiğine sevindim. Geçmiş olsun. Çok gelmek isterdim ama... biliyorsun..."

Neyi biliyordum? Ne o gelmişti, ne de ötekiler.

"Mutlaka buluşmalıyız, saat üçte."

Saat üçü geçmişti, ama Necati gelmemişti. Ona biraz daha zaman tanıdım. On dakika sonra yansım ve ben aynı adımlarla uzaklaşacağız birbirimizden. Dönüp bakmayacağım, başım önüme eğilmiş olacak, ama aynada olup biteni düşünerek yürüyeceğim.

On dakika da geçti. Necati yok. Yürüdüm. Aynanın içinde gittikçe küçülen yansımı düşündüm.

Trafik ışıkları bozuk olduğundan bir polisin düdüğü ile harekete geçtik. Karşı yönden gelen kalabalıkla iki ordu gibi birbirimize girdik. Dövüşülmedi, kimsenin burnu kanamadı, yalnızca bazı kişiler bocaladı, birkaç kişi de omuzlarıyla birbirine değmek zorunda kaldı. Karşı kaldırıma geçince çakmaklara gaz doldurarak para kazanmaya çalışan bir sokak satıcısının yanında dikilen Necati'yi gördüm. Paltosunun yakalarını kaldırmıştı. Başını iyice omuzlarına gömerek gelip geçeni kuşkuyla süzüyordu. Görünüşü benden daha bitkindi. Yüzündeki korkulu anlam hiç eksilmeden, yalnızca dudaklarıyla güldü. Onu olduğundan da güçsüz gösteren bir gülüştü bu.

"Yarım saattir sözleştiğimiz yerde dikiliyorum," dedim.

Kolumu sıkı sıkı kavrayarak, "Gel," dedi.

Yürümüyor, koşuyorduk sanki. Güçsüz bedenim onun denetimine girmişti. Sürükleniyordum.

"Ne oluyorsun? Acelen ne..."

"Sus," diyordu yalnızca, "lütfen konuşma."

Bir taksi çevirdi. Arka kapısını açıp beni iterek içine soktu. Kendi de yanıma oturdu.

"Zehirdelen'e lütfen."

Şimdi biraz rahatlamış gibiydi. Palto düğmelerini çözdü. Eli sürekli ensesi ile boynunda dolaşıyor, bir yandan da derin soluklar alıyordu. Cebine davranıp sigara paketini çıkardı. Elleri titriyordu. Dudağına yerleştirdiği sigarayı tam yakacakken sürücünün kesin ve soğuk sesiyle irkildi. Ben de böyle bir tepki beklemiyordum.

"Ne yapıyorsunuz? Yasak olduğunu bilmiyor musunuz?"

İki şimşek göz dikiz aynasından bize bakıyordu.

"Bilmez olur muyum," dedi Necati en dalkavuk sesiyle, "dalgınlık işte, bağışlayın."

Sürücü homurdanarak dikiz aynasından aldığı gözlerini yine yola çevirdi.

Ortada bir olağandışılık vardı ya, anlayamamıştım. Yatağa düştüğüm, hiç aranıp sorulmadığım günlerde bir şeyler sezinlemiştim. Hiç kimse gelmemişti. Belki de olağandışılık bendeydi, yaşama uyamıyordum... Ama neden Necati'nin telefon konuşması (sanki

korkuyordu, ürkü içindeydi), buluşma yerinin seçimi, zaman konusundaki üstelemeleri, zamanında buluşmaya gelmeyip çok daha değişik bir yerde beni beklemesi, karşılaşmamız, tedirginliği... Bütün bunlar olağan değildi. Hele taksiye bindikten sonra ona, "Neyin var senin, hasta mısın?" dediğimde yüzüme hiç bakmadan ayağı ile ayağıma vurmasına ne demeliydi... Bir şeylerden kaçıyordu. Korkusunu sürücünün yanında belli etmek istemiyordu.

Taksi durdu. İndik. Yine konuşmadan bir süre yürüdük. Çok katlı bir yapının camlı büyük kapısından geçip asansörü bekledik. Bizden başka bekleyen yoktu. Zehirdelen'e ilk kez geliyordum.

Asansörde konuştu; yani kapısını kapayıp içerde kat düğmelerinin en üstteki numarasına basınca, asansör çıkmaya başlayınca...

Tam köşeye yaslanmış, belki de yığılmıştı. Ben yine bir aynanın karşısındaydım; aynı gülünç paltomla acınası suratıma bakıyordum. Aynadaki yüzle karşı köşeye yığılmış yüz arasında "acınasılık" bakımdan bir seçim yapmak gerçekten güçtü.

"Az sonra zehir kubbeyi aşacağız."

Yeniden boynu ile ensesini ovdu.

"İkimizden başka kimse yok," dedim, "anlat artık, nedir bunlar?"

Gözleri büyüdü, yüzü sarardı. Bana değil de çok uzak bir yere bakıyordu.

"Korku," dedi usulca.

"Ne korkusu?"

"Her şeyin. Belirsizliğin... Yalnızlığın korkusu."

"Anlamadım."

"Anlamazsın tabii. Sen o yatakta mıhlanmış yatarken –aylar, belki de yıllar oluyor değil mi?– neler değişti... neler... Sana neden kimse gelmedi?"

"Bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum, çünkü hiçbir özür kırgınlığımı onaramaz."

"Sen öyle san. Bizi evinin çevresine yaklaştırmayan yine o korkuydu."

"Hastalığın size de bulaşacağını mı sandınız yoksa?"

"Hayır. Herkes hasta zaten. Biz özgürlüğümüzü yitirmekten korkuyorduk. Hasta ziyaretlerini yasaklayan hiçbir yasa olmamasına karşın biz bir ÖNLEM olarak kendi aramızda yasaklamıştık bunu.

Sonra o söylentiler... Kulaktan kulağa yayılan fısıltılar... Yalnızlığın kendine özgü sesleri vardır, bilirsin; bunlar kedilerin kulak duyarlılığını bile aşarlar. Ama biz duyarız, taa içimizde duyarız bu sesleri. Bunlar korkuyu besleyen, büyütüp geliştiren kaynaklardır."

"Saçma!"

"Saçma değil! Birahane, kahvehane ve benzeri yerlere de gitmiyoruz: ÖNLEM! Sokaklarda dolaşmak da bize göre değil artık. Çünkü hangi sokakların yasak olduğu belirsiz. Kapandık. Gizlendik. Yok olduk. Yitirmekten korktuğumuz özgürlüğümüzü kendi ellerimizle boğduk. Nedeni: KORKU. Dolmuştaki ÖNLEMSİZLİĞİN bağışlanır gibi değildi. Sürücünün gizli bir görevli olabileceğini düşünemeyecek kadar safsın. Sigara yakar gibi yapmam –aslında yasak olduğunu ben de biliyordum, ama bir sınamaydı bu– onun kimliğini ele verdi. Ses tonuna dikkat etmedin mi? İyi ki Zehirdelen'e neden gidiyoruz, diye sormadın. Bugün orada, birçok şeyi göze alarak bir toplantı düzenledik. Seni nasıl severiz bilirsin. Arkadaşlar topluca seni görmek istediler. Hem ölümle pençeleştiğin günlerde sana gelememenin utancını hafifletmek, hem de aramıza hoş geldin demek için toplanıyoruz. Zehirdelen'i seçmemizin nedeni de, oldukça sakıncasız bir yer olması. Dikkat ediyor musun, bunların hepsi ÖNLEM. Çünkü bu kentte etkinliğini sürdüren tek lokal burası. Sana öncelikle şunu belirteyim, arkadaşlar sıkı bir denetim altında oldukları için yalnızca başlarını öne eğip hafifçe gülümseyecekler, öne eğilen baş 'geçmiş olsun' anlamına gelirken, gülümseme de 'hoş geldin yaşama' anlamına gelecek. Bunun dışında hiç konuşulmayacak. Anlaşıldı mı?"

Başımı öne eğdim. Anlaşılmıştı. Necati de iyi değildi, sonunda yatağa düşebilirdi. Kafam öyle karışmıştı ki, hiçbir şey düşünemiyordum. Necati'nin gizemli bir ortam yaratma çabasını anlayamıyordum, her şey bu denli değişemezdi... Onu yeni zorlamalara sokmanın gereği olmadığını düşünerek konuyu değiştirdim, nasıl olsa az sonra her şeyi öğrenecektim.

"Gülşen nasıl?"

"Bilmiyorum."

"Nasıl yani? Görüşmüyor musunuz?"

"Hayır, ayrıldık. Senin hastalık nedeniyle evden çıkmadığın günlerin başlangıcında benden ayrılacağını kesin bir dille belirtti. O

günden sonra da onu görmedim."

"Peki ya Faruk? Son gördüğümde durumu hiç iyi değildi."

Necati'nin dişleri yüzüne yabancılaştı. Dudaklarına korkunç bir gülüş yayıldı. Gözleri bomboş iki delikti.

"Faruk iyileşeli çok oluyor."

"Bugünkü toplantıda olacaklar mı?"

Tülin'i soramıyorum. Necati'nin yüzündeki gülüş bütün gücümü kırmıştı. Sanki çok ters, anlamakta güçlük çekeceğim şeyler söyleyecekti.

"Sanmıyorum. Haberi bile olmamıştır. İkisi de çok değiştiler."

"Onlara da telefon etmeyi düşünmedin mi?"

"Hayır."

Zehir kubbeyi aşmış olmalıydık ki, güneş ışınlarını duyumsadık. Soluk alışlarımız değişti. Yaşadığımı bir kez daha anladım.

Asansör durdu. İndik. Necati önde, ben arkada yürüdük. Toplantının yapılacağı lokalin kapısında papyonlu ve şapkasının korunağı simli bir kişi, salt bu işler için geliştirdiği gülüşüyle, "Hoş geldiniz," diyerek kapıyı açtı. Büyük salonun yalnız cam kenarındaki masaları doluydu. Geniş, kente hâkim pencereler olmalıydılar. Gürültüsüz, kısık sesle konuşulan ve elit kesimin uğrak yeri olan bir yer izlenimi bıraktı bende. Salona yayılan senfonik müzik de ortamın saygın havasını artırıyordu.

"Buyursunlar efendim."

Siyah giysili, saçları özenle arkaya taranmış şefgarson karşımıza dikilip biraz da bu seçkin yere uymayan dış görünüşümüzü yadırgayarak, ama saygıda kusur etmeden bizi karşıladı. Necati'nin yüzü yeni bir güvensizlik dalgasıyla allak bullak oldu. Takside olduğundan da kötü bir durumdaydı şimdi. Şefgarsona aldırmadan bir iki adım ilerledi. Yanlış bir yere girmiş insanların şaşkınlığı ile masaları hızla tarayarak, bizden önce gelmiş olması gereken dostlarımızı arıyordu. Koluma yapışıp, "Çıkalım buradan," diye fısıldadı. Şefgarsonun şaşkın bakışları altında beni kolumdan sürüklercesine çekti. Dışarı çıktık.

"Ne oluyor?"

"Soru sorma. Buradan hemen uzaklaşmamız gerek. Arkadaşlar ya bir şey sezip ÖNLEM olarak buradan gittiler ya da biz gelmeden çok

kısa bir süre önce amaçları sezilip götürüldüler."

Asansör zemin kata inene dek konuşmadık. Dışarı çıkar çıkmaz da Necati, "Burada ayrılalım," dedi. Paltosunun yakasını kaldırdı, boynu omuzları arasında yitti. Ellerin cebine sokup hızlı hızlı yürüdü. Bir sokağa saparak gözden yitti. Bir süre olduğum yerde kaldım.

"Yok," dedim, "olağandışılık bende değil."

ÖZEL ULAK

Günlerdir beklediğim haber bu gece gelecekmiş gibi tedirginim. Yattım, ama uyuyamıyorum. Hep bir taksi köşeyi dönerek sokağa giriyor. Motorunun geceye karışan sesi, lastiklerinin asfaltta sürtünmesi... Sonra durduğunu, kapılarının açılıp kapandığını duyuyorum. Soluğumu tutup zil sesini ya da kapıyı dövecek tok yumrukları bekliyorum. O anda kalbim hızlı hızlı atıyor. Ama gözümü açıp bir türlü dalamadığım, belki de dalıp giderim diye umutlandığım yarı uykulu halimi bırakıp yataktan kalkamıyorum.

Kapım çalınmıyor.

Sokağı dinliyorum; ses yok.

Düşle gerçek birbirine giriyor. Bir haber bekliyorum. Bu gece. Çok güvendiğim ve bugüne dek beni yanıltmayan sezgilerim devreye girdi yine; bir haber alacaksın, dedi, bu gece!

Kapımın önünde duran taksinin kapıları açılıp kapanınca yerimden sıçradım. Bu kez biri inmişti araçtan. Hayır, yere düşmüştü. Belki de bir cisim bırakılmıştı yere, cansız bir nesne. Torba? Çanta? Bir ölü?

Yataktan çıktım. Her şeyi buz gibi yapan mavi gece lambasının donuk ışığında pencereye dek sürüklendi ayaklarım. Kalın kadife perdeyi aralayıp sokağa baktım. Yağmur başlamış, şaştım. Akşam eve dönerken saçlarımı uçuşturan çılgın rüzgâr taşıdığı onca yoğun bulut kümesinden yorgun düşüp yatağına çekilmiş, meydan da dışarıyı bir filmin kötü kopyası gibi gösteren kişiliksiz bir yağmura kalmıştı. Sokak boştu. Hiçbir evin penceresinde ışık yoktu. Yalnızca cansız gece lambalarından yatak odası pencerelerine sızan belli belirsiz alacalar. Tam perdeyi kapamaya hazırlanıyordum ki, köşe başından iki uzun konik ışık bir hayalet gibi sokağa yayıldı. Ağır ve aşağı yukarı

deviniyordu. Araç sokağa dönünce ışıklar yüzüme vurdu. Beni, karanlık bir pencerenin ardından kuşkuyla sokağa bakarken yakaladı. Taksi ağır ağır yaklaşıyor. Evin önüne gelince durdu. O anda farlarını söndürüp motorunu da susturdu. Şimdi yağmur daha belirgin. Kapkara bir taksi bu. İçinde kaç kişi olduğu belli değil. Arka sağ kapısı açılıp yere bir beden yuvarlandı. Sanki arka koltukta oturan birileri onu dışarı ittiler. O anda perdeyi kapattım. Soluk soluğayım. Ellerim ve alnım buz gibi olmuş. Gördüklerim inanılır gibi değil. Yok, hayır, beklediğim haber bu olamaz. Perdeyi neden sonra yeniden aralıyorum. Ellerim titriyor. Bir bakıyorum, sokak boş. Karşı köşede uzayan iki ışık konisi. Taksi bir kez daha köşeyi dönüyor. Az önceki taksi. Gözlerim yine farlardan vuran ışıkla kamaşıyor. Gelip evin önünde duruşu, farlarından fışkıran ışıktan konilerin bir yağmurla delik deşik oluşu ve farlarında gittikçe cılızlaşan bir ışığın ölüşü... Kapkara bir taksi... Yine arka kapısı açılıyor, yine yere bir adam yuvarlanıyor.

Perdeyi kapayıp duvara yaslandım. Bir ölüye benziyorum. Gözlerim kocaman, mavi odam buz gibi. Yere yuvarlanan adam kim? Bakamıyorum. Sezgilerimin hazırladığı bu tuzağa bilincim de alet oldu; benimle eğleniyorlar.

Perdeyi hırsla çekip açıyorum: Sokak boş. Gözlerimi karşı köşeye dikiyorum. Bir kez daha ışık konisi beliriyor. Bu kez kararlıyım, dimdik, bir boy hedefi gibi dikiliyorum pencerenin başında. Taksi sokağa sapınca farlar gözlerimi kamaştırıyor, ama kıpırdamıyorum. Çünkü olayı sonuna dek izlemek istiyorum. Taksi gelip kapımın önünde duruyor. Farlarını söndürmesini bekliyorum. Söndürüyor. Yağmur? Evet, yağmur yağıyor. Arka kapısı açılıp yere bir adam yuvarlanıyor. Gözlerimi kırpmadan bakıyorum. Adam bir su birikintisinde kıpırtısızca yatıyor. Taksi yeniden farlarını yakıp motorunu çalıştırıyor. Tekerlekleri ağır ağır dönüyor. Adamı değil de taksiyi izliyorum nedense. İki küçük kırmızı lambası gözden yitince yine yerdeki adama bakıyorum. Öylece yatıyor. Ölü gibi. Sırtındaki palto benimkinin aynı. Pantolon ve botları da benimkilere benziyor. Birden başım dönüyor. Yerde yatanın yüzü... Sıkılan mermilerden paramparça olsa da tanıyorum bu yüzü; kimlik cüzdanımdaki fotoğrafın aynı.

Birden ıslandığımı duyumsuyorum.

Yağmur üstüme yağıyor.